

Poglavlje 100

Opće odredbe

Članak 101

Poglavljima od 100 do 1800 *Pravila i propisa* Privremenoga izbornog povjerenstva uređuje se izbor članova Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, članova Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine, predsjednika i dopredsjednika Republike Srpske, narodnih poslanike Narodne skupštine Republike Srpske, zastupnika kantonalnih skupština, predsjednika kantona.

Opcinske izbore koji će se održati u studenom 2000. godine OŽSS će provesti u skladu sa ovim *Pravilima i propisima*, a također se primjenjuju i odredbe od članka 7.5 do članka 7.115, odredbe poglavlja 6 i poglavlja 15 *Pravila i propisa* kojima su se regulirali Opcinski izbori održani 8.04.2000. godine. U slučajevima kada su ova *Pravila i propisi* u suprotnosti sa odredbama od članka 7.5 do članka 7.115, odredbama poglavlja 6, ili poglavlja 15 *Pravila i propisa* kojima su se regulirali Opcinski izbori održani 8.04.2000. godine, za općinske izbore se primjenjuju pravila kojima su se regulirali općinski izbori održani 8.04.2000. godine.

Članak 102

Biracko pravo

Svaki državljanin Bosne i Hercegovine s navršenih osamnaest (18) godina ima biracko pravo, sukladno odredbama ovih *Pravila i propisa*.

Da bi ostvario svoje biracko pravo, državljanin mora biti registriran kao birac, sukladno Poglavlju 300.

Jedna osoba može biti registrirana u Središnjem birackom popisu za samo jednu općinu.

Članak 103

Opcije glasanja

Državljanin Bosne i Hercegovine koji ima biracko pravo ima se pravo registrirati i glasovati za općinu u kojoj je imao/la prebivalište do 6. travnja 1992. godine, uključujući i taj dan, ili za općinu gdje ima prebivalište u trenutku podnošenja zahtjeva - ukoliko je promijenio(la) prebivalište sukladno zakonu.

Državljanin Bosne i Hercegovine koji ima status raseljene osobe a ima biracko pravo može ostvariti svoje pravo da se registrira i glasuje osobno ili u odsutnosti za općinu u kojoj je imao prebivalište prema Popisu pucanstva iz 1991. godine, izuzev u slučaju kad ta osoba može predociti dokaz o promjeni prebivališta, sukladno zakonu, u razdoblju od popisa pucanstva 1991. godine do trenutka kad je ta osoba stekla

status raseljene osobe, ili osobno za opcinu gdje ima boravište, pod uvjetom da je imao boravište u toj opcinu najmanje šest mjeseci prije dana izbora.

Državljanin Bosne i Hercegovine koji ima status izbjegle osobe i ima biracko pravo može se registrirati i glasovati osobno ili u odsutnosti za opcinu u kojoj je imao prebivalište prije 6. travnja 1992. godine, uključujući i taj dan.

Clanak 104

Osobe pod optužnicom Medunarodnoga suda za ratne zlocine u bivšoj Jugoslaviji

Nijedna osoba koja je na izdržavanju kazne što ju je izrekao Medunarodni sud za ratne zlocine u bivšoj Jugoslaviji, i nijedna osoba koja je pod optužnicom toga Suda, a koja se nije pokorila zapovijedi da se pojavi pred Sudom, ne može se registrirati za glasovanje niti biti kandidatom ili imati bilo koju imenovanu, izbornu ili drugu javnu funkciju na teritoriju Bosne i Hercegovine.

Sve dok neka politicka stranka ili koalicija bude imala na funkciji ili položaju u stranci osobu iz prethodnoga stavka, smatrat ce se da ne ispunjava uvjete za sudjelovanje na izborima.

Clanak 105

Osobe osudene zbog povrede humanitarnoga prava

Nijedna osoba koja je na izdržavanju kazne što ju je izrekao sud Bosne i Hercegovine, sud Republike Srpske ili sud Federacije Bosne i Hercegovine ili koja se nije pokorila zapovijedi da se pojavi pred sudom Bosne i Hercegovine, sudom Republike Srpske ili sudom Federacije Bosne i Hercegovine zbog ozbiljnih povreda humanitarnoga prava, a Medunarodni je sud za ratne zlocine u bivšoj Jugoslaviji razmatrao njezin / njegov predmet prije uhicjenja i utvrdio da udovoljava medunarodnim pravnim standardima, ne može biti kandidatom niti imati bilo koju imenovanu, izbornu ili drugu javnu funkciju na teritoriju BiH.

Clanak 106

Nespojive funkcije

Sljedece osobe mogu biti kandidatima na izborima samo ukoliko prije toga podnesu ostavke na svoje položaje:

- 1) suci redovitih i ustavnih sudova
- 2) tužitelji i njihovi zamjenici
- 3) pravobranitelji i njihovi zamjenici
- 4) ombudsmeni i njihovi zamjenici

- 5) članovi sudova / domova / vijeća za ljudska prava
- 6) pripadnici policije, uključujući financijsku policiju, sudsku policiju i granicnu službu
- 7) pripadnici vojske i
- 8) diplomatski i konzularni zastupnici BiH u inozemstvu.

Nespojivo je istodobno vršiti:

- 1) više od (2) dvije javne neposredno ili posredno izabrane funkcije
- 2) jednu neposredno ili posredno izabranu funkciju i funkciju u izvršnom tijelu vlasti
- 3) više od jedne funkcije u izvršnim tijelima vlasti.

Članak 107

Obnašanje izabrane funkcije u drugoj državi

Osoba ne može istodobno obnašati javnu izbornu funkciju u Bosni i Hercegovini i javnu izbornu ili politički imenovanu funkciju u drugoj državi. Nositelj izborne ili politički imenovane funkcije u drugoj državi obavezan je u roku od četrdeset osam (48) sati nakon potvrde njegova mandata u Bosni i Hercegovini vratiti jedan od ta dva mandata. Nositelj javne izborne funkcije u Bosni i Hercegovini koji je izabran ili imenovan na politički imenovanu funkciju u drugoj državi obavezan je u roku od četrdeset osam (48) sati od izbora ili imenovanja u drugoj državi vratiti mandat u Bosni i Hercegovini.

Članak 108

Bespravni korisnici

Nijedna se osoba ne može kandidirati niti obnašati mandat na koji je izabrana ili imenovanu funkciju ako ne napusti nekretninu u vlasništvu raseljenih ili izbjeglih osoba ili stan na kojem postoji stanarsko pravo raseljenih ili izbjeglih osoba, u roku koji je naveden u:

- 1) upravnoj odluci;
- 2) odluci o izvršenju odluke / certifikata Povjerenstva za imovinske zahtjeve izbjeglih i raseljenih osoba; ili
- 3) sudskoj odluci na temelju koje se imovina vraća u posjed vlasniku ili udovoljava zahtjevu za povrat u posjed stana nositelju stanarskoga prava.

Nijedna se osoba ne može kandidirati, obnašati mandat niti imenovanu funkciju ako ne napusti nekretninu koja je u vlasništvu izbjegle ili raseljene osobe ili ukoliko ne napusti stan na koji izbjegla ili raseljena osoba ima stanarsko pravo, i to u roku od 120 dana od dana predavanja zahtjeva mjerodavnom upravnom tijelu radi izvršenja odluke / certifikata Povjerenstva za imovinske zahtjeve izbjeglih i raseljenih osoba, kojom se potvrđuje vlasništvo ili stanarsko pravo te raseljene ili izbjegle osobe. Ni u kojem slučaju osoba ne krši odredbe ovoga članka ukoliko nije 30 dana unaprijed obaviještena od Europske organizacije za sigurnost i suradnju o postojanju zahtjeva za izvršenje odluke / certifikata Povjerenstva za imovinske zahtjeve izbjeglih i raseljenih osoba.

Na odluku Privremenoga izbornog povjerenstva u svezi s ovim člankom ne može se uložiti žalba Izbornom prizivnom potpovjerenstvu.

Članak 109

Zabrana za izabrane dužnosnike zbog sukoba interesa

Nijedna osoba koja je neposredno izabrana na javnu funkciju, ili koja je posredno izabrana u izvršno ili zakonodavno tijelo, niti član njezine uže obitelji, kako je utvrđeno člankom 1608 ne može biti ravnateljem niti članom upravnoga, izvršnoga ili nadzornoga odbora poduzeca kojeg je više od 25% kapitala u državnom vlasništvu i / ili kojeg se više od 25% godišnjeg poslovanja financira iz proračuna vlade Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i Hercegovine, Republike Srpske, bilo kojeg kantona, općine ili grada.

Ovaj se članak primjenjuje i na svako poduzeće iz stavka 1 u razdoblju od četiri godine nakon što to poduzeće bude privatizirano.

Nijedna osoba koja je neposredno izabrana na javnu funkciju ili je posredno izabrana u izvršno ili zakonodavno tijelo, niti član njezine / njegove uže obitelji, kako je utvrđeno člankom 1608, ne može biti članom upravnog odbora / ravnateljem direkcije ili agencije za privatizaciju.

Članak 110

Mandat pripada kandidatu

Mandat pripada izabranom kandidatu, a ne političkoj stranci, koaliciji ili listi neovisnih kandidata koja ga je predložila na listi kandidata. Mandat ne može prestati izuzev u slučajevima predviđenim ovim *Pravilima i propisima*.

Članak 111

Prestanak mandata

Izabranom članu tijela vlasti na svim razinama prestaje mandat prije isteka vremena trajanja mandata na koji je izabran:

- 1) ako podnese ostavku;

- 2) ako umre;
- 3) ako je pravomoćnom sudskom presudom osuđen na kaznu zatvora u trajanju od šest mjeseci ili dulje;
- 4) ako je pravomoćnom sudskom odlukom lišen poslovne sposobnosti;
- 5) ako bude izabran ili imenovan na funkciju čije je obnašanje nespojivo s funkcijom izabranoga člana određenoga tijela, kao što je predviđeno zakonom ili ovim Pravilima i propisima;
- 6) ako se u razdoblju od najmanje dvije (2) godine nije registrirao za glasovanje za izbornu jedinicu u kojoj je izabran;
- 7) ako iz razloga utvrđenih zakonom ili ovim Pravilima i propisima izgubi pravo biti biran;
- 8) ako Privremeno izorno povjerenstvo ili Izorno prizivno potpovjerenstvo ukine mandat zbog povrede odredaba ovih *Pravila i propisa*.

Članak 112

Ostavke izabranih dužnosnika

Svaka osoba koja podnese ostavku na svoj mandat prije preuzimanja funkcije izgubit će pravo kandidiranja na svim razinama vlasti u razdoblju od četiri (4) godine, koje počinje od dana podnošenja ostavke.

Svaki izabrani dužnosnik koji podnese ostavku na svoj mandat nakon preuzimanja funkcije obvezan je podnijeti dokaz:

- 1) da je podnošenje ostavke prijeko potrebno kako bi bile ispoštovane odredbe ovih *Pravila i propisa* i
- 2) da su uvjeti koji su prouzročili ostavku nastali nakon ovjere kandidatske liste na kojoj je bio izabrani dužnosnik.

Ako ne podnese ove dokaze, izabrani će dužnosnik izgubiti pravo kandidiranja na bilo kojoj razini vlasti u razdoblju od četiri (4) godine, koje počinje od dana podnošenja ostavke, a što neće utjecati na procesuiranje ostavke.

Članak 113

Zabrana političke diskriminacije

Ovlaštena tijela na svim razinama vlasti ne smiju vršiti diskriminaciju osobe zbog pripadnosti nekoj političkoj stranci ili koaliciji ili zbog davanja potpore političkoj stranci, neovisnomu kandidatu ili listi neovisnih kandidata.

Clanak 114

Pridržavanje odredaba Opcega okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini

Zahtjev za ovjeru sudjelovanja na izborima sadrži izjavu, koju je potpisao predsjednik: političke stranke, liste neovisnih kandidata, koalicije ili neovisni kandidat, da će se ta politička stranka, koalicija ili neovisni kandidati u svojim djelatnostima držati Opcega okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini. Nepoštovanje te izjave smatra se kršenjem odredaba ovih *Pravila i propisa*. Politička stranka, koalicija, lista neovisnih kandidata ili neovisni kandidat podliježu kaznama utvrđenim u Poglavlju 600.

Clanak 115

Dužnosnici koji su smijenjeni s funkcije

Nijednoj osobi koju je smijenilo Privremeno izborno povjerenstvo ili Izborno prizivno potpovjerenstvo, sukladno Pravilima i propisima Privremenoga izbornog povjerenstva, i koja je osobno opstruirala provedbu Opcega okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini ili odredbe *Pravila i propisa* Privremenoga izbornog povjerenstva, neće biti dopušteno kandidiranje na izborima odnosno obnašanje bilo koje javne funkcije na koju je izabrana ili imenovana.

Nijednoj osobi koju je smijenio Visoki predstavnik s javne funkcije neće biti dopušteno kandidiranje na izborima odnosno obnašanje bilo koje javne funkcije na koju je izabrana ili imenovana.

Clanak 116

Dan održavanja izbora

Izbori za neposredno birana tijela vlasti iz clanka 101 ovih *Pravila i propisa* održat će se 11. studenoga 2000. godine.

Clanak 117

Prestanak mandata

Mandat sadašnjih članova Predstavničkoga doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, članove Zastupničkoga doma Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine, predsjednika i dopredsjednika Republike Srpske, poslanika Narodne skupštine Republike Srpske i zastupnika kantonalnih skupština završit će se nakon tehnicke ovjere rezultata izbora koji se održavaju 11. studenoga 2000. godine.

Trajanje mandata članova Zastupničkoga doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, zastupnika Zastupničkoga doma Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine, predsjednika i dopredsjednika Republike Srpske, poslanika Narodne

skupštine Republike Srpske i zastupnika kantonalnih skupština izabranih 11. studenoga 2000. godine istice nakon ovjere rezultata izbora koji će biti održani u 2002. godini.

(izmijenjeno i dopunjeno 14. srpnja 2000. godine)

Članak 118

Biraci iz Distrikta Brcko

Biraci koji imaju pravo glasovati za Distrikt Brcko, a registrirali su se za izbore što se održavaju u Federaciji Bosne i Hercegovine u skladu s člankom 306, imaju pravo birati članove Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine i članove Zastupničkog doma Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine.

Biraci koji imaju pravo glasovati za Distrikt Brcko, a registrirali su se da glasuju na izborima što se održavaju u Republici Srpskoj sukladno članku 306, imaju pravo glasovati za članove Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine iz Republike Srpske, predsjednika i dopredsjednika Republike Srpske, kao i za narodne poslanike Narodne skupštine Republike Srpske.

Članak 119

Provedba izbornih rezultata

OESS i Ured Visokoga predstavnika nadgledat će stanje provedbe izbornih rezultata, uključujući uspostavu vlasti i predlaganje kandidata za Dom naroda Parlamentarne skupštine BiH, predsjednika i dopredsjednika Federacije, te Dom naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine. Visoki predstavnik i šef Misije OESS, koji je u službi predsjedatelja Privremenoga izbornog povjerenstva, mogu proslijediti predmet Privremenom izbornom povjerenstvu ili Izbornom prizivnom potpovjerenstvu u slučajevima kad provedba nije u skladu s odredbama Pravila i propisa i s prihvaćenim demokratskim načelima.

Privremeno će izorno povjerenstvo osigurati da kandidati za Dom naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, Dom naroda Parlamenta Federacije, predsjednika i dopredsjednika Federacije BiH te za predsjednike i dopredsjednike kantona, kao i funkcije u entitetskim i kantonalnim vladama poštuju odredbe Pravila i propisa.

(usvojeno 11. studenog 2000. godine)

Poglavlje 200

Tijela za provedbu izbora

Clanak 201

Izborna tijela

Tijela za provedbu izbora jesu Privremeno izorno povjerenstvo, ostala izborna povjerenstva i biracki odbori.

Clanak 202

Privremeno izorno povjerenstvo - clanovi

Privremeno izorno povjerenstvo (PIP) cine: šef OESS misije za Bosnu i Hercegovinu, Visoki predstavnik ili osoba koju on imenuje, predstavnici države Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i Hercegovine, Republike Srpske, te druge osobe koje, uz suglasnost s vladom države ili entiteta, imenuje šef OESS misije za Bosnu i Hercegovinu.

Clanak 203

Dužnosti Privremenoga izbornog povjerenstva

Privremeno izorno povjerenstvo:

- 1) uskladuje, nadgleda i regulira zakonitost rada svih izbornih povjerenstava i birackih odbora;
- 2) donosi dodatne administrativne propise;
- 3) odgovorno je za izradu, tocnost i vodenje Središnjega birackoga popisa za teritorij Bosne i Hercegovine;
- 4) ovjerava sudjelovanje politicke stranke, koalicije, liste neovisnih kandidata i neovisnih kandidata na svim razinama izbora u Bosni i Hercegovini;
- 5) potvrduje i ovjerava kandidatske liste za sve razine izbora u Bosni i Hercegovini;
- 6) odgovorno je za pravodobno tiskanje, raspodjelu i sigurnost glasackih listica i obrazaca za izbore na svim razinama u Bosni i Hercegovini;
- 7) utvrduje sadržaj i oblik glasackih listica za sve razine izbora u Bosni i Hercegovini;
- 8) potvrduje, ovjerava i objavljuje rezultate izbora na svim razinama izbora u Bosni i Hercegovini;
- 9) izdaje uvjerenje osobama koje su dobile mandat;

- 10) obavještava izborno povjerenstvo ili biracki odbor da ne postupaju sukladno odredbama ovih *Pravila i propisa* ili da ih krše i ovlaštenom tijelu nalaže poduzimanje odgovarajućih mjera;
- 11) objavljuje u službenim glasilima ili sredstvima javnoga informiranja, u Bosni i Hercegovini i izvan Bosne i Hercegovine, izborne rezultate, informacije za birace, te ostale informacije prijeko potrebne za provedbu odredaba ovih *Pravila i propisa*;
- 12) provjerava odluke ovlaštenih tijela o prestanku mandata izabranih dužnosnika na svim razinama vlasti, kako bi se osiguralo da mandat prestaje sukladno zakonu i, u slučaju kad je izabrani dužnosnik podnio ostavku, da je to učinio svojom voljom;
- 13) obnaša sve druge dužnosti utvrđene ovim *Pravilima i propisima*.

Članak 204

Nepristranost izbornih povjerenstava

Izborna povjerenstva i biracki odbori su neovisni i nepristrani u svojem radu. Član izbornoga povjerenstva ili birackoga odbora ne sudjeluje u donošenju odluke ako taj član ili član njegove uže obitelji ima osobni ili financijski interes ili ukoliko postoji drugi sukob interesa, koji može dovesti u sumnju njegovu sposobnost da djeluje nepristrano. "Član uže obitelji" definiran je u članku 1608.

Sva tijela vlasti na svim razinama u Bosni i Hercegovini i dužnosnici u veleposlanstvima i konzulatima Bosne i Hercegovine obvezni su osigurati pomoć tijelima ovlaštenim za provedbu izbora.

Članak 205

Imenovanje ostalih izbornih povjerenstava

Privremeno izborno povjerenstvo imenuje izborna povjerenstva. Izborna su povjerenstva odgovorna za provedbu izbora pod nadzorom OEES-a i Privremenoga izbornog povjerenstva, a izvršavaju i druge zadace sukladno uputama Privremenoga izbornog povjerenstva.

Imenovanje članova birackoga odbora i njihovih zamjenika vrši općinska izborna povjerenstva.

Članak 206

Kvalifikacije izbornih dužnosnika

Članovi su izbornih povjerenstava i birackih odbora osobe s pravom glasanja.

Članovi su izbornih povjerenstava i birackih odbora osobe s odgovarajućom stručnosti i iskustvom u provedbi izbora.

Privremeno izorno povjerenstvo utvrđuje koje su kvalifikacije potrebne za članove izbornih povjerenstava i birackih odbora u smislu prethodnoga stavka.

Članak 207

Naspojivost s funkcijom izbornog dužnosnika

Za člana izbornoga povjerenstva ili birackoga odbora ne može biti imenovana osoba:

- 1) koja se ne može kandidirati u smislu odredaba članka 104 i članka 105;
- 2) koja je član najvišega izvršnopolitickoga tijela političke stranke ili koalicije (predsjednik, dopredsjednik, glavni tajnik, tajnik ili član izvršnoga odbora ili glavnoga odbora);
- 3) koja je nositelj izabranoga mandata ili je član izvršnoga tijela vlasti;
- 4) koja je zaposlena u Ministarstvu obrane;
- 5) koja je ovlaštena osoba u Ministarstvu unutrašnjih poslova;
- 6) koja je kandidat za izbore za bilo koju razinu vlasti; i
- 7) kojoj je izrečena kazna za radnju kojom su teže prekršene odredbe *Pravila i propisa* Privremenoga izbornog povjerenstva, za koju je osobno odgovorna.

Privremeno izorno povjerenstvo može odbiti imenovanje ili angažiranje bilo koje osobe od strane općinskoga izbornog povjerenstva ukoliko se ustanovi da ta osoba ne udovoljava zahtjevima za sposobnosti; ili može smijeniti člana općinskoga izbornog povjerenstva zbog nedostatka nepristranosti ili kršenja odredaba *Pravila i propisa*.

Članak 208

Poništenje imenovanja izbornih dužnosnika

Ukoliko sastav izbornoga povjerenstva ili birackoga odbora nije u skladu s ovim Pravilima i propisima, Privremeno izorno povjerenstvo poništava imenovanje članova i o tome izvijestiti tijelo ovlašteno za imenovanje ili predlaganje kandidata. Tijelo ovlašteno za imenovanje ili predlaganje kandidata će u roku od sedam (7) dana od dana donošenja odluke Privremenoga izbornog povjerenstva izvršiti ponovno imenovanje ili predlaganje članova sukladno kriterijima navedenim u ovom poglavlju.

Ukoliko izorno povjerenstvo ili biracki odbor ponovno ne budu odgovarajućega sastava, Privremeno izorno povjerenstvo imenuje članove izbornoga povjerenstva ili birackoga odbora.

Privremeno izorno povjerenstvo ima ovlasti da u razdoblju koje pocinje cetrdeset pet (45) dana prije izbora popuni upraznjena mjesta u opcinskim izbornim povjerenstvima bez obzira na postupke uobicajene za predlaganje i imenovanja. Prigodom takvih hitnih imenovanja, Privremeno izorno povjerenstvo moze odabrati bilo koju osobu koja ispunjava uvjete iz clanka 206. Hitna imenovanja mogu biti ogranicena trajanja.

Clanak 209

Upraznjena mjesta u izbornim povjerenstvima

Ako clan izbornoga povjerenstva daje ostavku, umre, postane nesposoban, bude smijenjen ili ne moze biti članom izbornoga povjerenstva ili birackoga odbora u smislu clanka 207, novi se clan toga tijela imenuje na nacin kako je imenovan prijašnji clan. Mandat novoga clana traje do isteka mandata prethodnoga clana.

Clanak 210

Dulja odsutnost

Ukoliko je clan izbornoga povjerenstva dulje odsutan iz neopravdanih razloga, onemogucava rad povjerenstva ili krši odredbe ovih *Pravila i propisa*, Privremeno izorno povjerenstvo moze smijeniti toga clana izbornoga povjerenstva. U smislu ovoga clanka, Privremeno je izorno povjerenstvo tijelo koje je ovlasteno za predlaganje i imenovanje clanova opcinskih izbornih povjerenstava.

Clanak 211

Javne sjednice

Sjednice su izbornih povjerenstava javne, izuzev ako nije drukcije odredeno ovim *Pravilima i propisima*. Izborna su povjerenstva obvezna osigurati da javnost bude pravodobno obaviještena o održavanju njihovih sjednica.

Clanak 212

Nacin odlucivanja

Izborne povjerenstva i biracki odbori, izuzev Privremenoga izbornog povjerenstva, donose odluke natpolovicnom vecinom ukupnoga broja clanova, izuzev ako ovim *Pravilima i propisima* nije drukcije odredeno.

Clanak 213

Poništenje izbora

Privremeno izorno povjerenstvo moze poništiti izbore u izornoj jedinici ili na nekom birackom mjestu ako je ustanovljeno da je tijekom glasovanja ili brojenja glasackih listica došlo do nepravilnosti koje mogu utjecati na rezultate izbora.

Clanak 214

Imenovanje općinskih izbornih povjerenstava

Ovlaštena općinska tijela predlažu općinska izborna povjerenstva a imenuje ih Privremeno izborna povjerenstvo. Općinska su izborna povjerenstva odgovorna za provedbu izbora, i obavljat će druge poslove sukladno uputama Privremenoga izbornog povjerenstva.

Svako se općinsko izborna povjerenstvo sastoji od tri do pet članova. Broj članova općinskoga izbornog povjerenstva određuje Privremeno izborna povjerenstvo. Kriteriji za određivanje broja članova općinskoga izbornog povjerenstva određuju se na temelju:

- 1) broja žitelja općine
- 2) prostorne veličine općine
- 3) broja registriranih birača u općini.

Tamo gdje se bude smatralo potrebnim, mogu biti primijenjeni i drugi kriteriji za određivanje broja članova općinskoga izbornog povjerenstva.

Općinska se izborna povjerenstva sastoje od osoba s prikladnom stručnosti i iskustvom u provedbi izbora. Članovi mogu biti: sudac redovitih sudova, tajnik općinskoga vijeća ili skupštine općine, druge osobe profesionalno zaposlene u općinskoj upravi ili drugi članovi koje odredi Privremeno izborna povjerenstvo.

Privremeno izborna povjerenstvo bira predsjednika općinskoga izbornog povjerenstva.

Sastav će općinskog izbornog povjerenstva, do moguće razine, biti multietnički, uključujući ostale, na temelju Popisa pučanstva iz 1991. godine u općini gdje je to općinsko izborna povjerenstvo locirano.

(dopunjeno 25. srpnja 2000. godine)

Clanak 215

Zadaci općinskoga izbornog povjerenstva

Općinsko je izborna povjerenstvo odgovorno za:

- 1) sređivanje i potvrdu birackoga popisa;
- 2) pomaganje biračima da dobiju isprave koje su im potrebne za utvrđivanje njihova prava glasa;
- 3) praćenje i prijavljivanje kršenja odredaba *Pravila i propisa*;

- 4) neutralno i nepristrano informiranje politickih stranaka, koalicija, lista neovisnih kandidata i neovisnih kandidata o njihovim pravima i obvezama i o stanju izbornih priprema;
- 5) prenošenje informacija biracima koje su potrebne za provedbu izbora, a koje uputi Privremeno izorno povjerenstvo;
- 6) pracenje rada opcinjskih tijela ovlaštenih za provedbu izbora, ukljucujuci proces registracije biraca;
- 7) odredivanje birackih mjesta na teritoriju općine za glasovanje na svim razinama vlasti u Bosni i Hercegovini;
- 8) imenovanje i organiziranje obuke članova birackih odbora;
- 9) staranje o sigurnosti glasackih materijala za sve razine izbora u Bosni i Hercegovini i njihovoj dostavi birackim odborima;
- 10) obavješćavanje biraca o njihovu rasporedu na biracka mjesta;
- 11) tehnicke pripreme na birackom mjestu i druge tehnicke pripreme za izbore;
- 12) pravilna provedba procesa brojenja glasova na birackom mjestu i u opcinjskim središtima za prebrojavanje glasova;
- 13) prikupljanje rezultata glasanja sa svih birackih mjesta u općini, posebice za svako tijelo za koje su izbori provedeni, i dostavljanje rezultata Privremenom izbornom povjerenstvu, te sigurno skladištenje izbornoga materijala i pribora, ako je potrebno.

Opcinska će izborna povjerenstva voditi odgovarajuće zapisnike i obavljati sve druge zadace za koje su ovlaštena ovim *Pravilima i propisima*.

Clanak 216

Potpora opcinjskim izbornim povjerenstvima

Sukladno ovlastima Privremenoga izbornog povjerenstva, općinska su izborna povjerenstva obvezna osigurati ucinkovitost i zakonitost funkcija izborne administracije unutar svojega djelokruga. Opcinska su izborna povjerenstva u potpunosti neovisna o svim ostalim ovlaštenim tijelima vlasti, na svim razinama. Od svih se mjerodavnih tijela vlasti zahtijeva da daju potporu opcinjskim izbornim povjerenstvima u provedbi izbora, te osiguraju svu prijeko potrebnu pomoc u njihovu radu.

Clanak 217

Pristup općinskim izbornim povjerenstvima

Osobe ovlaštene od Privremenoga izbornog povjerenstva, međunarodni nadglednici, akreditirani promatraci, promatraci političkih stranaka, koalicija, lista neovisnih kandidata, neovisnih kandidata, članovi međunarodne zajednice koje je akreditiralo Privremeno izborno povjerenstvo, te osoblje OEES-a ima pristup svim procedurama i dokumentima općinskoga izbornog povjerenstva.

Kako je upotrijebljen u ovom clanku, pojam "procedure" obuhvaća radne skupine, sastanke za planiranje i službene sjednice općinskih izbornih povjerenstava. Pod pojmom "procedure" podrazumijevaju se i sve djelatnosti općinskih izbornih povjerenstava u središtima za registraciju biraca, na birackim mjestima i u uredima općinskih izbornih povjerenstava.

Kako je upotrijebljen u ovome clanku, pojam "dokument" obuhvaća svaki papir, zapisnik ili knjigu koje općinsko izborno povjerenstvo rabi u izvršavanju svojih dužnosti ili se od njega zahtijeva da ih pripremi ili održava sukladno odredbama *Pravila i propisa* Privremenoga izbornog povjerenstva.

Akreditacije za pristup procedurama općinskih izbornih povjerenstava, sukladno ovom clanku, osigurat će općinska izborna povjerenstva, obavještavajući o tome Privremeno izborno povjerenstvo.

Ako općinsko izborno povjerenstvo ne odobri osobi koja je ovlaštena temeljem ovoga clanka da bude nazočna tijekom procedure općinskoga izbornoga povjerenstva, ili odbije pristup dokumentu općinskoga izbornog povjerenstva, ta se osoba može pismeno žaliti Privremenom izbornom povjerenstvu.

Clanak 218

Preuzimanje dužnosti

Članovi općinskih izbornih povjerenstava počinju s radom odmah nakon imenovanja.

Imena predloženih osoba za članove općinskih izbornih povjerenstava bit će podnesena na odobrenje Privremenom izbornom povjerenstvu u roku od 5 dana nakon dana njihova predlaganja od strane ovlaštenog općinskog tijela.

Privremeno će izborno povjerenstvo o njihovu imenovanju u općinska izborna povjerenstva obavijestiti ovlaštena općinska tijela vlasti u roku od pet (5) dana.

Clanak 219

Promjene u općinskim izbornim povjerenstvima

Svaku promjenu u sastavu općinskih izbornih povjerenstava mora odobriti Privremeno izborno povjerenstvo.

Clanak 220

Obveze općinskih izbornih povjerenstava

Opcinska će se izborna povjerenstva držati *Pravila i propisa* Privremenoga izbornog povjerenstva.

Clanovi općinskih izbornih povjerenstava trebaju nazociti svim sastancima i obuci. Zbog nenazocnosti sastancima može biti uskracena novcana naknada.

Ne može se vršiti nijedno glasovanje ili donošenje odluke bez kvoruma clanova.

Clanak 221

Lokacije birackih mjesta

Opcinska će izborna povjerenstva osigurati geografske opise područja koja će biti obuhvacena birackim mjestima, sukladno uputama Privremenoga izbornog povjerenstva.

Clanak 222

Biracki odbori

Opcinsko će izborna povjerenstvo imenovati clanove birackoga odbora za svako biracko mjesto. Imenovanja će biti izvršena odmah nakon određivanja birackih mjesta, a najkasnije dvadeset pet (25) dana prije dana održavanja izbora. Biracki je odbor odgovoran za osiguranje integriteta postupka glasovanja, te sigurnosti i mira na birackom mjestu.

Clanak 223

Distrikt Brcko

Izborna povjerenstva odgovorna za Distrikt Brcko bit će uspostavljena na način koji odredi međunarodni supervizor za Brcko.

Clanak 224

Središnja zona Grada Mostara

Izborna povjerenstva Središnje zone Grada Mostara ima iste ovlasti i odgovornosti kao općinsko izborna povjerenstva, kako je utvrđeno u ovom poglavlju *Pravila i propisa*.

Clanak 225

Clanstvo u birackom odboru

Svaki biracki odbor koji uslužuje više od 600 biraca sastoji se od najmanje pet (5) clanova, pet (5) zamjenika i predsjedatelja. Svaki biracki odbor koji uslužuje manje od 600 biraca sastoji se od najmanje tri (3) clana, tri (3) zamjenika i predsjedatelja.

Imenovanje clanova birackoga odbora i njihovih zamjenika vrši općinsko izborno povjerenstvo najkasnije dvadeset pet (25) dana prije dana izbora. Ukoliko općinsko izborno povjerenstvo ne imenuje clanove birackoga odbora i njihove zamjenike sukladno ovom clanku, imenovat će ih Privremeno izborno povjerenstvo.

Sastav će birackoga odbora, do moguće razine, biti multietnički, odslikavajući populaciju konstitutivnih naroda, uključujući ostale, na temelju Popisa pucanstva iz 1991. godine u općini gdje je taj odbor lociran.

Clanovi birackoga odbora moraju biti osobe koje imaju pravo glasovanja.

Clanak 226

Odgovornosti birackih odbora

Biracki odbor neposredno upravlja radom birackoga mjesta, osigurava pravilnost i tajnost glasovanja i evidentira rezultate glasovanja na birackom mjestu.

Predsjedatelj birackoga odbora osigurava da se postupak glasovanja na birackom mjestu odvija neometano. Predsjedatelj upravlja radom birackoga odbora i odgovoran je za zakonitost njegova rada, sukladno Pravilima i propisima Privremenoga izbornog povjerenstva.

Poglavlje 300

Biracki popis

Članak 301

Osnovne odredbe

Državljanin Bosne i Hercegovine koji je napunio osamnaest (18) godina ili je stariji ostvaruje svoje biracko pravo na temelju registriranja u Središnji biracki popis. Svaka se osoba osobno prijavljuje za registraciju. Nitko ne može podnijeti zahtjev za registraciju u ime druge osobe.

Središnji biracki popis ne sadrži imena osoba koje su pravomocnom odlukom ovlaštenoga tijela lišene poslovne sposobnosti.

Privremeno izorno povjerenstvo vodi i održava Središnji biracki popis za cijeli teritorij Bosne i Hercegovine.

Središnji biracki popis sadrži imena i podatke svih državljana Bosne i Hercegovine koji imaju biracko pravo i koji su se registrirali za glasovanje. Na temelju podataka sadržanih u Središnjem birackom popisu, za svaku se opcinu uspostavlja općinski biracki popis, koji sadrži imena i podatke svih biraca koji su se registrirali za glasovanje osobno ili u odsutnosti za tu opcinu.

Za Distrikt Brcko bit će uspostavljen biracki popis koji će sadržavati imena i podatke o svim osobama koje se imaju pravo registrirati i glasovati za Distrikt osobno ili u odsutnosti, kako je navedeno u Statutu Distrikta Brcko.

Na temelju podataka sadržanih u Središnjem birackom popisu, Privremeno izorno povjerenstvo može utvrditi biracke popise i za druge izborne jedinice za koje se provode određeni izbori.

Općinsko je izorno povjerenstvo, u suradnji s općinskim tijelom koje vodi općinske maticne knjige, odgovorno za ispravnu registraciju biraca koji obitavaju na teritoriju te općine, te ispravnost i vjerodostojnost podataka pribavljenih za dopune, izmjene i brisanja iz Središnjega birackoga popisa.

Privremeno je izorno povjerenstvo odgovorno za registraciju biraca koji borave izvan teritorija Bosne i Hercegovine, te za ispravnost i vjerodostojnost podataka pribavljenih za dopune, izmjene i brisanja iz Središnjega birackoga popisa. Središnji biracki popis, općinski biracki popisi i drugi biracki popisi su javni.

Članak 302

Registracija biraca na općinskoj razini

Registracija se biraca provodi na općinskoj razini. Osoba koja se registrira za glasovanje za općinu sukladno ovim Pravilima i propisima smatrat će se registriranom za glasovanje na izborima za sve više razine vlasti koje obuhvaćaju tu općinu.

Registracija je biraca trajan proces. Privremeno izborno povjerenstvo određuje nadnevak do kojeg se birac mora registrirati kako bi imao pravo glasovati na idućim izborima.

Popis pucanstva iz 1991. godine, prilagođen za upotrebu na izborima, rabiće se uglavnom kao osnova za novu registraciju i bit će dostupan u svim središtima za registraciju biraca tijekom razdoblja registracije.

Birac koji se registrira za glasovanje, birac koji zahtijeva ispravke na biračkom popisu, birac koji zahtijeva promjenu biračke opcije ili promjenu općine trenutnoga boravišta, treba otici u središte za registraciju biraca, gdje će ovlaštena osoba za registraciju popuniti Obrazac za registraciju, koji je pripremljen u OESS-u. Birac će osigurati sve potrebne isprave kako bi dokazao svoje pravo glasovanja, potpisati se na Obrazac za registraciju, na koji će ovlaštena osoba za registraciju biraca staviti pečat.

Registracija će biti provedena sukladno *Pravilima i propisima* Privremenoga izbornog povjerenstva i OESS Priručniku za registraciju biraca.

Članak 303

Središta za registraciju biraca

Općinsko izborno povjerenstvo u svakoj općini, u suradnji s ovlaštenim općinskim tijelom, uspostavlja jedan ili više ureda za registraciju biraca u javnim zgradama ili drugim mjestima određenim u tu svrhu, organizira i obučava članove osoblja ili druge osobe koje će biti ovlaštene za provedbu registracije biraca.

Uredi u kojima se čuvaju matične knjige, kao i drugi javni uredi dostupni javnosti, mogu služiti kao središta za registraciju. Središte za registraciju ne može biti u vjerskom objektu, u zgradi koja je vlasništvo političke stranke ili u kojoj je njezino sjedište, u zgradi koja je služila za mučenje ili zlostavljanje, ili na mjestima gdje se služi i pije alkohol.

Osoba koja, sukladno ovim *Pravilima i propisima*, ima biračko pravo bit će upoznata sa svojim biračkom pravom i može se registrirati za glasovanje, može dopuniti svoje registracijske podatke, ili podnijeti zahtjev za promjenu svoje biračke opcije u središtu za registraciju biraca u općini u kojoj boravi, bez obzira za koju se općinu želi registrirati.

Svako središte za registraciju biraca mora imati obrasce za registraciju biraca, koje je odobrilo Privremeno izborno povjerenstvo, preslik Popisa pucanstva iz 1991. godine prilagoden za upotrebu na izborima, tiskan ili elektronski prijepis birackoga popisa za tu opcinu, preslik OESS Prirucnika za registraciju biraca i knjigu središta za registraciju biraca.

Clanak 304

Osoblje za registraciju biraca

Svaka osoba koja radi u središtu za registraciju biraca mora imati odgovarajuće kvalifikacije i mora imati pravo glasovanja. Pored toga, nijedan član osoblja nema pravo obnašati dužnosti u središtu za registraciju biraca:

- 1) ako je izabran na politicki imenovanu funkciju ili se natjece kako bi bio izabran na funkciju
- 2) ako ima vodecu funkciju u politickoj stranci ili koaliciji ili se namjerava kandidirati za takvu funkciju ili
- 3) ako pokazuje nedostatak nepristranosti.

Svako središte za registraciju biraca, u suradnji s opcinским izbornim povjerenstvom, obnaša navedene dužnosti pod nadzorom OESS-a.

Clanak 305

Podaci u Središnjem birackom popisu

U Središnji se biracki popis unose sljedeci podaci o državljanima Bosne i Hercegovine koji imaju biracko pravo:

- 1) prezime i ime
- 2) spol
- 3) nadnevak rodenja
- 4) jedinstven maticni broj
- 5) naziv općine i naseljenoga mjesta gdje birac ima prebivalište ili boravište
- 6) naziv općine za koju je osoba registrirana kao birac
- 7) referentni broj birackoga mjesta na koje je birac raspoređen
- 8) redni broj pod kojim je birac registriran.

Privremeno je izborno povjerenstvo ovlašteno zahtijevati da se i drugi podaci o državljanima Bosne i Hercegovine unesu u Središnji biracki popis.

Clanak 306

Registracija biraca

Državljanin Bosne i Hercegovine koji ima biracko pravo registrira se za opcinu u kojoj je imao(la) prebivalište do 6. travnja 1992. godine, ukljucujuci i taj dan, ili za opcinu gdje je imao(la) prebivalište u trenutku podnošenja zahtjeva ukoliko je promijenio(la) prebivalište sukladno zakonu.

Državljanin Bosne i Hercegovine koji je raseljena osoba i ima biracko pravo sukladno odredbama ovih *Pravila i propisa*, registrira se, ovisno o birackoj opciji koju odabere, za opcinu u kojoj je imao prebivalište prema Popisu pucanstva iz 1991. godine, izuzev u slucaju kad može predociti dokaz o promjeni prebivališta, sukladno zakonu, u razdoblju od Popisa pucanstva 1991. godine do trenutka kad je stekao status raseljene osobe, ili za opcinu u kojoj ima boravište i predoci dokaz da je prijavio boravište u toj opcinu najmanje šest mjeseci prije dana održavanja izbora.

Državljanin Bosne i Hercegovine koji ima status izbjegle osobe i ima biracko pravo sukladno odredbama ovih *Pravila i propisa* registrira se za opcinu u kojoj je imao prebivalište do 6. travnja 1992. godine, ukljucujuci i taj dan.

Državljanin Bosne i Hercegovine koji ima prebivalište na teritoriju Distrikta Brcko, u smislu clanka 11. Statuta Distrikta Brcko Bosne i Hercegovine, ima se pravo registrirati za izbore koji ce se održati u Republici Srpskoj ili za izbore koji ce se održati u Federaciji Bosne i Hercegovine. Oni državljani koji su se vec registrirali mogu promijeniti svoju entitetsku biracku preferenciju do 30. srpnja 2000. godine.

Clanak 307

Identifikacija registranata

Identifikacija osoba koje podnose zahtjev za registraciju bit ce izvršena na temelju važece identifikacijske isprave, koja mora sadržavati fotografiju.

Ovlašteni djelatnik tijela zaduženog za registraciju biraca utvrđuje identitet podnositelja zahtjeva na temelju jedne od sljedecih isprava:

- 1) osobna iskaznica
- 2) putovnica
- 3) prometna dozvola
- 4) vojna iskaznica
- 5) važeća identifikacijska isprava koju je izdala država domacin
- 6) izbjeglicki karton koji je izdala država domacin ili druge medunarodne organizacije.

Identifikacijske isprave od 1) do 4) važece su za dokazivanje identiteta registranta ukoliko su ih izdala tijela vlasti Bosne i Hercegovine, bilo iz Federacije Bosne i Hercegovine ili Republike Srpske, ili ako su ih izdala tijela vlasti bivše Jugoslavije. Ove su isprave također prihvatljive ako su ih izdale vlasti Herceg-Bosne ili Republike Bosne i Hercegovine prije 14. listopada 1997. godine.

Preslici identifikacijskih isprava iz drugoga stavka ovoga članka smatrat će se važećim dokazom za identifikaciju državljana Bosne i Hercegovine koji podnose zahtjev za registraciju poštom, ili podnose Potvrdni obrazac poštom.

Ako je podnositelj zahtjeva promijenio ime, obavezan je predociti, uz jednu od identifikacijskih isprava navedenih u stavku 2 ovoga članka, i rješenje o promjeni imena, koje je izdalo ovlašteno tijelo.

Članak 308

Biraci koji se registriraju prvi put

Podnositelji zahtjeva za registraciju za glasovanje koji se registriraju prvi put obavezni su dokazati državljanstvo i svoje prebivalište ili boravište.

Članak 309

Dokaz o državljanstvu

U svrhu registracije biraca, dokaz o državljanstvu može biti:

- 1) navedeno ime osobe u Popisu pucanstva iz 1991. godine ili
- 2) potvrda da je do 6. travnja 1992. godine, uključujući i taj dan, osoba upisana u općinske matične knjige rođenih, i to pod uvjetom da je takva potvrda izdana na obrascu OESS-a. Taj obrazac sadrži naziv općine, ime i prezime osobe kojoj je izdan, nadnevak i mjesto rođenja, broj knjige i stranice na kojoj je osoba upisana u općinskim matičnim knjigama rođenih i nadnevak i mjesto gdje je potvrda o rođenju izdana.

Ako nema matične knjige rođenih u općini koja izdaje dokument, onda se ne može potvrditi postojanje imena osobe u svrhu dokazivanja državljanstva, kako je utvrđeno ovim stavkom.

Ne prihvaća se potvrda koju daju paralelne institucije, odnosno strukture što tvrde da oni posjeduju općinske matične knjige rođenih.

Ako je općina podijeljena međuentitetskom crtom razgraničenja i postoji spor između dviju općina oko vlasništva nad općinskom matičnom knjigom, OESS može provjeriti podatke u dokumentaciji u bilo kojoj od tih dviju općina.

Preslici dokaza o državljanstvu bit će priloženi uz zahtjev za registraciju.

Clanak 310

Dokaz o prebivalištu i boravištu

Prebivalište je općina u kojoj je državljanin Bosne i Hercegovine imao prebivalište prema Popisu pucanstva iz 1991. godine ili općina u kojoj je prijavio prebivalište sukladno zakonu.

Boravište je općina u kojoj raseljena osoba privremeno boravi, dok se ne steknu uvjeti za njezin / njegov povratak u općinu u kojoj je imala(o) prebivalište prema Popisu pucanstva iz 1991. godine, ili u općinu u kojoj je osoba imala prebivalište prije stjecanja statusa raseljene osobe.

Valjan dokaz za prebivalište, odnosno boravište jest uvjerenje o prebivalištu ili boravištu koje je izdalo ovlašteno policijsko tijelo, koje vodi evidencije prebivališta i boravišta.

Ime osobe na Popisu pucanstva iz 1991. godine smatrat će se dokazom prebivališta.

Clanak 311

Službenik za registraciju

Službenik za registraciju zaprima Obrasce za registraciju biraca od središta za registraciju biraca, provjerava njihovu točnost i utvrđuje jesu li pravilno popunjeni, te osigurava da budu ispoštovane odredbe *Pravila i propisa* Privremenoga izbornog povjerenstva i administrativne procedure OESS-a.

Službenik za registraciju je ovlašten da odgodi registraciju osobe ako ta osoba nema ispravne dokumente što su potrebni za utvrđivanje prava glasovanja, ispravne dokumente za dokazivanje identiteta. Ako službenik za registraciju utvrdi da Obrazac za registraciju nije ispravno popunjen, on ili ona ga može vratiti u središte za registraciju biraca kako bi birac mogao o tome biti obaviješten i kako bi mogao ispravno popuniti Obrazac.

Službenik za registraciju će obavijestiti odgovarajućeg službenika OESS-a za izbore o određenim nepravilnostima u postupku registracije biraca.

Clanak 312

Knjiga središta za registraciju biraca

Osoblje za registraciju biraca unosit će zabilješke u knjigu središta za registraciju biraca o svim značajnim događanjima u središtu za registraciju biraca i o svim primjedbama koje prime, uključujući i one od osoba akreditiranih za pristup u središte za registraciju biraca.

Bilo koja druga osoba može također upisati svoje mišljenje, zapažanja i napomene u knjigu središta za registraciju biraca.

Clanak 313

Provjera dokumenata

Privremeno izorno povjerenstvo ima pravo zahtijevati davanje na uvid i provjeru bilo kojeg dokumenta, zapisa ili materijala što je u svezi sa zahtjevom iz ovoga poglavlja. Svaka općina koja izda lažni dokument ili daje lažnu izjavu, odnosno koja odbija pravodobno izdati traženi dokument bit će primjereno kažnjena. Općina koja ne može pravodobno izdati traženi dokument podnijet će Privremenom izbornom povjerenstvu izjavu u pisanom obliku u roku od tri dana s objašnjenjem zašto taj dokument ne može izdati.

Clanak 314

Rješavanje sporova među povjerenstvima

U slučaju spora između općinskoga izbornog povjerenstva i Privremenoga izbornog povjerenstva glede registracije, odluka će ovoga posljednjeg biti konačna.

Clanak 315

Zaštita prava registriranih osoba

Državljanin Bosne i Hercegovine neće biti lišen bilo kojeg prava zbog činjenice što se registrirao za glasovanje, kao ni zbog činjenice što se registrirao da glasuje za općinu različitu od one u kojoj trenutacno boravi.

Od biraca se neće zahtijevati da dokumente koji su u svezi s registracijom ili glasovanjem, a koje su mu izdala mjerodavna općinska tijela, predoci u bilo koje druge svrhe izuzev za registraciju, potvrdu registracije ili glasovanje.

Clanak 316

Obveza cuvanja i dostavljanja evidencije

Mjerodavna općinska tijela koja vode matične knjige obvezna su, nakon usporedbe izvadaka iz matične knjige rođenih i prijava prebivališta osoba koje trenutacno borave u toj općini, dostavljati općinskom izbornom povjerenstvu, na njegov zahtjev, podatke o osobama koje će navršiti osamnaest (18) godina prije dana održavanja izbora. Privremeno izorno povjerenstvo utvrđuje način i postupak obavješćavanja osoba koje će navršiti 18 godina prije dana održavanja izbora o postupku registracije biraca.

Policijsko tijelo koje vodi evidenciju prebivališta obvezno je općinskom izbornom povjerenstvu, na njegov zahtjev, dostaviti podatke o svim osobama koje su navršile osamnaest (18) godina i koje su prijavile prebivalište na području te općine, kao i podatke o osobama koje su odjavile prebivalište iz te općine.

Mjerodavna općinski tijela koja vode matične knjige obvezna su općinskom izbornom povjerenstvu na njegov zahtjev dostaviti podatke o umrlim osobama koje

su bile starije od osamnaest (18) godina i koje su neposredno prije smrti obitavale u toj općini.

Ovlašteni je sud obavezan općinskom izbornom povjerenstvu dostaviti pravomoćnu sudsku odluku kojom je neka osoba lišena poslovne sposobnosti.

Članak 317

Registracija pripadnika vojske

Pripadnik vojske koji ima biracko pravo sukladno odredbama ovih *Pravila i propisa* registrira se za glasovanje, dopunjava svoje podatke o registraciji ili zahtijeva promjenu općine za koju će glasovati u središtu za registraciju biraca.

Pripadnik vojske koji je registriran za glasovanje sukladno odredbama ovih *Pravila i propisa* može glasovati na birackom mjestu za glasovanje u odsutnosti u općini u kojoj je smješten.

Pripadnik vojske može zahtijevati da glasuje na birackom mjestu za glasovanje u odsutnosti za općinu u koju je planirano njegovo raspoređivanje ili premještanje u razdoblju između nadnevka njegove registracije i dana održavanja izbora - ukoliko predoci isprave kojima dokazuje planirano raspoređivanje ili premještanje u razdoblju registracije.

Ukoliko pripadnik vojske tijekom registracije predoci dokumente o planiranom otpuštanju iz službe u razdoblju između nadnevka njegove registracije i dana održavanja izbora, može zahtijevati da glasuje na birackom mjestu za glasovanje u odsutnosti za općinu u kojoj će glasovati.

Članak 318

Manji ispravci u birackom popisu

Privremeno izorno povjerenstvo, u suradnji s općinskim izbornim povjerenstvima i mjerodavnim općinskim tijelima, ovlastit će osobe koje će moći ispravljati pogreške ili ispraviti sljedeće podatke o biracu na birackom popisu:

- 1) raspoređivanje u naseljena mjesta
- 2) ispravci imena biraca, jedinstvenog matičnog broja i nadnevka rođenja.

Birac ne mora biti nazočan ili obaviješten o vršenju tih izmjena. Druge ispravke u birackom popisu može obaviti Privremeno izorno povjerenstvo.

Članak 319

Prigovori na točnost birackoga popisa

Biracki je popis izložen na uvid javnosti, pa svaki registriran birac, ovjerena politička stranka, koalicija, lista neovisnih kandidata ili neovisni kandidat, ili općinsko

izborno povjerenstvo može podnijeti zahtjev Privremenom izbornom povjerenstvu da se izbriše ime nekoga biraca s birackoga popisa - zbog toga što je taj birac umro ili što ne udovoljava uvjetima o prebivalištu ili državljanstvu iz ovoga poglavlja.

Zahtjev uložen na temelju prethodnoga stavka treba:

- 1) biti u pisanom obliku;
- 2) u prilog zahtjevu moraju biti jasno navedene činjenice i moraju biti priloženi preslici dokumenata;
- 3) imati jasno navedenu pravnu osnovu za opravdanost zahtjeva, uključujući brojeve članaka *Pravila i propisa* na temelju kojih se može podnijeti zahtjev; i
- 4) biti podnesen u roku koji je utvrdilo Privremeno izborno povjerenstvo.

Ako Privremeno izborno povjerenstvo odluci udovoljiti zahtjevu, dotična će osoba imati pravo žalbe.

Registrirani birac čije je ime izostavljeno iz Središnjega birackog popisa ili koji smatra da su podaci o njemu / njoj netočni može uložiti prigovor Privremenom izbornom povjerenstvu sa zahtjevom da se njezino / njegovo ime upiše u Biracki popis ili da se njezini / njegovi podaci isprave. Prigovori zbog izostavljanja ili znatnih ispravaka u birackom popisu mogu biti prosljedeni Izbornom prizivnom potpovjerenstvu sukladno poglavlju 600 ovih *Pravila i propisa* i rokovima koji se nalažu.

Članak 320

Provedba registracije za birace izvan države

Privremeno izborno povjerenstvo odgovorno je za registraciju biraca izvan države za sve izbore u Bosni i Hercegovini koji se provode sukladno ovim *Pravilima i propisima*. Ovu provedbu ostvaruje Koordinacijsko središte za glasovanje poštom u Sarajevu.

Članak 321

Rokovi za podnošenje zahtjeva za registraciju ili Potvrdnog obrasca za birace koji borave izvan države

Državljanin Bosne i Hercegovine koji se registrira poštom prvi put ili koji potvrđuje prijašnju registraciju putem pošte sukladno članku 322 i 323 mora priložiti zahtjev za registraciju ili Potvrdni obrazac do nadnevka koji odredi Privremeno izborno povjerenstvo.

Clanak 322

Biraci koji su prije registrirani za glasovanje izvan države

Državljeni Bosne i Hercegovine koji su se registrirali ili potvrdili svoju registraciju za glasovanje poštom na izborima travnja 2000. godine mogu glasovati na Općim izborima. Tim će biracima biti upućena kodirana Potvrda o registraciji na njihovom posljednjem poznatom adresi. Njima će biti poštom poslani glasacki listići za Opće izbore, u odvojenoj pošiljci, do dana koji odredi Privremeno izborno povjerenstvo. Ako ti biraci žele izmijeniti sadašnju registraciju, moraju to učiniti na obrascu koji je izdao OESS. Obrazac na koji su unesene izmjene moraju poslati u Koordinacijsko središte za glasovanje poštom u Sarajevu.

Državljeni Bosne i Hercegovine koji borave u inozemstvu i koji su se registrirali za glasovanje na izborima 1997. godine, a nisu potvrdili svoju registraciju 1998. ili 1999. godine neće dobiti osobne poštanske pošiljke. Ti će biraci putem sredstava javnoga informiranja biti obaviješteni da moraju potvrditi svoju registraciju ili će, u protivnom, biti izbrisani iz Birackoga popisa. Ti se biraci ubuduće mogu ponovno registrirati.

Državljanima Bosne i Hercegovine koji borave u inozemstvu i koji su se registrirali ili potvrdili svoju registraciju 1998. godine, a nisu potvrdili registraciju 1999. godine bit će poslano pismo i Potvrdni obrazac na njihovu posljednju poznatu adresu. Ti biraci moraju potvrditi registraciju ili će biti izbrisani s Birackoga popisa. Ovi se biraci u budućnosti mogu iznova registrirati.

Clanak 323

Registracija biraca koji borave izvan države

Registracija državljana Bosne i Hercegovine koji borave u inozemstvu vrši se poštom i uključuje podnošenje zahtjeva za registraciju državljanina Bosne i Hercegovine koji se registrira prvi put ili dostavljanje Potvrdnog obrasca od strane BiH državljanina koji se registrirao poštom ili osobno tijekom prijašnjih izbora.

Da bi mogao glasovati 11. studenoga 2000. godine, birac mora poslati važeći obrazac za registraciju ili Potvrdni obrazac u Koordinacijsko središte za glasovanje poštom.

Clanak 324

Identifikacijske isprave za birace koji borave izvan države

Državljeni BiH koji borave u inozemstvu a registriraju se prvi put moraju dostaviti, zajedno s Obrascem za registraciju, i preslik jedne od važećih identifikacijskih isprava što su navedene u članku 307 ovih *Pravila i propisa*. Obrasci za podnošenje zahtjeva bez preslika važeće identifikacijske isprave neće biti uzeti u razmatranje.

Clanak 325

Izvori informacija za birace izvan države

Državljeni Bosne i Hercegovine koji borave u inozemstvu mogu obrazac za podnošenje zahtjeva za registraciju prvi put i Potvrdni obrazac za osobe koje su se registrirale tijekom prijašnjih izbora dobiti u:

- 1) BiH veleposlanstvima i konzularnim uredima
- 2) uredima vladinih i nevladinih organizacija koje se bave pitanjima izbjeglica i iseljeničtva
- 3) mjestima gdje se okupljaju BiH građani
- 4) novinama i časopisima koji se izdaju periodično za BiH građane
- 5) na internetu.

Clanak 326

Promjena adrese biraca koji borave izvan države

Birac koji se registrirao za glasovanje izvan države mora Privremenom izbornom povjerenstvu poslati obavijest o svakoj promjeni svoje adrese kako bi bilo sigurno da će bobiti glasacki listić i druge izborne materijale.

Clanak 327

Registracija biraca koji su vezani za dom i biraca koji su vezani za ustanove

Opcinsko će izorno povjerenstvo omogućiti registriranje osoba koje imaju pravo na registriranje, ali su vezane za dom zbog starosti, bolesti ili nesposobnosti, ili su zatocenci, ili vezani za ustanove i stoga fizički nisu u mogućnosti da se registriraju u središtu za registraciju biraca.

Biraci koji su vezani za dom ili institucije registrirat će se za glasovanje u odsutnosti.

Podaci o tim osobama bit će upisani u Središnji biracki popis, kao i u dio birackoga popisa birackoga mjesta za glasovanje u odsutnosti.

Privremeno će izorno povjerenstvo izdati dodatne iscrpne naputke za registriranje osoba koje su vezane za dom ili ustanove.

Poglavlje 400

Ovjera političkih stranaka, koalicija, lista neovisnih kandidata i neovisnih kandidata

Članak 401

Osnovne odredbe

Svaka politička stranka, koalicija, lista neovisnih kandidata i neovisni kandidat koji zahtijevaju da budu ovjereni za izbore što se održavaju u Bosni i Hercegovini držat će se odredaba ovoga poglavlja i svih odredaba *Pravila i propisa* Privremenoga izbornog povjerenstva.

Da bi sudjelovala na izborima, politička stranka mora biti registrirana kod ovlaštenoga tijela u jednom od entiteta, sukladno zakonu. Uz zahtjev za ovjeru mora biti priložen dokaz da je stranka registrirana kod ovlaštenoga tijela. Politička stranka mora podnijeti zahtjev za ovjeru pod istim imenom pod kojim je registrirana u ovlaštenom tijelu.

Politička stranka ili koalicija koja je ovjerena na izbornoj razini: Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i Hercegovine ili Republike Srpske, sukladno odredbama ovoga poglavlja, smatra se ovjerenom za sve izbore koji će se održati na nižim izbornim razinama.

Političke stranke, koalicije, liste neovisnih kandidata i neovisni kandidati moraju navesti u svojim zahtjevima za ovjeru na kojoj se razini kane kandidirati za izbore, i također moraju navesti izbornu jedinicu za koju će podnijeti kandidatske liste.

Članak 402

Stranke kojima nije odobrena ovjera

Bilo koja politička stranka kojoj prijašnja registracija nije bila odobrena zbog kršenja odredaba *Pravila i propisa* Privremenoga izbornog povjerenstva ne može biti ovjerena za sudjelovanje na izborima sukladno ovim *Pravilima i propisima*. Isto tako, bilo koja politička stranka kojoj je registracija poništena odlukom Izbornoga prizivnog potpovjerenstva ne može biti ovjerena - sukladno ovim *Pravilima i propisima*.

Članak 403

Ovjera političke stranke i neovisnoga kandidata

Politička stranka ili neovisni kandidat bit će ovjereni sukladno *Pravilima i propisima* tako što će popuniti odgovarajući zahtjev za ovjeru i predati ga Privremenom izbornom povjerenstvu. Zahtjev za ovjeru treba sadržavati:

- 1) potreban broj potpisa, što je propisano člankom 405, izuzev ako nije drukcije određeno člankom 406;
- 2) potpisanu izjavu da će se politička stranka ili neovisni kandidat držati Općega okvirnoga sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, Izbornoga kodeksa ponašanja za političke stranke, koalicije, liste neovisnih kandidata, neovisne kandidatice, kao i *Pravila i propisa* Privremenoga izbornog povjerenstva;
- 3) ulogu za ovjeru, obavezan sukladno članku 407;
- 4) naziv političke stranke ili ime neovisnoga kandidata onakav kakav će biti na glasackom listiću;
- 5) popis izborne(ih) jedinice(a) za koju(-e) politička stranka kani podnijeti kandidatsku listu ili, za neovisnoga kandidata - izbornu jedinicu u kojoj se neovisni kandidat namjerava kandidirati na izborima;
- 6) adresu i broj telefona sjedišta političke stranke i popis svih dužnosnika političke stranke s njihovim imenima, jedinstvenim maticnim brojevima, službenim titulama i potpisima ili, ako je u pitanju neovisni kandidat, jedinstven maticni broj neovisnoga kandidata, sadašnju adresu neovisnoga kandidata i njegov/njezin kućni broj telefona;
- 7) političku platformu - ukoliko se to zahtijeva člankom 421;
- 8) potvrdu o registraciji;
- 9) popunjene obrasce o financijskom stanju, obvezne sukladno Poglavlju 1600.

Članak 404

Potrebni potpisi potpore

Zahtjev za ovjeru političke stranke ili neovisnoga kandidata mora sadržavati popis s imenom, originalnim potpisom i jedinstvenim maticnim brojem svakoga registriranog birača koji podupire zahtjev za ovjeru te političke stranke ili neovisnoga kandidata.

Obrazac za potpise političkim će strankama i neovisnim kandidatima ustanoviti Privremeno izborno povjerenstvo, a dostavit će ih OESS političkim strankama i neovisnim kandidatima. Ti će obrasci prije toga biti tiskani i sadržavat će logotip OESS-a, prostor za naziv političke stranke ili ime neovisnoga kandidata i serijske brojeve po redoslijedu. Političke stranke i neovisni kandidati skupljaju potpise samo na obrascima koje im ispostavi Privremeno izborno povjerenstvo. Privremeno izborno povjerenstvo neće od političkih stranaka i neovisnih kandidata prihvatiti druge obrasce.

Obrazac za potpise će sadržavati također ime i prezime, originalan potpis i jedinstven maticni broj osobe(a) koja je odgovorna za prikupljanje potpisa pristaša.

Na Obrascu za potpise birac može dati svoj potpis za potporu samo jednoj politickoj stranci ili jednom neovisnom kandidatu.

Clanak 405

Obveza prikupljanja potpisa

Da bi bila ovjerena za sudjelovanje na izborima, politicka stranka mora predati obvezan broj potpisa potpore, sukladno sljedećem:

- 1) tri tisuće (3000) potpisa registriranih biraca za izbore zastupnika u Predstavničkom domu Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine;
- 2) dvije tisuće (2000) potpisa registriranih biraca za izbore predsjednika i dopredsjednika Republike Srpske, zastupnika u Zastupničkom domu Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine ili za poslanike Narodne Skupštine Republike Srpske;
- 3) pet stotina (500) potpisa registriranih biraca za izbore zastupnika u kantonalnim skupštinama Federacije Bosne i Hercegovine.

Da bi bio ovjeren za sudjelovanje na izborima, neovisni kandidat mora priložiti obvezan broj potpisa potpore, sukladno sljedećem:

- 1) tisuću pet stotina (1500) potpisa registriranih biraca za izbore zastupnika u Predstavničkom domu Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine;
- 2) tisuću (1000) potpisa registriranih biraca za izbore zastupnika u Zastupničkom domu Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine, predsjednika i dopredsjednika Republike Srpske ili poslanike Narodne skupštine Republike Srpske; ili
- 3) dvije stotine pedeset (250) potpisa registriranih biraca za izbore zastupnika kantonalne skupštine Federacije Bosne i Hercegovine.

Clanak 406

Potvrda prijašnje ovjere

Politicka stranka ili neovisni kandidat bit će oslobođeni obveze prikupljanja potpisa, utvrđenih člankom 405, ako član te politicke stranke ili neovisni kandidat ima mandat na istoj izbornoj razini za koju politicka stranka ili neovisni kandidat predaje zahtjev za ovjeru.

U smislu ovoga članka, politicka će stranka uz Potvrdni obrazac priložiti potpisanu izjavu izabranoga dužnosnika da je on / ona bila član te politicke stranke u vrijeme kad je on/ona dobio/la mandat i da je on / ona još uvijek član te politicke stranke.

Potvrdni ce obrazac sadržavati:

- 1) popis izbornih jedinica za koje politicka stranka kani podnijeti kandidatsku listu ili naziv izborne jedinice u kojoj neovisni kandidat ima namjeru sudjelovati;
- 2) potpisanu izjavu da ce se politicka stranka ili neovisni kandidat držati Opcega okvirnoga sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, Izbornoga kodeksa ponašanja za politicke stranke, koalicije, liste neovisnih kandidata, neovisne kandidate, i *Pravila i propisa Privremenoga izbornog povjerenstva.*

Clan 407

Ulog za ovjeru

Svaka politicka stranka uz zahtjev za ovjeru ili Potvrdni obrazac mora uplatiti ulog za ovjeru u iznosu od:

- 1) deset tisuca konvertibilnih maraka (10.000 KM) za sudjelovanje na izborima za predsjednika i dopredsjednika Republike Srpske ili za Predstavnicki dom Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine;
- 2) pet tisuca konvertibilnih maraka (5.000 KM) za sudjelovanje na izborima za Zastupnicki dom Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine ili za Narodnu skupštinu Republike Srpske; i
- 3) dvije tisuce konvertibilnih maraka (2.000 KM) za sudjelovanje na izborima za kantonalne skupštine.

Svaki neovisni kandidat uz zahtjev za ovjeru ili Potvrdni obrazac mora uplatiti ulog za ovjeru u iznosu od:

- 1) pet tisuca konvertibilnih maraka (5.000 KM) za sudjelovanje na izborima za predsjednika i dopredsjednika Republike Srpske ili za Predstavnicki dom Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine;
- 2) dvije i pol tisuce konvertibilnih maraka (2.500 KM) za sudjelovanje na izborima za Zastupnicki dom Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine ili za Narodnu skupštinu Republike Srpske; i
- 3) tisuca konvertibilnih maraka (1.000 KM) za sudjelovanje na izborima za kantonalne skupštine.

Nijedan zahtjev za ovjeru ili Potvrdni obrazac nece se prihvatiti bez uloga. Ulog za ovjeru bit ce vracen u iznosu koji odgovara ulogu za ovjeru za razinu na kojoj politicka stranka, lista neovisnih kandidata ili neovisni kandidat dobije najmanje jedan mandat na izborima.

Clanak 408

Pregled ovjere

Svaka ce politicka stranka i neovisni kandidat predati zahtjev za ovjeru Privremenom izbornom povjerenstvu u Sarajevu ili bilo kojem uredu OESS-a u Bosni i Hercegovini najkasnije do 17.00 sati na nadnevak koji odredi Privremeno izborno povjerenstvo. Rok do kojeg neovisni kandidati trebaju predati zahtjev za ovjeru isti je kao i rok za liste neovisnih kandidata, kako je utvrđeno u clanku 413.

Privremeno ce izborno povjerenstvo imati vrijeme od cetnaest dana od nadnevnika zaključenja ovjere politickih stranaka ili neovisnih kandidata da izvrši provjeru i prihvati ili odbaci zahtjeve za ovjeru ili potvrdne obrasce.

Clanak 409

Ovjera koalicija

Dvije ili više ovjerenih politickih stranaka koje odluce osnovati koaliciju moraju podnijeti zahtjev za ovjeru pod zajednickim nazivom. Jedna politicka stranka može sudjelovati u samo jednoj koaliciji za svaku izbornu jedinicu.

Zahtjev za ovjeru koalicije mora sadržavati:

- 1) naziv koalicije, onakav kakav ce biti na glasackom listicu;
- 2) potpis predsjednika svake od politickih stranaka koje su clanice koalicije ili dopredsjednika u ime predsjednika nakon ovlaštenja dobivenog od stranke, cime se potvrđuje suglasnost svake politicke stranke da bude clanicom koalicije;
- 3) popis izbornih jedinica u kojima koalicija kani podnijeti kandidatsku listu;
- 4) adresu sjedišta koalicije;
- 5) imena, jedinstvene maticne brojeve, službene titule i potpise svih dužnosnika koalicije;
- 6) potpisanu izjavu da ce se koalicija držati Opcega okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, Izbornoga kodeksa ponašanja za politicke stranke, koalicije, liste neovisnih kandidata, neovisne kandidate, i *Pravila i propisa* Privremenoga izbornog povjerenstva; i
- 7) izvješće o financijskom stanju - sukladno clanku 1601.

Clanak 410

Potvrda koalicije

Koalicija ima pravo potvrditi svoju ovjeru ako zadrži isto ime i ako se sastoji od istih ovjerenih politickih stranaka koje su bile na njezinu zahtjevu za ovjeru na prošlim izborima, na kojima je dobila najmanje jedan mandat.

Potvrdni obrazac mora sadržavati:

- 1) popis izbornih jedinica u kojima koalicija kani podnijeti kandidatsku listu;
- 2) potpisanu izjavu da ce se koalicija držati Opcega okvirnoga sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, Izbornoga kodeksa ponašanja za politicke stranke, koalicije, liste neovisnih kandidata, neovisne kandidate, i *Pravila i propisa* Privremenoga izbornog povjerenstva; i
- 3) potpise predsjednika svih politickih stranaka koje su clanice koalicije ili drugih osoba nakon što ih za to ovlasti predsjednik, cime se potvrđuje suglasnost svake politicke stranke da bude clanicom koalicije.

Clanak 411

Pregled ovjere koalicije

Koalicija ce predati svoj zahtjev za ovjeru ili Ppotvrdni obrazac Privremenom izbornom povjerenstvu u Sarajevu ili bilo kojem uredu OESS-a unutar Bosne i Hercegovine najkasnije do 17.00 sati na dan koji odredi Privremeno izborno povjerenstvo. Privremeno ce izborno povjerenstvo imati na raspolaganju vrijeme od cetrnaest (14) dana od nadnevka zakljucenja ovjere koalicija da provjeri i prihvati ili odbije zahtjev.

Clanak 412

Status koalicije

Koalicija ce se smatrati pojedinacnom politickom organizacijom u svakoj izornoj jedinici za koju koalicija kani podnijeti kandidatsku listu od nadnevka njezine ovjere ili potvrde do nadnevka zakljucenja ovjere izbornih rezultata. Politicka stranka clanica ne može se povuci iz ovjerene koalicije prije zakljucenja izbornih rezultata. Tamo gdje je koalicija u svom zahtjevu za ovjeru ili Potvrdnom obrascu izrazila namjeru predati kandidatsku listu za neku izbornu jedinicu, svaka ce se kandidatska lista za istu izbornu jedinicu koju je predala neka politicka stranka clanica koalicije smatrati nevažecom.

Tamo gdje je koalicija u svojoj prijavi za ovjeru ili na Potvrdnom obrascu izrazila namjeru podnijeti kandidatsku listu za neku izbornu jedinicu, politicka stranka clanica te koalicije ne može sudjelovati kao clanica neke druge koalicije u istoj izornoj jedinici.

Clanak 413

Ovjera liste neovisnih kandidata

Dva ili više ovjerena neovisna kandidata koja su ovjerena za kandidiranje za istu izbornu jedinicu mogu se udružiti i podnijeti jedinstvenu listu kandidata za tu izbornu jedinicu.

Lista neovisnih kandidata predaje svoj zahtjev za ovjeru Privremenom izbornom povjerenstvu u Sarajevu ili bilo kojem uredu OESS-a u Bosni i Hercegovini, i to najkasnije do 20. srpnja 2000. godine u 17.00 sati na dan koji utvrdi Privremeno izborni povjerenstvo. Privremeno će izborni povjerenstvo imati vrijeme od četrnaest dana od dana isteka roka za ovjeru da razmotri i prihvati ili odbije zahtjev za ovjeru.

Ovjerena lista neovisnih kandidata mora predati kandidatsku listu za kanton u kojem kani sudjelovati na izborima i ta kandidatska lista mora biti u obliku koji je odobrilo Privremeno izborni povjerenstvo. Kandidatska lista treba biti u skladu sa člankom 417.

Članak 414

Status liste neovisnih kandidata

Lista neovisnih kandidata smatra se jedinstvenom političkom organizacijom u izbornoj jedinici u kojoj ta lista neovisnih kandidata podnosi kandidatsku listu - od nadnevka njezine ovjere ili potvrde do nadnevka ovjere izbornih rezultata. Neovisni se kandidat ne može povuci s ovjerene kandidatske liste liste neovisnih kandidata prije nego što se ovjere izborni rezultati.

Neovisni kandidat koji je pristao da mu ime bude na kandidatskoj listi liste neovisnih kandidata ne može povuci svoju kandidaturu prije ovjere izbornih rezultata. Ovjerena lista neovisnih kandidata ne može ukloniti kandidata s kandidatske liste koju je odobrilo Privremeno izborni povjerenstvo.

Članak 415

Pravo na žalbu

Politička stranka, koalicija, neovisni kandidat ili lista neovisnih kandidata koja je obaviještena da je njezin zahtjev ili potvrdni obrazac odbijen može podnijeti žalbu Izbornom prizivnom potpovjerenstvu u roku od tri dana od nadnevka obavještenja o odluci Privremenoga izbornog povjerenstva.

Izborni prizivni potpovjerenstvo odlučuje o slučaju i upućuje odluku u pisanom obliku političkoj stranci, koaliciji, neovisnom kandidatu ili listi neovisnih kandidata. Odluka je Izbornoga prizivnog potpovjerenstva konačna.

Članak 416

Kandidatske liste

Ovjerena politička stranka ili koalicija mora predati kandidatsku listu za svaku izbornu jedinicu u kojoj kani sudjelovati na izborima i ta lista mora biti u obliku koji je odobrilo Privremeno izborni povjerenstvo. Kandidatske liste moraju biti predane Privremenom izbornom povjerenstvu do 17.00 sati na dan koji odredi Privremeno izborni povjerenstvo.

Da bi osoba bila kandidatom ovjerene političke stranke ili koalicije, ona mora biti registriran birac u izbornoj jedinici za koju se kandidira.

Kandidat koji je pristao da mu ime bude na kandidatskoj listi ovjerene političke stranke, koalicije ili liste neovisnih kandidata ne može povuci svoju kandidaturu prije ovjere izbornih rezultata. Ovjerena politička stranka, koalicija ili lista neovisnih kandidata ne može ukloniti ime kandidata s kandidatske liste koju je odobrilo Privremeno izorno povjerenstvo.

Politička stranka ili koalicija ne može zamijeniti kandidata koji je uklonjen s kandidatske liste nakon žalbe kandidata da nije bio suglasan(a) da se njegovo ili njezino ime upiše na kandidatsku listu te političke stranke ili koalicije, ili odlukom Izbornoga prizivnog potpovjerenstva; međutim, ovjerena politička stranka ili koalicija može u roku od 48 sati zamijeniti kandidata pod sljedećim okolnostima:

- 1) Privremeno je izorno povjerenstvo kandidata proglasilo neprikladnim, izuzev kad je kandidat proglašen neprikladnim sukladno članku 108;
- 2) politička je stranka ili koalicija predložila istoga kandidata u dvije različite izborne jedinice;
- 3) kandidat je i na kandidatskoj listi druge stranke ili koalicije i izražava jasnu namjeru, u pisanom obliku, da ostane na kandidatskoj listi druge stranke ili koalicije; ili
- 4) kako je utvrđeno člankom 417.

Politička stranka ili koalicija može uložiti žalbu Izbornom prizivnom potpovjerenstvu na odluku Privremenoga izbornog povjerenstva u svezi s kandidatskom listom u roku od tri dana od dana obavještenja o odluci Privremenoga izbornog povjerenstva.

Kandidatske liste moraju sadržavati ime, prezime, adresu prebivališta, jedinstven matični broj i potpis svakoga kandidata, potpis predsjednika političke stranke ili potpise predsjednika političkih stranaka u koaliciji.

Političke stranke, koalicije ili liste neovisnih kandidata moraju, prilikom predavanja kandidatske liste, predati popunjen obrazac o imovinskom stanju za svakoga kandidata.

Za izbore na kantonalnoj razini, broj kandidata na kandidatskoj listi političke stranke, koalicije, liste neovisnih kandidata može biti veći za deset posto (10%) od broja mandata koji se dodjeljuju.

Za višeclane izborne jedinice, utvrđene u poglavljima 1100, 1200 i 1300 ovih *Pravila i propisa*, broj kandidata na kandidatskoj listi političke stranke, koalicije ili liste neovisnih kandidata može biti veći za dva (2) kandidata od broja mandata koji se dodjeljuju u toj višeclačnoj izbornoj jedinici.

(izmijenjeno i dopunjeno 14. i 27. srpnja 2000. godine)

Clanak 417

Pravilo o zastupljenosti spolova

Svaka kandidatska lista uključuje kandidate ženskoga i muškoga spola. Imena kandidata oba spola bit će na kandidatskoj listi raspoređena na sljedeći način: bar po jedan (1) kandidat svakoga spola među prvih tri (3) kandidata, po dva (2) kandidata svakoga spola među prvih šest (6) kandidata i po tri (3) kandidata svakoga spola među prvih devet (9) kandidata, i tako redom. Broj kandidata svakoga spola treba biti jednak barem sveukupnom broju kandidata na kandidatskoj listi koji je podijeljen s tri (3) i zaokružen na najbliži cijeli broj.

Ako politička stranka, koalicija ili lista neovisnih kandidata ne ispoštuje stavak 1 ovoga članka, tad će se političkoj stranci, koaliciji ili listi neovisnih kandidata dati vrijeme od 48 sati za izmjenu kandidatske liste.

Ako politička stranka, koalicija ili lista neovisnih kandidata ne ispoštuje stavak 2 ovoga članka, tad se prihvaca samo dio kandidatske liste koji je uskladen s ovim člankom. Ukoliko su na kandidatskoj listi imena kandidata, ali nisu raspoređena u skladu s ovim člankom, tad se imena kandidata pomjeraju na kandidatskoj listi kako bi bio ispoštovan ovaj članak.

Clanak 418

Povlačenje kandidature

Neovisni kandidat može povući kandidaturu prije izbora podnošenjem obavijesti Privremenom izbornom povjerenstvu najkasnije do roka određenog za podnošenje kandidatskih lista političkih stranaka i koalicija.

Kandidat ovjerene političke stranke, liste neovisnih kandidata ili koalicije ne može povući svoju kandidaturu nakon isteka roka za dostavljanje kandidatskih lista koji odredi Privremeno izborni povjerenstvo.

Ukoliko je kandidat nesposoban ili odbije mandat nakon što Privremeno izborni povjerenstvo ovjeri izborne rezultate, ime će kandidata biti uklonjeno s kandidatske liste i mandat će biti dodijeljen u skladu s člankom 1105, izuzev za mandate u kantonima, koji će biti dodijeljeni sukladno članku 1405. Kandidat ili, u slučaju kad je kandidat nesposoban, osoba koju on ovlasti mora podnijeti odbijanje mandata u pisanom obliku Privremenom izbornom povjerenstvu.

Ako na kandidatskoj listi nije ostalo prikladnih kandidata, tad mandat ostaje upražnjen.

Clanak 419

Smrt, ostavka ili nesposobnost kandidata

Ukoliko kandidat političke stranke, liste neovisnih kandidata ili koalicije umre, dade ostavku ili ne može obnašati funkciju zbog trajne nesposobnosti, mandat će biti dodijeljen kandidatu koji je dobio sljedeći najveći broj glasova. Ukoliko su preostali kandidati dobili isti broj glasova, raspodjela će mandata biti obavljena redoslijedom kandidata na kandidatskoj listi.

Ukoliko preostali kandidati na kandidatskoj listi nisu prikladni, mandat ostaje upražnjen.

Clanak 420

Objavljivanje kandidatskih lista

Poslije ovjere podnesenih kandidatskih lista, Privremeno će izborno povjerenstvo objaviti kandidatske liste ovjerenih političkih stranaka, koalicija i liste neovisnih kandidata, kao i imena svih neovisnih kandidata za svake izbore redoslijedom koji je utvrđen ždrijebanjem, sukladno clanku 528. Kandidatske će liste biti objavljene do nadnevka koji odredi Privremeno izborno povjerenstvo. Kandidatske će liste također biti objavljene na birackim mjestima i u sredstvima javnoga informiranja. Opcinska će izborna povjerenstva objaviti kandidatske liste odmah nakon što ih bude dostavilo Privremeno izborno povjerenstvo.

Clanak 421

Političke platforme

Od svake se političke stranke, neovisnoga kandidata, liste neovisnih kandidata ili koalicije koja nije podnijela političku platformu na prošlim izborima što su održani pod nadzorom OESS-a zahtijeva da je podnese. Platforma treba biti pripremljena sukladno uputama Privremenoga izbornog povjerenstva. Platforma će sadržavati jasna i eksplicitna stajališta, ideje i planove političke stranke, koalicije, liste neovisnih kandidata ili neovisnoga kandidata glede: povratka izbjeglih i raseljenih osoba, gospodarstva, prava manjina, obnove i razvoja, obrazovanja i socijalnih pitanja. Politička stranka, neovisni kandidat ili koalicija koji su podnijeli političku platformu za izbore što su prije održani pod nadzorom OESS-a ne trebaju podnositi novu političku platformu.

Svaku će političku platformu pregledati odbor, koji se sastoji od po jednoga člana: Tajništva Privremenoga izbornog povjerenstva, Odjela OESS-a za ljudska prava, Odjela OESS-a za demokratizaciju, zatim osobe koju imenuje Visoki predstavnik i predstavnika drugih međunarodnih nevladinih organizacija koje šef Misije OESS-a smatra prikladnim. Odbor će objaviti Poslovnik za ocjenu političkih platforma. Taj Poslovnik odobrava Privremeno izborno povjerenstvo.

Politicka platforma koja sadrži huškacki jezik, kojim se potpiruje mržnja, ili jezik koji bi se mogao protumaciti kao jezik kojim se potice nasilje, ili jezik kojim se krše nacela Europske konvencije o ljudskim pravima, smatrat će se neprihvatljivom i Privremeno će izborno povjerenstvo poduzeti odgovarajuće kazne i / ili mjere.

Politicke platforme koje su nepotpune ili koje ne uključuju određena pitanja sukladno danim uputama bit će vraćene politickoj stranci, koaliciji, neovisnom kandidatu ili listi neovisnih kandidata na dopunu. Ako politicka stranka, koalicija, neovisni kandidat ili lista neovisnih kandidata ne dopune politicku platformu u roku od 48 sati, prijava politicke stranke, koalicije, neovisnoga kandidata ili liste neovisnih kandidata neće biti prihvaćena za ovjeru.

Članak 422

Kandidatska lista za kompenzacijske mandate

Svaka ovjerena politicka stranka i koalicija koja je predložila kandidate za Zastupnicki dom Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, Zastupnicki dom Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine ili Narodnu skupštinu Republike Srpske može, do 1. rujna 2000., Privremenom izbornom povjerenstvu podnijeti kandidatsku listu za kompenzacijske mandate. Kandidatska lista za kompenzacijske mandate može biti podnesena za svako gore navedeno tijelo za koje je politicka stranka ili koalicija ovjerena.

Na kandidatskoj listi za kompenzacijske mandate mogu biti jedino imena kandidata koja se već nalaze na redovitim kandidatskim listama, što ih je politicka stranka ili koalicija podnijela za jednu ili više višecanih izbornih jedinica. Kandidati kojih su imena upisana na kandidatskoj listi za kompenzacijske mandate mogu biti s kandidatske liste bilo koje višecane izborne jedinice u okviru istoga entiteta i sa iste izborne razine. Kandidatska lista za kompenzacijske mandate treba biti u skladu sa člankom 417.

Kandidatske se liste za kompenzacijske mandate ne objavljuju na glasackom listicu, već služe u svrhu dodjele kompenzacijskih mandata u skladu s člancima: 1107, 1206 i 1306. Liste će biti dostupne javnosti.

Poglavlje 500

Provedba izbora

Clanak 501

Opce odredbe o birackim mjestima

Glasovanje se provodi na birackim mjestima, izuzev ako ovim Pravilima i propisima nije drukcije odredeno.

Opcinsko izborno povjerenstvo određuje biracka mjesta najkasnije dvadeset pet (25) dana prije dana održavanja izbora. Opcinsko izborno povjerenstvo, odmah nakon određivanja birackih mjesta, podnosi popis lokacija birackih mjesta Privremenom izbornom povjerenstvu. Opcinsko izborno povjerenstvo također podnosi opis prostora koji obuhvata svako biracko mjesto. Privremeno izborno povjerenstvo može promijeniti lokaciju birackoga mjesta ako utvrdi da ona nije prikladna za glasovanje.

Biracko mjesto ne može biti u vjerskom objektu, zgradi tijela vlasti, zgradi koja je vlasništvo političke stranke ili u kojoj je sjedište političke stranke, u zgradi koja je bila mjesto za mucenja ili zlostavljanja, niti na mjestima gdje se služi i pije alkohol.

Svako se biracko mjesto označava posebnom šifrom, brojem općine i slovom entiteta.

Opcinsko izborno povjerenstvo, najkasnije petnaest (15) dana prije dana održavanja izbora, objavljuje koja su biracka mjesta određena za glasovanje i gdje biraci mogu glasovati.

Clanak 502

Kriteriji za biracka mjesta

Lokacije će birackih mjesta biti odabirane prema sljedećim kriterijima:

- 1) Biracko se mjesto određuje sukladno broju biraca, koji u pravilu ne može biti veći od jedne tisuće (1000), uzimajući u obzir i udaljenost biraca od birackoga mjesta.
- 2) U prostoriji određenoj za glasovanje uređuje se poseban prostor u kojem je osigurana tajnost glasovanja.
- 3) Opcinsko je izborno povjerenstvo obvezno pravodobno osigurati da prostor određen za biracko mjesto bude pripravljen i otvoren za vrijeme glasovanja.
- 4) Pod birackim mjestom i njegovom okolicom, u smislu odredaba ovih *Pravila i propisa*, smatra se biracko mjesto kao i prostor u krugu od pedeset metara od ulaza u zgradu u kojoj je biracko mjesto.

- 5) Broj birackih mjesta za glasovanje u odsutnosti odredit ce se na temelju procijenjenoga broja prijava za glasovanje u odsutnosti. Biracka mjesta za glasovanje u odsutnosti trebaju biti na pogodnim mjestima za vodenje glasovanja u odsutnosti.
- 6) Biracko mjesto mora biti dostatno veliko, tako da se mogu uspješno opslužiti biraci i ispuniti zahtjevi izbornoga osoblja, s dostatno namještaja i prostora kako bi se mogli smjestiti nadglednici i promatraci politickih stranaka, koalicija, neovisnih kandidata i lista neovisnih kandidata. Mora biti dostatno prostora, tako da bude moguće postavljanje glasackih kabina na mjesto u kojem je osigurana tajnost glasovanja, i postavljanje glasackih kutija na položaj koji je vidljiv izbornim dužnosnicima i ostalim akreditiranim osobama.
- 7) Pristup ce birackom mjestu biti zatvoren u slucaju nepredvidenih okolnosti prije otvaranja birackoga mjesta i nakon zatvaranja birackoga mjesta.
- 8) Biracko mjesto mora biti locirano na pristupacnom prostoru i trebalo bi, gdje je moguće, imati prikladan pristup za invalide kako bi im se olakšalo glasovanje. Zahtijeva se odgovarajuće osvjetljenje i zaštita od prirodnih nepogoda.
- 9) Oznake na i u zgradi u kojoj je biracko mjesto moraju biti na odgovarajucim mjestima, pogotovo ako u zgradi ima više od jednoga birackoga mjesta.

Clanak 503

Promjene lokacije birackoga mjesta

Kad se odaberu biracka mjesta i obznane njihove lokacije, bilo koja promjena lokacije mora se koordinirati s Privremenim izbornim povjerenstvom. Ako se zahtijeva promjena, biraci moraju o tome biti obaviješteni putem raspoloživih medijskih sredstava. Obavijesti o novoj lokaciji birackoga mjesta moraju se postaviti na prvobitnom birackom mjestu, obavještavajući birace o novoj lokaciji birackoga mjesta.

Clanak 504

Zabrana promidžbenoga materijala na i u blizini birackoga mjesta

Ne smije se izlagati nikoji promidžbeni materijal na birackom mjestu niti u njegovoj okolici. Politicke stranke, neovisni kandidati, liste neovisnih kandidata i koalicije moraju 24 sata prije pocetka glasovanja ukloniti sav materijal iz predizborne kampanje koji se nalazi u krugu od 50 metara od ulaza na biracko mjesto. Ne smiju se emitirati nikoje informacija u svezi s predizbornom kampanjom putem bilo kojih sredstava na birackom mjestu, niti unutar cujnoga dometa birackoga mjesta.

Clanak 505

Nazocnost clanova birackoga odbora

Obveza nazocnosti clanova birackoga odbora tijekom glasovanja i brojenja glasova bit ce utvrdena u Prirucniku za glasovanje i prebrojavanje.

Clanak 506

Prirucnik za biracke odbore i opcinska izborna povjerenstva

Odgovornosti birackih odbora i opcinjskih izbornih povjerenstava bit ce bliže definirani u "Prirucniku za biracke odbore i opcinska izborna povjerenstva", koji ce, nakon odobrenja od Privremenoga izbornog povjerenstva, biti dio *Pravila i propisa* Privremenoga izbornog povjerenstva.

Clanak 507

Materijal birackoga mjesta, oprema i glasacki listici

Opcinsko izborna povjerenstvo, sukladno uputama Privremenoga izbornog povjerenstva, a najkasnije dvanaest (12) sati prije otvaranja birackih mjesta na dan održavanja izbora, dostavlja birackom odboru biracki materijal, ukljucujuci odgovarajuci broj glasackih kutija, glasackih listica i kandidatskih lista, izvod iz Središnjega birackog popisa za odredeno biracko mjesto, obrasce za izvještavanje o rezultatima, sukladno ovim Pravilima i propisima, i knjigu birackoga mjesta.

Privremeno izborna povjerenstvo osigurava opcinjskom izbornom povjerenstvu dostatan broj glasackih listica, ukljucujuci jedan broj dodatnih glasackih listica u odnosu na broj glasackih listica koji su prema izvodu iz Središnjega birackoga popisa potrebni za to biracko mjesto. Privremeno izborna povjerenstvo donosi naputke kojima se utvrđuje nacin zaprimanja glasackih listica koji se izdaju pojedinim birackim mjestima.

Biracki je odbor odgovoran za sigurnost: glasackih listica, birackoga materijala i opreme od trenutka zaprimanja toga materijala do završetka svih njegovih obveza nakon zatvaranja birackoga mjesta i urucenja materijala opcinjskom izbornom povjerenstvu, sukladno odredbama ovih *Pravila i propisa*.

Na dan uoci održavanja izbora biracki odbor utvrđuje je li izborni materijal za to odredeno biracko mjesto dostavljen potpuno i u ispravnom stanju.

Ako uvjeti iz prethodnoga stavka nisu ispunjeni, biracki odbor o tome obavještava opcinjsko izborna povjerenstvo, koje je obvezno ispraviti i otkloniti sve uocene nedostatke što se odnose na dostavu izbornoga materijala.

Clanak 508

Održavanje reda na birackom mjestu

Predsjedatelj birackoga odbora, zajedno s ostalim članovima birackoga odbora, održava red na birackom mjestu i njegovoj okolini. Ako se red na birackom mjestu naruši, predsjedatelj birackoga odbora može zahtijevati pomoć policije. Glasovanje se prekida dok su na birackom mjestu pripadnici policije.

Predsjedatelj birackoga odbora može s birackoga mjesta i iz njegove okolice udaljiti svaku osobu koja narušava red. Svako će udaljavanje s birackoga mjesta biti zabilježeno u knjigu birackoga mjesta. Biracki odbor odlučuje o udaljavanju s birackoga mjesta promatrača akreditiranog sukladno odredbama Poglavlja 1800 ovih *Pravila i propisa*.

Na birackom mjestu i u njegovoj okolini nije dopušteno nošenje oružja ili opasnih predmeta, izuzev za pripadnike policije u slučajevima koji su navedeni u stavku 1 ovoga članka i pripadnike policije koji dođu na biracko mjesto kako bi glasovali. Pripadnik policije mora napustiti biracko mjesto nakon što glasuje.

Nije dopušteno donošenje obilježja i simbola političke konotacije na biracko mjesto i u njegovu okolicu.

Clanak 509

Opasnost za mir na birackome mjestu

Ako postoji opasnost za red i mir i ako izbije nasilje ili ako se otkrije oružje unutar birackoga mjesta, predsjedatelj će birackoga odbora:

- 1) osigurati da se s birackoga mjesta odmah otkloni opasnost, nasilje ili prisutno oružje;
- 2) ako se opasnost, izbijeno nasilje ili prisutno oružje ne mogu otkloniti odmah, predsjedatelj birackoga odbora prekida glasovanje za onoliko vremena koliko bude potrebno za ponovno uspostavljanje reda i mira na birackom mjestu. Ako predsjedatelj bude smatrao prijeko potrebnim, on može pozvati policiju ili snage sigurnosti izvan birackoga mjesta da pomognu ponovno uspostaviti red i mir unutar birackoga mjesta.

Clanak 510

Opasnost za mir izvan birackoga mjesta

Ako postoji opasnost za red i mir, ako izbije nasilje ili se otkrije oružje izvan birackoga mjesta, policija ili druge snage sigurnosti odgovorne za red i mir će:

- 1) osigurati da se iz blizine birackoga mjesta odmah otkloni opasnost, nasilje ili prisutno oružje;

- 2) ako se opasnost, nasilje ili prisutno oružje ne mogu odmah otkloniti, predsjedatelj će birackoga odbora prekinuti glasovanje za onoliko vremena koliko bude potrebno za ponovnu uspostavu reda i mira u blizini birackoga mjesta.

Članak 511

Knjiga birackoga mjesta

Tijekom procesa glasovanja vodi se knjiga birackoga mjesta. U knjigu birackoga mjesta upisuju se sljedeći podaci:

- 1) popis i količina izbornoga materijala dostavljena birackom mjestu
- 2) popis svih akreditiranih promatrača na birackom mjestu
- 3) zapažanja o svim važnim događanjima na birackom mjestu i
- 4) svi drugi podaci koji se, sukladno odredbama ovih *Pravila i propisa*, unose u knjigu birackoga mjesta.

Predsjedatelj ili član birackoga odbora, birac ili akreditirani promatrač može u knjigu birackoga mjesta unijeti svoje mišljenje ili primjedbe glede postupka glasovanja. Ukoliko se ta osoba ne potpiše osobno u knjigu birackoga mjesta, njezino / njegovo mišljenje ili primjedba neće biti razmatrani.

Članak 512

Postupci na birackom mjestu prije početka glasovanja

Prije početka glasovanja, u nazočnosti članova birackoga odbora i prisutnih akreditiranih promatrača, biracki će odbor:

- 1) pobrinuti se da sav izborni materijal bude dostavljen. Osoblje koje radi na izborima osigurati će potreban namještaj i glasacke kabine tako da bude osigurana tajnost glasovanja;
- 2) u odgovarajuće obrasce upisati broj biraca kojima su imena upisana u izvodu iz Središnjega birackoga popisa;
- 3) utvrditi sveukupan broj glasackih listica zaprimljenih na birackom mjestu, te upisati taj broj u prikladne obrasce;
- 4) zabilježiti bilo koje druge podatke što je obvezatno sukladno ovim *Pravilima i propisima*;
- 5) pripremiti i predociti praznu glasacku(e) kutiju(je) nazočnim članovima birackoga odbora i akreditiranim promatračima koji bi mogli biti prisutni prije pečaćenja glasacke(ih) kutije(ja);
- 6) upisati u knjigu birackoga mjesta imena nazočnih akreditiranih promatrača; i

7) postaviti glasacku(e) kutiju(je) na mjesto na kojem ce biti dobro vidljive clanovima birackoga odbora i akreditiranim promatracima tijekom cijeloga procesa glasovanja.

Kad se radi o birackom mjestu za glasovanje u odsutnosti, podaci naznaceni u stavku 2) i stavku 3) ovoga clanka bit ce ubilježeni za svaku izbornu jedinicu u kojoj su izdani glasacki listici za biracko mjesto za glasovanje u odsutnosti.

Clanak 513

Radno vrijeme birackoga mjesta

Glasovanje traje neprekidno tijekom jednog dana, s pocetkom u 07.00 sati i završetkom u 19.00 sati. Ako bude narušen red, predsjedatelj birackoga odbora može prekinuti glasovanje dok red ne bude iznova uspostavljen. Razlozi i uzroci prekida glasovanja upisuju se u knjigu birackoga mjesta.

Biracko se mjesto zatvara u 19.00 sati. Biracima koji cekaju u redu na birackom mjestu tijekom njegova zatvaranja dopušteno je glasovati.

Clanak 514

Prilagodba radnoga vremena zbog prekida glasovanja

Ako je zbog narušavanja reda glasovanje prekinuto u trajanju do tri sata, vrijeme glasovanja ce se produljiti u duljini trajanja toga prekida, o cemu odlucuje predsjedatelj birackoga odbora. Ako je prekid trajao dulje od tri sata, o duljini razdoblja za koje se glasovanje produžava odlucuje opcinsko izborno povjerenstvo, uz konzultacije s Privremenim izbornim povjerenstvom.

Vrijeme glasovanja može takoder biti produljeno sukladno ovom clanku ukoliko je prekinuto zbog okolnosti iz clanaka: 508, 509, 510 i 516.

Clanak 515

Prilagodba radnoga vremena zbog kasnijeg otvaranja

Ako biracko mjesto nije otvoreno pravodobno, a kašnjenje je trajalo do tri sata, glasovanje se na tom birackom mjestu može produljiti za onoliko vremena koliko je trajalo kašnjenje. Ako je kašnjenje trajalo dulje od tri sata, o duljini razdoblja za koje glasovanje treba produljiti odlucuje opcinsko izborno povjerenstvo, uz konzultacije s Privremenim izbornim povjerenstvom.

Clanak 516

Obustava glasovanja

Opcinsko izborno povjerenstvo ili Privremeno izborno povjerenstvo mogu obustaviti glasovanje na birackom mjestu kad dode do ozbiljnih kršenja odredaba *Pravila i propisa* Privremenoga izbornog povjerenstva.

Clanak 517

Ovlasti predsjedatelja da može udaljiti biraca

Predsjedatelj birackoga odbora, u suglasnosti s ostalim članovima birackoga odbora, može spriječiti osobu čije je ime upisano u izvodu iz Središnjega birackoga popisa za to biracko mjesto da glasuje ako ta osoba narušava mir na birackom mjestu. Takvi slučajevi moraju biti upisani u knjigu birackoga mjesta. Privremeno će izborno povjerenstvo izdati dodatne smjernice glede takvih uklanjanja, sukladno ovim Pravilima i propisima.

Clanak 518

Osiguranje tajnosti glasovanja

Privremeno izborno povjerenstvo i tijela ovlaštena za provedbu izbora osiguravaju da glasovanje bude tajno i da se obavlja osobno, pomoću glasackoga listica.

Clanak 519

Obveza da se objasni način glasovanja

Članovi su birackoga odbora obvezni objasniti biracu način glasovanja i osigurati tajnost glasovanja.

Članovi birackoga odbora ne smiju utjecati na odluku biraca.

Clanak 520

Mjesto za glasovanje

Birac glasuje na birackom mjestu na kojem je upisan u izvodu iz Središnjega birackoga popisa.

Birac koji ima biracko pravo ima pravo glasovati za opčinu u kojoj je imao prebivalište prije 6. travnja 1992. godine, uključujući i taj dan, i može glasovati na birackom mjestu za glasovanje u odsutnosti.

Clanak 521

Identifikacijske isprave

Predsjedatelj ili član birackoga odbora utvrđuje identitet biraca na temelju važeće identifikacijske isprave.

U smislu prethodnoga stavka, važeća je identifikacijska isprava jedan od sljedećih dokumenata koji sadrži fotografiju:

- 1) osobna iskaznica

- 2) putovnica
- 3) prometna dozvola
- 4) vojna iskaznica
- 5) važeća identifikacijska isprava koju je izdala država domaćin
- 6) izbjeglički karton koji je izdala vlada države domaćina ili druge međunarodne agencije.

Karton biraca ili potvrda o registraciji nije prihvatljiva identifikacijska isprava za biraca.

Ako je birac promijenio ime, obavezan je, uz jednu od naprijed navedenih osobnih isprava, dati na uvid i rješenje o promjeni imena, koje je izdalo ovlašteno tijelo.

Članak 522

Potpisivanje u birackom popisu

Nakon što birac dokaže svoj identitet članu birackoga odbora tako što predoci prihvatljivu identifikacijsku ispravu, i nakon što njegovo ime bude nadeno u izvodu iz Središnjega birackoga popisa, član će birackoga odbora zaokružiti ime i prezime toga biraca u izvodu iz Središnjega birackoga popisa i birac će se potpisati pored svojeg imena u izvodu iz Središnjega birackoga popisa.

Članak 523

Izdavanje glasackoga listica i glasovanje

Član će birackoga odbora izdati glasacki listić biracu, i tad će birac biti upućen ka jednom od zastora za glasovanje kako bi popunio glasacki listići. Nakon popunjavanja, birac će presaviti glasacki listić i ubaciti ga u glasacku kutiju.

Članak 524

Birac kojem nije pronadeno ime u birackom popisu

Ako ime biraca nije pronadeno u izvodu iz Središnjega birackoga popisa redovitoga birackoga mjesta, biracu neće biti dopušteno glasovati na tom birackom mjestu, ali će mu se savjetovati da ode na najbliže biracko mjesto za glasovanje u odsutnosti ili na drugu određenu lokaciju.

Ako se ime biraca ne može pronaci ni u birackom popisu birackoga mjesta za glasovanje u odsutnosti, onda će njegovo ime biti dopisano u dopunski biracki popis.

Birac će se potpisati u dopunski popis, te će nakon potpisivanja glasovati nepotvrđenim glasackim listićem.

Nakon izdavanja nepotvrdenoga glasackog listica biracu, identifikacijska ce isprava biti zadržana dok birac ne vrati nepotvrđeni glasacki listic u zapecacenoj omotnici. Glasacki ce listic birac staviti u posebnu omotnicu, na kojoj su navedeni svi potrebni podaci na temelju kojih se može izvršiti provjera prava glasovanja, i koja mora biti zapecacena prije ubacivanja u glasacku kutiju. Nakon što glasovanje bude završeno, te nakon otvaranja glasackih kutija, sukladno odredbama *Pravila i propisa*, biracki ce odbor proslijediti sve zapecacene omotnice Privremenom izbornom povjerenstvu, koje ce prije otvaranja zapecacene omotnice i brojenja glasackog listica utvrditi prikladnost biraca. Ovaj ce postupak biti potanko opisan u Proceduralnim uputama Privremenoga izbornog povjerenstva.

Clanak 525

Oblik glasackog listica za sve izborne razine

Privremeno izborno povjerenstvo utvrđuje oblik glasackoga listica za sve izbore.

Clanak 526

Podaci na glasackom listicu

Na glasackom su listicu samo sljedeci podaci:

- 1) nadnevak izbora
- 2) naziv tijela vlasti za koje se vrši izbor
- 3) nazivi politickih stranaka, koalicija, lista neovisnih kandidata i imena neovisnih kandidata - redosljedom koji je utvrđen na zbirnoj listi na temelju ždrijebanja za redosljed na glasackom listicu, kao i imena svih kandidata na kandidatskim listama i
- 4) naputak o nacinu uporabe i popunjavanja glasackoga listica.

Clanak 527

Podaci na glasackom listicu za izbor predsjednika i dopredsjednika

Republike Srpske

Podatke koji su obvezni za formuliranje glasackoga listica za izbor predsjednika i dopredsjednika Republike Srpske ustanovit ce Privremeno izborno povjerenstvo. To ce biti preferencijalni glasacki listic, za preferencijalni sustav glasovanja, kako je navedeno u clanku 902.

Clanak 528

Ždrijebanje radi redosljeda na glasackom listicu

Za svaku politicku stranku, koaliciju, listu neovisnih kandidata i neovisnoga kandidata, ždrijebanjem se izvlatci broj kako bi se odredio njihov redosljed na gla-

sackom listicu. Broj dobiven ždrijebanjem za određenu politicku stranku ili koaliciju rabi se za svaku razinu izbora za koju se ta politicka stranka ili koalicija pojavljuje na glasackom listicu. Privremeno izbornu povjerenstvo objavljuje mjesto, nadnevak i vrijeme održavanja ždrijebanja za redosljed na glasackom listicu. Predstavnici politickih stranaka, koalicija, lista neovisnih kandidata, neovisnih kandidata i drugi akreditirani promatraci mogu nazociti ždrijebanju.

Clanak 529

Opis glasackoga listica – otvorena lista

Ime neovisnoga kandidata, kao i nazivi: liste neovisnih kandidata, politicke stranke ili koalicije bit ce tiskani na listicu onako kakvi budu na originalu zahtjeva za ovjeru neovisnoga kandidata, politicke stranke, liste neovisnih kandidata ili koalicije.

Imena ovjerenih politickih stranaka, koalicija, listi nezavisnih kandidata i nezavisnih kandidata bit ce odštampana na glasackom listicu redosljedom koji je određen žrijebanjem, kako je opisano u clanu 528. bit ce tiskani na glasackom listicu redosljedom koji je utvrđen ždrijebanjem, što je opisano u clanku 528.

Glasacki listici moraju biti tiskani na takav nacin da mogu biti jednako prikladni i za rucno brojenje i za skeniranje.

Clanak 530

Opis glasackoga listica – preferencijalni glasacki listic

Na preferencijalnom ce glasackom listicu biti imena predsjednickih i dopredsjednickih kandidata svake kandidatske liste koja se natjece za predsjednika i dopredsjednika Republike Srpske. Pored naziva svake kandidatske liste postojat ce polja, koja ce birac oznaciti brojevima redom svojih preferencija. Kandidatske ce liste biti navedene na glasackom listicu redosljedom koji je utvrđen ždrijebanjem, sukladno clanku 528.

Clanak 531

Oznacavanje glasackoga listica – otvorena lista

U sustavu glasovanja s otvorenim listama birac ce popuniti glasacki listic oznacavajući polja pored naziva: odabrane politicke stranke, koalicije, liste neovisnih kandidata ili imena neovisnoga kandidata. Osim toga, birac može oznaciti polje pored imena jednoga ili više kandidata na kandidatskoj listi jedne odabrane politicke stranke, koalicije ili liste neovisnih kandidata.

Clanak 532

Oznacavanje glasackoga listica – preferencijalni glasacki listic

Za preferencijalne izbore birac ce popuniti glasacki listic upisujući brojku jedan pored naziva kandidatske liste svoje prve preferencije. Ukoliko birac želi

izraziti iduce preferencije, upisivat ce brojeve 2, 3, 4 itd. pored preostalih lista kandidata, tako da upisani brojevi izražavaju redoslijed biracevih preferencija za preostale liste kandidata. Najveci broj preferencija koje birac može oznaciti jednak je broju kandidatskih lista na glasackom listicu za predsjednika i dopredsjednika Republike Srpske.

Clanak 533

Održavanje tajnosti glasovanja

Birac glasuje u posebnom prostoru, u kojem je osigurana tajnost glasovanja.

Birac ne smije javno pokazivati obilježen glasacki listic.

Birac savija glasacki listic tako da se ne može vidjeti za koga je glasovao i ubacuje ga u odgovarajucu glasacku kutiju.

Na birackom mjestu glasovanje mora biti osobno, popunjavanje glasackoga listica mora biti u tajnosti, izuzev u slucajevima kad birac zahtijeva pomoc, kao što je navedeno u clanku 537.

Nijedna osoba ne smije ometati biraca prigodom glasovanja, niti smije pokušati tražiti bilo koje informacije o tome za koju je politicku stranku, koaliciju, listu neovisnih kandidata ili neovisnoga kandidata birac glasovao, glasuje ili želi glasovati, niti smije sprjecavati ili pokušati sprijeciti nekoga u ostvarivanju njegova / njezina prava glasovanja.

Clanak 534

Nevažeci glasacki listici – izbori otvorenim listama

Glasacki listic za izbore otvorenim listama je nevažeci:

- 1) ako nije popunjen ili je popunjen na takav nacin da se ne može sa sigurnosti utvrditi kojoj je politickoj stranci, koaliciji, neovisnomu kandidatu ili listi neovisnih kandidata birac dao svoj glas;
- 2) ako su dopisana imena kandidata ili nazivi politickih stranaka;
- 3) ako je oznaceno više od jedne politicke stranke, koalicije, neovisnoga kandidata ili liste neovisnih kandidata;
- 4) ako se na temelju oznaka koje je birac dopisao na glasacki listic, kao što je potpis, može utvrditi njegov identitet;
- 5) ako birac oznaci glasacki listic na nacin drukciji od onoga koji je utvrđen ovim Pravilima i propisima;

- 6) ako nije u onom obliku kakav je potvrdilo i službeno izdalo Privremeno izborno povjerenstvo;
- 7) ako je glas dan kandidatima iz više od jedne političke stranke, koalicije ili liste neovisnih kandidata.

Glasacki listić koji je oštećen je važeći, izuzev ako je oštećenje takvo da se ne može odrediti biracev izbor.

Broj nevažećih glasackih listića upisuje se u odgovarajući obrazac za evidenciju, koji ima odvojene rubrike za nepopunjene glasacke listiće ili pogrešno popunjene glasacke listiće.

Članak 535

Nevažeći glasacki listići – preferencijalno glasovanje

Glasacki listić za preferencijalno glasovanje bit će nevažeći:

- 1) ako nije popunjen ili je popunjen na takav način da se ne može sa sigurnosti utvrditi preferencija ili redoslijed preferencija biraca;
- 2) ako su dopisana imena kandidata;
- 3) ako se na temelju oznaka koje je birac dopisao na glasacki listić, kao što je potpis, može utvrditi njegov identitet;
- 4) ako nije u onom obliku koji je potvrdilo i službeno izdalo Privremeno izborno povjerenstvo.

Glasacki se listić ne smatra nevažećim ako je birac označio manji broj preferencija od broja lista kandidata na glasackom listiću. Glasacki listić koji je oštećen bit će proglašen važećim, izuzev ako je oštećenje takvo da se ne može odrediti biracev izbor.

Članak 536

Povratak biraca koji su se registrirali za glasovanje izvan države

Ako ime biraca nije u izvodu iz Središnjega birackoga popisa zato što se birac registrirao za glasovanje izvan države, a vratio se kako bi glasovao osobno u Bosni i Hercegovini, njegovo se ime dodaje na dopunski biracki popis, koji sadrži sve one podatke koje ima i izvod iz Središnjega birackoga popisa.

Birac se potpisuje na dopunski popis i ima pravo glasovati nepotvrđenim glasackim listićem, sukladno drugim odredbama ovih *Pravila i propisa*.

Identifikacijska se isprava biraca zadržava sve dok birac ne vrati nepotvrđeni glasacki listić u zapečacenoj omotnici. Birac meće svoj glasacki listić u posebnu omotnicu, na kojoj će se naznačiti podaci na temelju kojih se može provjeriti njegovo

biracko pravo. Omotnica će biti zapecacena prije nego je birac ubaci u glasacku kutiju. Poslije završetka glasovanja i poslije otvaranja glasackih kutija, sukladno odredbama ovih *Pravila i propisa*, biracki odbor broji nepotvrđene glasacke listice iz glasacke kutije i zapisuje dobiveni broj u knjigu birackoga mjesta, te pakira i dostavlja sve zapecacene omotnice općinskom izbornom povjerenstvu.

Općinsko izorno povjerenstvo prosljeđuje Privremenom izbornom povjerenstvu pakete zapecacenih omotnica sa svih birackih mjesta u toj općini. Privremeno izorno povjerenstvo potvrđuje da se taj birac registrirao za glasovanje izvan države, kao i biracko pravo toga biraca prije nego se otvori omotnica i prije nego što glasacki listić bude prebrojen.

Ukoliko ne može biti potvrđeno da se taj birac registrirao za glasovanje izvan države i da ima biracko pravo, omotnica se ne otvara niti se broji.

Članak 537

Pomoc biracima

Na zahtjev biraca koji je slijep, nepismen ili tjelesno nesposoban da glasuje samostalno, predsjedatelj birackoga odbora odobrava postupak da druga osoba, što je izabere birac koji ne može glasovati, pomogne tom biracu prigodom potpisivanja u izvodu iz Središnjega birackoga popisa i glasovanja.

Osoba koja pomaže prigodom glasovanja ne može biti član birackoga odbora, akreditirani promatrac ili promatrac političke stranke, koalicije, liste neovisnih kandidata ili neovisnoga kandidata.

Jedna osoba može pomagati samo jednom biracu.

Osoba koja pomaže biracu glasovati citko će napisati svoje ime u izvodu iz Središnjega birackog popisa pored imena biraca kojem je pomogla i potpisati se. Osoba koja pomaže takvom biracu ne mora biti registriran birac.

Članak 538

Upropašteni glasacki listići

Ako tijekom glasovanja birac upropasti glasacki listić, biracki je odbor obavezan biracu izdati drugi glasacki listić i odložiti upropašteni glasacki listić u posebnu omotnicu, s naznakom "upropašteni glasacki listići". Da bi dobio drugi glasacki listić, birac mora vratiti upropašteni glasacki listić članu birackoga odbora, koji na tom listiću mora dopisati riječ "upropašten". Zamjenjivanje glasackoga listića bit će zabilježeno u knjigu birackoga mjesta.

Clanak 539

Biraci koji glasuju poštom

Državljanin Bosne i Hercegovine koji ima biracko pravo, a boravi izvan države, ima pravo glasovati poštom na temelju ovih *Pravila i propisa*.

Glasacki listici koji su zaprimljeni putem pošte do 17.00 sati na dan uoci dana održavanja izbora bit ce prebrojeni. Glasacki listici koji dopiju poštom poslije toga roka nece biti prebrojeni.

Da bi glasacki listic bio prebrojen, mora biti:

- 1) poslan od biraca za kojeg je ustanovljeno da je pravilno registriran za glasovanje poštom
- 2) popracen potvrdom za registraciju biraca
- 3) zapecacen u omotnici kako bi bila osigurana tajnost glasa biraca.

Clanak 540

Provjera potvrde o registraciji biraca koji glasuju poštom

Ukoliko potvrda o registraciji ne bude nadena u vracenoj omotnici koja sadži kuvertu za tajnost glasa, kuverta za tajnost glasa može biti otvorena kako bi se provjerilo je li u njoj potvrda o registraciji. Ovaj postupak mogu obaviti samo osobe koje su ovlaštene za provedbu glasovanja izvan države uz nazocnost promatrača. Kuverta za tajnost glasa bit ce ponovno zapecacena odmah nakon završetka provjere u svezi s potvrdom o registraciji.

Clanak 541

Glasovanje biraca vezanih za dom ili ustanove

Privremeno izborna povjerenstvo donosi propise za glasovanje državljana Bosne i Hercegovine koji imaju biracko pravo, a koji su vezani za svoje domove zbog starosti, bolesti ili invaliditeta, koji su zatocenci ili su vezani za ustanove.

Biraci koji su invalidi, hospitalizirane osobe ili osobe u zatvoru glasuju na dan održavanja izbora.

Birac koji je na birackom popisu, a koji je vezan za dom, hospitaliziran ili je u zatvoru i zbog toga ne može glasovati osobno na dan izbora, može se prijaviti kod ovlaštenoga opcinskog izbornog povjerenstva, kako bi glasovao posebnom procedurom.

Privremeno izborna povjerenstvo objavljuje kriterije kojima se regulira tko može glasovati posebnom procedurom.

Ako općinsko izborno povjerenstvo odluči prihvatiti zahtjev za omogućavanje glasovanja posebnom procedurom, ono će zabilježiti u birackom popisu, na način predviđen u Priručniku za glasovanje, da birač ima pravo glasovati posebnom procedurom. Ono potom dopisuje ime birača u biracki popis za birače vezane za dom ili ustanove.

Općinsko izborno povjerenstvo prosljeđuje biračke popise birača koji su vezani za domove ili ustanove predsjedniku birackoga odbora ili jednom od članova birackoga odbora, koji je obavezan osigurati glasovanje svim biračima što su na popisu birača koji su vezani za domove ili ustanove.

Općine s više birackih mjesta za glasovanje u odsutnosti mogu podijeliti popis birača vezanih za dom ili ustanove na posebne biračke popise za birače koji su vezani za dom ili ustanove za svako biracko mjesto za glasovanje u odsutnosti. Međutim, nijedan birač koji je vezan za dom ili ustanovu ne može biti na više birackih popisa za birače koji su vezani za dom ili ustanovu.

Svi birači vezani za dom ili ustanovu glasuju u odsutnosti.

Kad se završi proces glasovanja birača vezanih za dom ili ustanove, glasacka kutija koja se rabila za ovaj proces se pečati, kako je predviđeno Priručnikom za glasovanje. Predsjedatelj birackoga odbora na birackom mjestu za glasovanje u odsutnosti odgovoran je za glasacku kutiju za glasovanje birača koji su vezani za dom ili ustanovu sve dok se ne zatvore biracka mjesta na dan glasovanja. Ta se glasacka kutija potom otvara istodobno kad i druge(a) glasacke(a) kutije(a) na birackom mjestu za glasovanje u odsutnosti, a njezin se sadržaj tretira na isti način.

Članak 542

Zatvaranje birackoga mjesta

Nakon što posljednji birač koji je bio u redu u trenutku zatvaranja birackoga mjesta ubaci glasacki listić u glasacku kutiju, otvori na glasackim kutijama se zapečate, sukladno uputama iz Priručnika za glasovanje, koji je izdalo Privremeno izborno povjerenstvo. Pečaćenje se obavlja uz nazočnost akreditiranih promatrača, a zatim predsjedatelj birackoga odbora proglašuje zatvaranje birackoga mjesta.

Članak 543

Prebrojavanje – osnovne odredbe

Privremeno izborno povjerenstvo donosi propise za brojenje glasackih listića i utvrđivanje rezultata glasovanja: birača koji su glasovali nepotvrđenim glasackim listićima, birača koji su glasovali glasackim listićima za glasovanje u odsutnosti i birača vezanih za dom ili ustanove.

Svi se ostali glasacki listići broje na birackim mjestima, izuzev ako Privremeno izborno povjerenstvo ne utvrdi da će se određen broj glasackih listića brojiti u Glavnom središtu za brojenje. Privremeno izborno povjerenstvo donosi propise za bro-

jenje glasova i utvrđivanje rezultata u Glavnom središtu za brojenje. Rezultati glasanja koji se dobiju u Glavnom središtu za brojenje bit će javno izloženi u Glavnom središtu za brojenje kako bi javnost mogla imati uvida u njih.

Kako bi se osigurala tajnost glasanja, glasacki se listici broje tako da se ne naruši tajnost glasanja.

Clanak 544

Ciljevi prebrojavanja

U postupku brojenja moraju biti ostvareni sljedeći ciljevi: točnost, učinkovitost i kontrola u dobivanju rezultata, mogućnost ponovnog brojenja i ponavljanja izbora, te zaštita tajnosti glasa.

Clanak 545

Odgovornosti

Opcinsko izorno povjerenstvo u općini odgovorno je za pravilnu provedbu brojenja glasackih listica koji se broje na birackom mjestu, vodeći računa da se članovi birackih odbora drže odredaba ovih *Pravila i propisa* i da u potpunosti suraduju s međunarodnim nadglednicima.

Privremeno je izorno povjerenstvo odgovorno za pravilnu provedbu brojenja glasackih listica koji se broje u Glavnom središtu za brojenje glasova.

Clanak 546

Nadgledanje i brojenje

Brojenje se na birackom mjestu vrši pod nadzorom općinskoga izbornog povjerenstva i međunarodnoga nadglednika, ako je nazocan.

Clanak 547

Osoblje Glavnog središta za brojenje

Osoblje u Glavnom središtu za brojenje sastojat će se od osoba iz oba entiteta u Bosni i Hercegovini i, u suradnji s međunarodnim nadglednicima, odgovarat će za glasacke listice i druge glasacke materijale koji se dostavljaju u Središte za brojenje, te obavljati brojenje glasackih listica.

Clanak 548

Proceduralne upute

Zamjenik šefa Misije OEES-a za izbore ovlašten je za izdavanje Proceduralnih naputaka za provedbu brojenja na birackim mjestima i u Glavnom središtu za brojenje, uz odobrenje Privremenoga izbornog povjerenstva. Ovi Proceduralni

naputci obvezatni su za sva izborna tijela, međunarodno osoblje OESS-a i akreditirane promatrače.

Članak 549

Mjesta za prebrojavanje

Glasacki listici što su ih popunili biraci kojima je ime nadeno u birackom popisu na redovitim birackim mjestima unutar Bosne i Hercegovine bit će prebrojeni na birackom mjestu odmah nakon zatvaranja tih birackih mjesta na dan održavanja glasovanja. Prvi preferencijalni glasovi na preferencijalnim glasackim listicima, kojima se glasovalo za predsjednika i dopredsjednika Republike Srpske, prebrojit će se na birackom mjestu.

Nepotvrđeni glasacki listici, listici za glasovanje u odsutnosti, kao i listici koje su popunili biraci vezani za dom ili ustanove u Bosni i Hercegovini, te listici za glasovanje poštom bit će prebrojeni u Glavnom središtu za brojenje, koje je uspostavio zamjenik šefa Misije OESS-a za izbore. Ukoliko bude potrebno, u Glavnom središtu za brojenje glasova prebrojavat će se drugi i sljedeći preferencijalni glasovi za predsjednika i dopredsjednika Republike Srpske.

Članak 550

Brojenje glasova i Glavno središte za brojenje

Glasacki listici za glasovanje u odsutnosti, listici za glasovanje poštom, te listici koje su popunili biraci vezani za dom ili ustanove, kao i nepotvrđeni glasacki listici, koji se broje u Glavnom središtu za brojenje, bit će elektronski skenirani. Preferencijalni glasacki listici kojima se glasovalo na redovitim birackim mjestima također se skeniraju u Glavnom središtu za brojenje ako je potrebno utvrđivanje drugih i sljedećih preferencijalnih glasova.

Prije nadnevka određenog za glasovanje izvršit će se provjera valjanosti svakoga skenera na temelju plana koji će odrediti zamjenik šefa Misije OESS-a za izbore. U plan će biti uvršteno predocavanje rada skenera u Središtu za brojenje, uz nazočnost akreditiranih promatrača, predstavnika vlade, međunarodnih promatrača i predstavnika tiska.

Brojenje glasackih listica u Središtu za brojenje ne smije početi prije zatvaranja birackih mjesta na dan održavanja glasovanja.

Provjera valjanosti svakoga skenera mora biti izvršena neposredno prije početka brojenja u Glavnom središtu za brojenje prvoga dana, kao i svakoga idućega dana brojenja sve dok se ne završi brojenje svih nepotvrđenih glasackih listica i listica za glasovanje u odsutnosti, te listica koje su popunili biraci vezani za dom ili ustanove.

Tim za testiranje napravit će svežnjeve glasackih listica koji su ručno prebrojeni, pa pomoću dobivenih rezultata izvršiti testiranje valjanosti skenera. Ako

se rezultati dobiveni rucnim brojenjem i rezultati skeniranja ne slažu, na skeneru na kojem je izvršena provjera nece se nastaviti brojenje sve dok se ne razriješi nastala neuskladenost.

Ako jedan ili više skenera ne radi kako treba, zamjenik šefa Misije OESS-a za izbore može, nakon obavijesti upucene Privremenom izbornom povjerenstvu, donijeti odluku da se listici za glasovanje u odsutnosti, nepotvrđeni glasacki listici, glasacki listici koje su popunili biraci vezani za dom ili ustanove i glasacki listici koji su prispjeli poštom prebroje rucno.

Clanak 551

Ovjera procesa glasovanja na birackom mjestu

Odmah nakon zatvaranja birackoga mjesta na dan glasovanja, a prije nego se otvori glasacka kutija, predsjedatelj birackoga odbora, u nazocnosti medunarodnoga nadglednika, ukoliko je nazocan, bilo kojeg akreditiranoga promatraca ili promatraca politicke stranke, koalicije, liste neovisnih kandidata ili neovisnoga kandidata ce osigurati:

- 1) da se broj preostalih neiskorištenih glasackih listica utvrdi i upiše u Obrazac za brojno stanje;
- 2) da se neiskorišteni glasacki listici izdvoje, zapakiraju i zapecate, sukladno Proceduralnim uputama, koje je izdao zamjenik šefa Misije OESS-a za izbore;
- 3) da se sveukupan broj biraca koji su se potpisali u birackom popisu i na taj nacin potvrdili prijam svoga glasackog listica upiše u Obrazac za brojno stanje;
- 4) da se upropašteni glasacki listici prebroje i dobiveni broj upiše u Obrazac za brojno stanje; i
- 5) da se upropašteni glasacki listici zapecate u paket koji je predviden u tu svrhu.

Kad se radi o birackom odboru na birackom mjestu za glasovanje u odsutnosti, postupak ce ovjere biti kompletiran za svaku izbornu jedinicu za koju je biracko mjesto za glasovanje u odsutnosti zaprimilo glasacke listice. Nepotvrđeni se glasacki listici razdvajaju od glasackih listica za glasovanje u odsutnosti, te zbrajaju i usporeduju s dopunskim birackim popisom. Nakon završetka procedure ovjere glasacki listici, obrasci za brojno stanje, biracki popis, dopunski biracki popisi i ostali dokumenti i materijali bit ce izdvojeni od ostalih materijala, zapakirani, raspodijeljeni i prevezeni na nacin utvrđen u Proceduralnim uputama, koje je izdao zamjenik šefa Misije OESS-a za izbore.

Clanak 552

Prvo prebrojavanje glasova na birackim mjestima

Kad se završi prvi postupak ovjere, koji je utvrđen u clanku 551, prije samoga brojenja glasacka se kutija otvara u nazocnosti svih osoba koje su ovlaštene da budu na birackom mjestu, kako je to utvrđeno ovim *Pravilima i propisima*.

Predsjedatelj birackoga odbora je obvezan osigurati tocnost prebrojavanja glasova.

Broj glasackih listica za koje se ustanovi da su nevažeci bit ce upisan prema odgovarajucoj kategoriji u Obrazac za rezultate. Dvije ce posebne skupine biti formirane za nevažece glasacke listice: jedna za nepopunjene glasacke listice i druga za pogrešno popunjene glasacke listice.

Obrazac za rezultate glasovanja za svaku izbornu razinu potpisuje predsjedatelj i clanovi birackoga odbora. Svojim potpisima oni potvrđuju tocnost brojenja.

Predsjedatelj objavljuje rezultate brojenja clanovima birackoga odbora i drugim osobama koje su ovim *Pravilima i propisima* ovlaštene da bude prisutne na birackom mjestu.

Glasacki ce se listici brojati prema sljedecoj proceduri:

Glasacki se listici razvrstavaju na temelju izbornih razina. Brojenje glasackih listica za svaku izbornu razinu vrši se odvojeno.

- 1) Glasacki se listici okreću licem prema dolje.
- 2) Glasacki se listici broje tako da se stavljaju u svežnjeve od po 25 komada.
- 3) Timovi za brojenje broje po dva puta svaki svežanj.
- 4) Predsjedatelj zbraja sve svežnjeve i upisuje sveukupan broj glasackih listica u Obrazac za rezultate.

Prvo se prebroje preferencijalni glasacki listici. Glasacki se listici razvrstavaju u zasebne svežnjeve prema glasovima prve preferencije koji su oznaceni na glasackom listicu.

- 1) Glasacki se listici razvrstavaju prema glasovima prve preferencije koji su oznaceni na glasackim listicima tako što se stavljaju u svežnjeve od po 25 komada. Svaki se svežanj glasackih listica prebroji po dva puta.
- 2) Glasovi se prve preferencije prebroje i sveukupan broj za svaku kandidatsku listu upisuje u Obrazac za rezultate.

- 3) Glasacki se listici pakiraju prema glasovima prve preferencije onako kako je to upisano, zatim se mecu u pakete koji se šalju u Središte za prebrojavanje.

Postupak je brojenja glasova za sustav otvorenih lista za svaku izbornu razinu sljedeći:

- 1) Glasacki se listici razvrstavaju u zasebne skupine za svakoga neovisnog kandidata, politicku stranku, svaku listu neovisnih kandidata i koaliciju cija su imena ili nazivi na glasackom listicu.
- 2) Glasovi se broje tako što se glasacki listici slažu u svežnjeve od po 25 komada. Svaki se svežanj glasackih listica prebroji po dva puta.
- 3) Predsjedatelj je birackoga odbora obvezan osigurati da se glasacki listici ispravno dometnu odgovarajućem svežnju glasackih listica za neovisnoga kandidata, politicku stranku, koaliciju, listu neovisnih kandidata ili u svežanj nevažećih glasackih listica.
- 4) Glasacki listici koji su popunjeni za svakoga neovisnog kandidata, politicku stranku, listu neovisnih kandidata ili koaliciju prebroje se i taj broj upiše u Obrazac za rezultate.

Clanak 553

Drugo prebrojavanje glasova za sustav otvorenih lista na birackom mjestu

Za drugo prebrojavanje glasova na birackom mjestu primjenjuje se sljedeći postupak brojenja glasova za kandidate na kandidatskoj listi:

Glasovi za svaku politicku stranku, koaliciju, listu neovisnih kandidata broje se odvojeno. Glasovi za neovisne kandidate se ne broje ponovno.

Predsjedatelj utvrđuje je li potreban jedan ili dva tima za brojenje.

Glasacki se listici broje primjenom "Tally" metoda. Kako se išcita glas na svakom glasackom listicu, štrihira se ime kandidata na Obrascu za bodovanje kandidata ("Tally" obrascu). U timu uvijek rade dva citaca i dva bilježnika.

Nakon što se završi brojenje glasackih listica za kandidate na listi, podudarnost se rezultata potvrđuje usporedbom ova dva "Tally" obrasca. Ako se rezultati podudaraju, rezultati za tu listu se zbrajaju. Onda se nastavlja brojenje za sljedeću politicku stranku, koaliciju i listu neovisnih kandidata.

Ukoliko se dva "Tally" obrasca ne podudaraju, problem se rješava prije nego što se prede na brojenje za sljedeću politicku stranku, koaliciju ili listu neovisnih kandidata.

Svi će rezultati biti upisani u Obrazac za rezultate. Ako kandidat nije dobio nijedan glas, pored njegova imena se upiše ništica (0).

Popunjen Obrazac za rezultate moraju potpisati predsjedatelj i članovi birackoga odbora.

Ovaj se postupak ponavlja za svaku izbornu razinu.

Nakon što se završi brojenje i upisivanje glasova, glasacki listici, Obrazac za brojno stanje, Obrasci za rezultate, biracki popis i drugi dokumenti i materijali se pakiraju, rasporeduju i prevoze na način utvrđen u Proceduralnim uputama, koje je izdao zamjenik šefa Misije za izbore.

Privremeno izorno povjerenstvo može odobriti birackim odborima da zatvore biracko mjesto i prekinu brojenje poslije prvoga prebrojavanja i da ga sljedeće jutro ponovno otvore - za drugo brojenje.

Članak 554

Razvrstavanje glasackih listica za glasovanje u odsutnosti

Nakon zatvaranja birackoga mjesta na kojem su glasovali biraci u odsutnosti, biracki odbor razvrstava glasacke listice po opcinama za koje su biraci glasovali i dostavlja ih ovlaštenom izbornom povjerenstvu. Privremeno izorno povjerenstvo utvrđuje način i postupak razvrstavanja glasackih listica po opcinama i način njihove dostave Privremenom izbornom povjerenstvu.

Kad se radi o birackom odboru na birackom mjestu za glasovanje u odsutnosti, postupak će ovjere biti kompletiran za svaku izbornu jedinicu za koju je biracko mjesto za glasovanje u odsutnosti zaprimilo glasacke listice. Nepotvrđeni se glasacki listici razdvajaju od glasackih listica za glasovanje u odsutnosti, te zbrajaju i uspoređuju s dopunskim birackim popisom. Nakon završetka postupka ovjere, glasacki listici, obrasci za brojno stanje, biracki popis, dopunski biracki popisi i ostali dokumenti i materijali bit će izdvojeni od ostalih materijala, zapakirani, raspodijeljeni i prevezeni na način utvrđen u Proceduralnim uputama, koje je izdao zamjenik šefa Misije OEES-a za izbore.

Članak 555

Obrasci za upisivanje rezultata brojenja na redovitim birackim mjestima

Izuzev u slučaju kad Privremeno izorno povjerenstvo utvrdi da će se brojenje djelomično ili u potpunosti obaviti u Glavnom središtu za brojenje, sukladno članku 550, nakon zatvaranja birackoga mjesta i završetka postupka brojenja, biracki odbor u odgovarajuće obrasce unosi sljedeće podatke:

- 1) sveukupan broj važećih glasova za svaku političku stranku, koaliciju, listu neovisnih kandidata i neovisnoga kandidata, i sveukupan broj glasova za svakoga pojedinačnog kandidata na kandidatskoj listi;

- 2) sveukupan broj nevažećih glasackih listica, ponaosob upisujuci broj glasackih listica koji su nevažeći jer nisu popunjeni, a ponaosob broj glasackih listica koji su nevažeći jer su pogrešno popunjeni;
- 3) sveukupan broj upropaštenih glasackih listica;
- 4) sveukupan broj neiskorištenih glasackih listica.

Knjigu birackoga mjesta i odgovarajuće obrasce potpisuju svi članovi birackoga odbora. Ukoliko se neki član odbije potpisati, predsjedatelj ili jedan od članova koji se potpisuju to će evidentirati zajedno s razlozima nepotpisivanja.

Članak 556

Prigovori na zbirne rezultate

Bilo koji član koji ima primjedbu na obrasce za zbirne rezultate može u pismenom obliku izraziti svoje neslaganje. Izjava o neslaganju bit će priložena uz original Obrasca za zbirne rezultate i unesena u knjigu birackoga mjesta.

Članak 557

Materijali za općinska izborna povjerenstva

Nakon utvrđivanja rezultata glasovanja, biracki odbor odmah, a najkasnije dvanaest (12) sati nakon zatvaranja birackoga mjesta, dostavlja mjerodavnom općinskom izbornom povjerenstvu knjigu birackoga mjesta, izvod iz Središnjega birackoga popisa, sve posebne obrasce iz članka 507, sve nepotvrđene glasacke listice, važeće glasacke listice, nevažeće glasacke listice, te odvojeno neiskorištene i oštećene glasacke listice, kao i sve druge obrasce koje zahtijeva Privremeno izborno povjerenstvo. Predsjedatelj birackoga odbora zadržava primjerak izvješća o rezultatima glasovanja.

Predsjedatelj birackoga odbora javno izlaže rezultate glasovanja na birackom mjestu kako bi javnost mogla imati uvida u njih.

Biracki odbor isporučuje sav preostali izborni materijal općinskom izbornom povjerenstvu.

Članak 558

Skladištenje glasackih listica / Prijevoz izbornoga materijala

Nakon završetka brojenja, svi iskorišteni i neiskorišteni glasacki listici, biracki popis, biracke knjige, zapisnici primjedaba akreditiranih osoba i drugi službeni materijali birackoga mjesta bit će zapečaceni i u plombiranim vrecama, koje su označene šifrom birackoga mjesta i općine, prevezeni uz mjere sigurnosti na mjesto koje odredi Glavni ured OEES-a u Sarajevu.

Predsjedatelj će birackoga odbora pratiti transport glasackih listica i izbornoga materijala i isporučiti glasacke listice općinskom izbornom povjerenstvu.

Glasacki listici i drugi izborni materijali bit će pohranjeni dok se ne riješe svi prigovori i dok Privremeno izborno povjerenstvo ne donese tehnicku ovjeru rezultata izbora.

Članak 559

Objedinjavanje rezultata

Nakon što od birackih odbora dobije svu dokumentaciju i materijale za izbore, općinsko izborno povjerenstvo utvrđuje objedinjene rezultate glasovanja koje je provedeno na teritoriju te općine za tijela na svim razinama vlasti za koje su provedeni izbori i o tome sastavlja zapisnik, koji podnosi Privremenom izbornom povjerenstvu u roku od dvadeset četiri (24) sata nakon zatvaranja birackih mjesta. Objedinjeni rezultati glasovanja za općinu sadrže podatke sukladno članku 548. Općinsko izborno povjerenstvo zadržava primjerak objedinjenih rezultata glasovanja i dostavlja ga drugim izbornim tijelima, sukladno odredbama ovih *Pravila i propisa*.

Općinsko izborno povjerenstvo javno izlaže objedinjene izborne rezultate kako bi javnost mogla imati uvida u njih.

Općinsko je izborno povjerenstvo odgovorno za skupljanje izbornih rezultata iz svoje općine. Ovo povjerenstvo šalje objedinjene rezultate mjerodavnom terenskom uredu OESS-a u roku od petnaest (15) sati nakon zatvaranja birackih mjesta. Predsjedatelj birackoga odbora će dostaviti jedan preslik odgovarajućem općinskom izbornom povjerenstvu, a jedan će zadržati za sebe.

Članak 560

Potvrda rezultata

Privremeno izborno povjerenstvo donosi propise o potvrđivanju izbornih rezultata.

Privremeno izborno povjerenstvo potvrđuje izborne rezultate za tijela na svim razinama vlasti u roku koji je utvrdilo svojim propisima.

Propisima Privremenoga izbornog povjerenstva određuju se: redoslijed utvrđivanja izbornih rezultata za tijela na svim razinama vlasti, rokovi za utvrđivanje izbornih rezultata, način na koji se iscrpan tabelarni prikaz rezultata daje na raspolaganje javnosti, te način objavljivanja izbornih rezultata. Iscrpan tabelarni prikaz rezultata glasovanja uključuje i rezultate dobivene na redovitim birackim mjestima.

Clanak 561

Prigovori na rezultate

Nakon što Privremeno izborno povjerenstvo objavi izborne rezultate, općinsko izborno povjerenstvo, ovjerena politička stranka, koalicija, lista neovisnih kandidata ili neovisni kandidat mogu zahtijevati od Privremenoga izbornog povjerenstva da se obavi ponovno brojenje glasackih listica u određenim izbornim jedinicama u kojima su se politička stranka, koalicija, lista neovisnih kandidata ili neovisni kandidat kandidirali za izbore. Akreditirani promatrac može zahtijevati od Privremenoga izbornog povjerenstva da se obavi ponovno brojenje glasackih listica na birackom mjestu na kojem je bio promatrac. Ovjerena politička stranka, koalicija, lista neovisnih kandidata, neovisni kandidat ili akreditirani promatrac mogu zahtijevati od Privremenoga izbornog povjerenstva da se obavi ponovno brojenje glasackih listica za glasovanje u odsutnosti, glasackih listica kojima se glasovalo izvan Bosne i Hercegovine ili nepotvrđenih glasackih listica.

Skupina od pedeset (50) ili više biraca koji su glasovali na istom birackom mjestu može zahtijevati od Privremenoga izbornog povjerenstva da se obavi ponovno brojenje glasackih listica na birackom mjestu na kojem su glasovali.

Općinsko izborno povjerenstvo može zahtijevati od Privremenoga izbornoga povjerenstva da se obavi ponovno brojenje glasackih listica na birackom mjestu u njegovoj općini.

Privremeno izborno povjerenstvo može uzeti u razmatranje zahtjev za ponovno brojenje glasackih listica ukoliko su ispunjeni sljedeći uvjeti:

- 1) da je zahtjev podnesen u pisanom obliku i da ga je potpisao akreditirani promatrac, skupina od pedeset (50) ili više biraca koji su glasovali na istom birackom mjestu, neovisni kandidat, predsjednik političke stranke, nositelj liste neovisnih kandidata ili bilo koji od predsjednika političkih stranaka koje su osnovale koaliciju ili većina članova općinskoga izbornog povjerenstva;
- 2) da su u zahtjevu navedene točne činjenice kojima se opravdava ponovno brojenje, uključujući članke ovih *Pravila i propisa* koji nisu poštovani ili su prekršeni;
- 3) da je u zahtjevu naveden približan broj glasackih listica za koje se vjeruje kako nisu ispravni;
- 4) da je u zahtjevu navedeno kako bi ta povreda *Pravila i propisa* utjecala na izborne rezultate i
- 5) da je zahtjev podnesen Privremenom izbornom povjerenstvu u roku od sedam (7) dana od dana kad je Privremeno izborno povjerenstvo službeno objavilo izborne rezultate.

Privremeno izborno povjerenstvo može, ako mu nije podnesen zahtjev za ponovno brojenje u smislu stavka 1 ovoga članka, ili ako se zahtjev za ponovno bro-

jenje ne smatra valjanim u smislu stavka 3 ovog clanka, samoinicijativno narediti ponovno brojenje glasackih listica.

Privremeno izorno povjerenstvo nareduje ponovno brojenje glasackih listica ako utvrdi da je ucinjena povreda odredaba ovih *Pravila i propisa* i da ta povreda utjece na dodjelu mandata.

Clanak 562

Nalog za ponovno prebrojavanje

Ukoliko Privremeno izorno povjerenstvo naredi da se ponovno prebroje glasacki listici, točno će navesti koje glasacke listice treba ponovno prebrojiti, kao i nadnevke, mjesta i postupke ponovnoga brojenja. Ovlašteni promatraci onih politickih stranaka, koalicija, liste neovisnih kandidata i neovisnih kandidata čiji su nazivi upisani na glasackom listicu za koji se vrši ponovno brojenje, kao i drugi akreditirani promatraci, mogu nazociti ponovnom brojenju.

Clanak 563

Utvrdivanje rezultata nakon ponovnoga prebrojavanja

Nakon završetka ponovnoga brojenja glasackih listica, Privremeno izorno povjerenstvo utvrđuje izborne rezultate za tijela na svakoj pojedinoj razini vlasti.

Poglavlje 600

Zaštita birackoga prava

Izorno prizivno potpovjerenstvo

Clanak 601

Definicija i sastav

Izorno je prizivno potpovjerenstvo pravosudno tijelo, cija cetiri clana imenuje predsjedatelj Privremenoga izbornog povjerenstva u dogovoru s njegovim clanovima. Izorno prizivno potpovjerenstvo ima ovlasti koje mu je dalo Privremeno izorno povjerenstvo, a koje povremeno mogu biti izmijenjene. Izorno prizivno potpovjerenstvo podnosi izvješca šefu Misije OESS-a za Bosnu i Hercegovinu.

Predsjedatelj Izbornoga prizivnog potpovjerenstva je ugledni medunarodni pravnik ili sudac sa iskustvom u izbornim pitanjima. Ostali su clanovi viši suci, i to po jedan predstavnik: Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske.

Izorno prizivno potpovjerenstvo zasjeda onoliko cesto koliko je potrebno da izvrši svoje obveze.

Osoblje Izbornoga prizivnog potpovjerenstva cine cetiri pravnika, i to jedan iz neke od država clanica OESS-a, i po jedan iz Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske.

Clanak 602

Funkcija Izbornoga prizivnog potpovjerenstva

Funkcija je Izbornoga prizivnog potpovjerenstva osiguranje poštovanja odredaba *Pravila i propisa*, koje je utvrdilo Privremeno izorno povjerenstvo, kao i rješavanje prigovora u svezi sa izbornim procesom i kršenjima odredaba *Pravila i propisa*, koje mu proslijede Privremeno izorno povjerenstvo, politicke stranke, koalicije, neovisni kandidati, liste neovisnih kandidata, kandidati, pojedinci ili druga pravna lica.

Izorno prizivno potpovjerenstvo rješava prigovore koji su u svezi sa sljedecim pitanjima:

- 1) kršenja odredaba Opcega okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini koje se odnose na izbore;
- 2) kršenja odredaba *Pravila i propisa* Privremenoga izbornog povjerenstva;

- 3) pravila za ovjeru političkih stranaka, koalicija, lista neovisnih kandidata i neovisnih kandidata;
- 4) pravila za financiranje kampanje;
- 5) dopisivanja, brisanja ili izmjene na birackom popisu;
- 6) procedure ili pravila, uključujući prijave, postupke glasanja i brojenja što ih utvrdi Privremeno izborno povjerenstvo;
- 7) svi slučajevi, uključujući i žalbe, izricito njemu proslijedeni, sukladno *Pravilima i propisima* Privremenoga izbornog povjerenstva; i
- 8) sve druge slučajeve koje mu proslijedi Privremeno izborno povjerenstvo.

Ako OESS ne odobri Obrazac za potvrdu državljanstva neke osobe, ta se osoba ima pravo žaliti samo ako može dokazati kršenje postupka potvrđivanja.

Izorno prizivno potpovjerenstvo može proslijediti slučajeve ili informacije o radnjama za koje postoji osnovana sumnja da su krivično djelo, a koje su u svezi sa izborima, ovlaštenim tijelima radi daljnjega postupka.

Neovisno povjerenstvo za medije, nakon konzultacija s Privremenim izbornim povjerenstvom, može Izbornom prizivnom potpovjerenstvu proslijediti slučajeve kršenja Kodeksa Neovisnoga povjerenstva za medije o ponašanju tijekom izbornoga procesa.

Članak 603

Postupci pred Izbornim prizivnim potpovjerenstvom

Izorno prizivno potpovjerenstvo ima pravo pozvati svjedoke, konzultirati se s predstavnicima vlasti Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i Hercegovine, Republike Srpske, političkih stranaka, koalicija, neovisnih kandidata, lista neovisnih kandidata, kandidatima i neovisnim stručnjacima i izvoditi dokaze koje smatra potrebnim.

Izorno prizivno potpovjerenstvo objavljuje Poslovnik za rješavanje predmeta za koje je ovlašteno.

U Poslovniku koji donese Izorno prizivno potpovjerenstvo može se utvrditi odbijanje po kratkom postupku svakoga prigovora ili žalbe o kojoj je Izorno prizivno potpovjerenstvo prije donijelo odluku, odnosno koja je neutemeljena.

Prigovori koji se odnose na predizborne radnje i radnje na dan održavanja izbora moraju se podnijeti u roku od sedamdeset dva (72) sata nakon zatvaranja birackih mjesta. Ovaj se rok ne odnosi na prigovore što su u svezi s procesom brojenja, pošto je rok za podnošenje tih prigovora utvrđen u članku 561. Izorno prizivno potpovjerenstvo zadržava diskrecijsko pravo da ne postavlja ovaj rok kad je u interesu pravde da postupi na takav način.

Clanak 604

Kazne i novcane kazne

Izorno prizivno potpovjerenstvo ima pravo nametnuti odgovarajuće kazne i/ili novcane kazne svakom pojedincu, kandidatu, politickoj stranci, koaliciji, listi neovisnih kandidata ili tijelu koje krši odredbe utvrđene *Pravilima i propisima* Privremenoga izbornog povjerenstva. Prilikom izricanja kazna i/ili novcanih kazna, Izorno će prizivno potpovjerenstvo uzeti u obzir sljedeće činjenice:

- 1) odgovornost celnika politickih stranaka i celnika koalicija za njihovo djelovanje i djelovanje članova njihovih stranaka ili koalicija;
- 2) odgovornost kandidata s kandidatskih lista politickih stranaka, lista neovisnih kandidata ili koalicija za njihovo djelovanje i djelovanje njihovih pristaša; i
- 3) odgovornost neovisnih kandidata za njihovo djelovanje i djelovanje njihovih pristaša.

Kad utvrdi da je došlo do kršenja načela utvrđenih Opcim okvirnim sporazumom za mir u Bosni i Hercegovini ili odredaba *Pravila i propisa* Privremenoga izbornog povjerenstva, Izorno je prizivno potpovjerenstvo ovlašteno:

- 1) zabraniti politickoj stranci, listi neovisnih kandidata, koaliciji ili neovisnom kandidatu kandidiranje na izborima;
- 2) poništiti ovjeru politicke stranke, liste neovisnih kandidata, neovisnoga kandidata ili koalicije koji su već upisani na glasackom listicu; i
- 3) ukloniti ime kandidata s kandidatske liste i ne dopustiti da se taj kandidat zamijeni.

Izorno je prizivno potpovjerenstvo ovlašteno da odredi i primijeni novcane kazne ili druge odgovarajuće kazne za djela učinjena s nakanom ometanja izbornoga procesa.

Privremeno izorno povjerenstvo ili Izorno prizivno potpovjerenstvo će kazniti svaki pokušaj organiziranja, poticanja i podržavanja podnošenja lažne prijave od strane politicke stranke, koalicije, liste neovisnih kandidata, neovisnoga kandidata, drugoga zastupnika ili pojedinca. Ove kazne uključuju brisanje imena kandidata ili potpuno oduzimanje prava stranci koja je napravila prekršaj da sudjeluje na izborima u Bosni i Hercegovini, kao i druge kazne koje nametne Izorno prizivno potpovjerenstvo.

Clanak 605

Rješavanje prigovora

Izorno prizivno potpovjerenstvo rješava sve prigovore prije nego što Privremeno izorno povjerenstvo ovjeri i potvrdi rezultate.

Clanak 606

Odluke Izbornoga prizivnog potpovjerenstva

Izorno prizivno potpovjerenstvo rješava sve prigovore pravodobno i u okviru rokova utvrđenih u njegovu Poslovniku ili rokova koje utvrdi Privremeno izorno povjerenstvo. Odluka je Izbornoga prizivnog potpovjerenstva konacna i obvezujuća, i na nju se ne može uložiti žalba.

Ako članovi Izbornoga prizivnog potpovjerenstva ne mogu postignuti suglasnost, predsjedajući će donijeti konacnu i obvezujuću odluku.

Clanak 607

Prilagodba *Pravila i propisa*

U slučajevima koji nalažu da bi bilo primjereno prilagoditi *Pravila i propise* Privremenoga izbornog povjerenstva, Izorno prizivno potpovjerenstvo može zahtijevati takve prilagodbe, što utvrđuje Privremeno izorno povjerenstvo.

Nijedna prilagodba *Pravila i propisa* Privremenoga izbornog povjerenstva neće utjecati ni na jednu odluku koju je već donijelo Izorno prizivno potpovjerenstvo.

Clanak 608

Raspuštanje Izbornoga prizivnog potpovjerenstva

Izorno prizivno potpovjerenstvo obavlja svoje zadace dok ne riješi sve zahtjeve, a raspušta ga Privremeno izorno povjerenstvo.

Poglavlje 700

Pravila ponašanja za političke stranke, koalicije, liste neovisnih kandidata i neovisne kandidate

Članak 701

Cilj Pravila ponašanja za izbore

Cilj je ovih Pravila ponašanja da se promoviraju slobodni i poštenu izbori kao i ozračje demokratske tolerancije, u kojem se tijekom izbornog razdoblja može provesti politička aktivnost koja uključuje i punu primjenu rezultata izbora, bez straha od prisile, zastrašivanja ili odmazde. Ova su Pravila ponašanja obvezujuća za sve političke stranke, koalicije i kandidate, a svi oni moraju izjaviti da će ih se držati, sukladno Poglavlju 700 *Pravila i propisa* Privremenoga izbornog povjerenstva, prije nego što ih ovjeri Privremeno izborno povjerenstvo. Političke stranke, koalicije, liste neovisnih kandidata i neovisni kandidati obvezni su osigurati da se ovih Pravila ponašanja strogo drže svi njihovi predstavnici, promatraci, kandidati, djelatnici na kampanji i pristaše političkih stranaka, koalicija, lista neovisnih kandidata i neovisnih kandidata.

Ova su Pravila ponašanja obvezujuća za sve izborne djelatnike, djelatnike na kampanji, promatrace i pristaše političke stranke, koalicije, liste neovisnih kandidata i neovisnoga kandidata.

Članak 702

Sloboda kampanje

Političke stranke, koalicije, liste neovisnih kandidata i neovisni kandidati imaju pravo:

- 1) voditi izbornu kampanju u mirnom okruženju;
- 2) organizirati i održavati javne skupove na kojima mogu slobodno iznositi svoja stajališta s ciljem stjecanja potpore birača; i
- 3) tiskati i dijeliti plakate, postere i druge materijale što su u svezi sa izbornom kampanjom.

Za javni skup iz točke (2) prethodnoga stavka nije potrebno odobrenje ovlaštenoga tijela, s tim što je organizator obvezan dvadeset četiri (24) sata prije održavanja takvoga skupa o tome obavijestiti tijelo ovlašteno za održavanje javnoga reda i mira.

Članak 703

Uporaba javnih objekata

Ovlaštena su tijela obvezna osigurati ravnopravan tretman politickim strankama, koalicijama, listama neovisnih kandidata i neovisnim kandidatima u njihovim zahtjevima da javna mjesta i javne objekte rabe u svrhu kampanje, uključujući održavanje skupova, izlaganje oglasa, plakata, postera i drugoga sličnog materijala.

Zabranjeno je uklanjati, prekrivati, oštećivati ili mijenjati tiskane oglase, plakate, postere ili druge materijale koji se, sukladno zakonu, koriste u svrhu izborne kampanje politickih stranaka, koalicija, lista neovisnih kandidata ili neovisnih kandidata.

Ovlaštena tijela neće dopustiti politickim strankama, koalicijama, listama neovisnih kandidata i neovisnim kandidatima postavljanje oglasa, plakata, postera, odnosno ispisivanje imena ili slogana koji su u svezi s izbornom kampanjom unutar ili na zgradama u kojima su smještena tijela državne vlasti, na javnim putovima ili iznad njih, kao ni na prometnim znacima.

Članak 704

Zabranjene djelatnosti

Kandidatima i pristašama politickih stranaka, lista neovisnih kandidata i koalicija, kao i neovisnim kandidatima i njihovim pristašama, te zaposlenima u izornoj upravi nije dopušteno:

- 1) nositi i pokazivati oružje na politickim skupovima, birackim mjestima i u njihovoj okolini, kao i tijekom okupljanja koje je u svezi s djelatnostima politickih stranaka, koalicija, lista neovisnih kandidata i neovisnih kandidata u izbornom procesu;
- 2) ometati skupove drugih politickih stranaka, koalicija i neovisnih kandidata, kao i poticati druge na takve radnje;
- 3) sprjecavati novinare da obnašaju svoju dužnost sukladno pravilima profesije i izbornim pravilima;
- 4) obecavati novcane nagrade s ciljem dobivanja potpore biraca ili prijetiti pristašama drugih politickih stranaka, koalicija, lista neovisnih kandidata i neovisnih kandidata;
- 5) poticati na glasovanje osobu koja nema pravo glasovanja;
- 6) poticati osobe da glasuju više puta na istim izborima ili da glasuju u ime druge osobe; ili

- 7) služiti se rječnikom koji bi nekoga mogao navesti ili potaknuti na nasilje ili širenje mržnje, ili objavljivati ili upotrebljavati slike, simbole ili druge materijale koji mogu imati takav učinak.

Zabranjeno je lažno predstavljanje u ime bilo koje političke stranke, koalicije, liste neovisnih kandidata ili neovisnoga kandidata.

Članak 705

Predizborna šutnja

U razdoblju koje počinje dvadeset četiri (24) sata prije otvaranja birackih mjesta i traje do njihova zatvaranja, političkim strankama, koalicijama, listama neovisnih kandidata i neovisnim kandidatima je zabranjeno:

- 1) održavanje skupova u svrhu izborne promidžbe;
- 2) izlaganje na birackom mjestu i u njegovoj okolici bilo kojih materijala s ciljem vršenja utjecaja na birace;
- 3) korištenje domaćih i međunarodnih medija s ciljem utjecanja na birace; i
- 4) uporaba megafona ili drugih razglasnih uređaja s ciljem utjecanja na birace.

Članak 706

Zabrana nezakonitoga uhićenja i pritvora

Sukladno relevantnim ustavima i Europskoj konvenciji o ljudskim pravima, vlade i ovlaštena tijela vlasti će osigurati neometanu slobodu kretanja kandidatima, pristašama i biracima tijekom trajanja cjelokupnoga izbornog procesa.

U tu svrhu, i u skladu s odredbama dogovorenim u Rimu 18. veljače 1996. godine, nijedna osoba ne smije tijekom izborne kampanje niti na dan glasovanja biti uhićena ili pritvorena radi istrage ili gonjenja zbog ozbiljnoga kršenja međunarodnoga humanitarnog prava, izuzev:

- 1) ako je osoba optužena od Međunarodnoga suda za ratne zločine u bivšoj Jugoslaviji (ICTY); ili
- 2) ako se osoba nije pokorila zapovijedi da se pojavi pred sudom Bosne i Hercegovine, sudom Republike Srpske ili sudom Federacije Bosne i Hercegovine zbog ozbiljnoga kršenja humanitarnoga prava, a Međunarodni je sud za ratne zločine u bivšoj Jugoslaviji razmatrao njezin predmet prije uhićenja i utvrdio kako optužnica udovoljava međunarodnim pravnim standardima.

Clanak 707

Prigovori

Bilo koja politicka stranka, koalicija, lista neovisnih kandidata, neovisni kandidat, kandidat ili pojedinac koji imaju razloga da vjeruju kako su neka politicka stranka, koalicija, lista neovisnih kandidata, neovisni kandidat ili kandidat na izborima prekršili ova Pravila ponašanja imat ce pravo uložiti prigovor izravno Privremenom izbornom povjerenstvu ili Izbornom prizivnom potpovjerenstvu.

Poglavlje 800

Poglavlje 800 se ostavlja za buduće dopune ovih *Pravila i propisa*.

Poglavlje 900

Predsjednik i dopredsjednik Republike Srpske

Članak 901

Lista kandidata za predsjednika i dopredsjednika Republike Srpske

Predsjednika i dopredsjednika Republike Srpske biraju biraci registrirani za glasovanje u Republici Srpskoj. Svaki kandidat za funkciju predsjednika kandidira se zajedno s kandidatom za funkciju dopredsjednika na istoj kandidatskoj listi.

Kandidatska lista, u smislu ovoga poglavlja, sastoji se od imena kandidata za predsjednika i imena kandidata za dopredsjednika.

Članak 902

Izgled glasackoga listica

Privremeno izborna povjerenstvo utvrđuje izgled glasackoga listica za izbor predsjednika i dopredsjednika Republike Srpske. Glasacki listić za izbor predsjednika i dopredsjednika Republike Srpske je preferencijalni glasacki listić, a glasovanje se vrši sustavom preferencijalnoga glasovanja. Birac unosi svoj glas na glasacki listić upisivanjem broja 1 pored kandidatske liste za koju glasuje kao svoj prvi izbor za predsjednika i dopredsjednika. Ukoliko birac želi izraziti iduće preferencije, upisivat će brojeve 2, 3, 4 itd. pored preostalih kandidatskih lista, tako da upisani brojevi izražavaju redoslijed biracevih preferencija za preostale kandidatske liste.

Najveći broj preferencija koje birac može označiti jednak je broju lista kandidata za predsjednika i dopredsjednika za koje je birac izabrao da glasuje na glasackom listiću. Glasacki se listić neće smatrati nevažećim i ako je birac označio broj preferencija manji od broja kandidatskih lista na glasackom listiću.

Ako birac pored kandidatske liste umjesto broja upiše oznaku, smatrat će se da je upisao broj 1 pod uvjetom da nije upisao oznaku ili broj 1 pored bilo koje druge kandidatske liste.

Ako je birac označavanjem dao niz preferencijalnih glasova čiji redoslijed ne ide od broja jedan (1), važit će samo oni znakovi koji idu redom. Smatra se da ostali znaci nisu upisani.

Ako neka kandidatska lista dobije više od pedeset posto (50%) prvih preferencijalnih glasova, onda je ta kandidatska lista izabrana.

Ako nakon brojenja prvih preferencijalnih glasova nema pobjedničke kandidatske liste, odstranjuje se kandidatska lista koja je dobila najmanji broj prvih pref-

erencijalnih glasova. Ukoliko dvije ili više kandidatskih lista dobiju isti najmanji broj prvih preferencijalnih glasova, ždrijebanjem se određuje kandidatska lista koja će se prva odstraniti. Glasovi odstranjene kandidatske liste prenose se na preostale kandidatske liste na temelju izražene druge preferencije na glasackim listicima odstranjene kandidatske liste. Glasacki listici bez drugih preferencijalnih glasova ne uzimaju se u obzir u drugom krugu brojenja. Nakon prijenosa drugih preferencija, ako bilo koja kandidatska lista dobije više od pedeset posto (50%) glasova prebrojenih u drugom krugu brojenja, bit će izabrana ta kandidatska lista. Ako nakon prijenosa i prebrojavanja tih glasova još uvijek nema pobjednicke kandidatske liste, kandidatska lista koja nakon toga ima najmanje glasova se odstrani, a glasovi se te kandidatske liste prenose na druge kandidatske liste prema sljedećim izraženim preferencijama. Taj se postupak nastavlja sve dok jedna kandidatska lista ne dobije više od pedeset posto (50%) ukupnoga broja glasova prebrojenih u jednom krugu brojenja. Izabrana će biti ona kandidatska lista koja dobije više od pedeset posto (50%) glasova prebrojenih u jednom krugu brojenja.

Ako birac koji je dao svoju prvu preferenciju odstranjenoj kandidatskoj listi dađe glas druge preferencije također za eliminiranu kandidatsku listu, biraceva druga preferencija se ne uzima u obzir, a treća ili, ako je potrebno, iduća preferencija biraca se prenosi. Ako se odstrani kandidatska lista koja je dobila drugu ili iduću preferenciju, treća ili iduća preferencija biraca koji je dao svoju drugu ili sljedeću preferenciju datoj kandidatskoj listi prebacuju se na kandidatske liste koje još nisu odstranjene.

Prijenos preferencija s odstranjenih kandidatskih lista nastavlja se sve dok jedna kandidatska lista ne dobije više od pedeset posto (50%) glasova prebrojenih u jednom krugu brojenja. Ukoliko dvije preostale kandidatske liste dobiju jednak broj glasova, pobjednica će biti ona kandidatska lista koja je dobila najveći broj prvih preferencijalnih glasova u prvom krugu brojenja. Ukoliko kandidatske liste imaju jednak broj i tih glasova, da bi se utvrdila pobjednicke kandidatske liste, drugi i sljedeći preferencijalni glasovi dobiveni u prvom krugu brojenja računaju se na isti način kao i prvi preferencijalni glasovi. Ukoliko kandidatske liste još uvijek imaju isti broj glasova i nakon prebrojavanja narednih preferencijalnih glasova, pobjednica se kandidatska lista određuje ždrijebanjem.

Članak 903

Trajanje mandata

Mandat predsjednika i dopredsjednika Republike Srpske odredit će Privremeno izborno povjerenstvo.

Članak 904

Ako predsjednik umre, podnese ostavku, smijeni ga s funkcije Privremeno izborno povjerenstvo ili Ured Visokoga predstavnika, ili ako je trajno nesposoban za obnašanje funkcije, dopredsjednik preuzima funkciju predsjednika.

Clanak 905

Dopredsjednik koji je preuzeo funkciju preuzima prava, obveze i odgovornosti predsjednika kojega je zamijenio i popunit ce razdoblje trajanja toga mandata.

Poglavlje 1000
Predsjednik i dopredsjednik
Federacije Bosne i Hercegovine

Clanak 1001
Predlaganje kandidata

Pri izboru predsjednika i dopredsjednika Federacije BiH, Klub bošnjačkih izaslanika i Klub hrvatskih izaslanika u Domu naroda glasovanjem, odvojeno, kandidiraju po jednu osobu. Izbor za predsjednika i dopredsjednika zahtijeva prihvatanje oba (2) kandidata zajedno, većinom glasova u Zastupničkom domu, a zatim većinom glasova u Domu naroda, uključujući većinu glasova bošnjačkih izaslanika i većinu glasova hrvatskih izaslanika. Ukoliko jedan od domova odbije zajedničku kandidatsku listu, klubovi će ponovno razmotriti kandidaturu za predsjednika i dopredsjednika Federacije. Izabrane osobe će naizmjenice po jednu godinu biti predsjednik Federacije BiH, a zatim dopredsjednik Federacije BiH, u razdoblju od dvije (2) godine. Susljedni predsjednici Federacije BiH ne mogu biti iz istoga konstitutivnoga naroda.

Clanak 1002
Mogućnost glasanja drugih izaslanika

Prigodom kandidiranja predsjednika i dopredsjednika Federacije Bosne i Hercegovine od Kluba bošnjačkih izaslanika, odnosno Kluba hrvatskih zastupnika u Domu naroda, izaslanik iz reda Ostalih u Domu naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine može glasovati bilo u jednom, bilo u drugom od ova dva kluba.

(Usvojeno 11. listopada 2000. godine.)

Poglavlje 1100

Potpoglavlje A

Predstavnički dom

Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine

Članak 1101

Nacin izbora

Predstavnički dom Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine sastoji se od četrdeset dva (42) zastupnika, od kojih dvadeset osam (28) neposredno biraju biraci registrirani za glasovanje na teritoriju Federacije Bosne i Hercegovine, a četrnaest (14) neposredno biraju biraci registrirani za glasovanje na teritoriju Republike Srpske. Mandat zastupnika u Predstavničkom domu Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine utvrdit će Privremeno izborno povjerenstvo.

Od dvadeset osam (28) zastupnika koje neposredno biraju biraci registrirani za glasovanje na teritoriju Federacije Bosne i Hercegovine, dvadeset se jedan (21) bira iz višecanih izbornih jedinica primjenom formule razmjerne zastupljenosti, sukladno članku 1105, a sedam (7) su kompenzacijski mandati izabrani s teritorija Federacije kao cjeline primjenom formule razmjerne zastupljenosti iz članka 1106.

Od četrnaest (14) zastupnika koje neposredno biraju biraci registrirani za glasovanje na teritoriju Republike Srpske, devet (9) se bira iz višecanih izbornih jedinica primjenom formule razmjerne zastupljenosti sukladno članku 1105, a pet (5) su kompenzacijski mandati izabrani s teritorija Republike Srpske kao cjeline primjenom formule razmjerne zastupljenosti sukladno članku 1106.

Birac ima jedan glasacki listić za mandate razmjerne zastupljenosti u višecanoj izbornoj jedinici za koju je registriran. Ovaj se glasacki listić racuna i za raspodjelu kompenzacijskih mandata, sukladno članku 1106.

Članak 1102

Višecane izborne jedinice u Federaciji

Dvadeset jedan (21) mandat iz pet (5) višecanih izbornih jedinica za Predstavnički dom Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine s teritorija Federacije Bosne i Hercegovine raspodjeljuje se na sljedeći način:

Izborna jedinica 1 sastoji se od Kantona 1 i Kantona 10 i bira tri (3) člana.

Izborna jedinica 2 sastoji se od Kantona 7 i Kantona 8 i bira tri (3) člana.

Izborna jedinica 3 sastoji se od Kantona 5 i Kantona 9 i bira četiri (4) člana.

Izborna jedinica 4 sastoji se od Kantona 4 i Kantona 6 i bira šest (6) članova.

Izborna jedinica 5 sastoji se od Kantona 2, Kantona 3 i biraca Distrikta Brcko koji su se registrirali za glasovanje za Federaciju Bosne i Hercegovine, i bira pet (5) članova.

Članak 1103

Višećlane izborne jedinice u Republici Srpskoj

Devet (9) mandata iz tri (3) višećlane izborne jedinice za Predstavnički dom Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine s teritorija Republike Srpske raspodjeljuje se na sljedeći način:

Izborna jedinica 1 sastoji se od općina: Bosanska Krupa / Krupa na Uni, Bosanski Novi / Novi Grad, Bosanska Dubica / Kozarska Dubica, Prijedor, Bosanska Gradiška / Gradiška, Laktaši, Srbac, Prnjavor, Bosanski Petrovac / Petrovac, Sanski Most / Srpski Sanski Most, Banja Luka, Celinac, Drvar / Srpski Drvar, Ključ / Ribnik, Mrkonjić Grad, Jajce / Jezero, Skender Vakuf / Kneževac, Kotor Varoš, Šipovo, Kupres / Srpski Kupres i Kostajnica, i bira tri (3) člana.

Izborna jedinica 2 sastoji se od općina: Derventa, Bosanski Brod / Srpski Brod, Odžak / Vukosavlje, Bosanski Šamac / Šamac, Orašje / Srpsko Orašje, Modrica, Gradacac / Pelagicevo, Bijeljina, Doboj, Gracanica / Petrovo, Lopare, Ugljevik i Teslić, i biraca Distrikta Brcko koji su se registrirali da glasuju za Republiku Srpsku, i bira tri (3) člana.

Izborna jedinica 3 sastoji se od općina: Kalesija / Osmaci, Zvornik, Šekovici, Vlasenica, Bratunac, Srebrenica, Sokolac, Han Pijesak, Ilidža / Srpska Ilidža, Stari Grad Sarajevo / Srpski Stari Grad, Novo Sarajevo / Srpsko Novo Sarajevo, Trnovo (RS), Pale (RS), Rogatica, Višegrad, Mostar / Srpski Mostar, Nevesinje, Kalinovik, Gacko, Foca / Srbinje, Goražde / Srpsko Goražde, Cajnice, Rudo, Stolac / Berkovici, Ljubinje, Bileća, Trebinje i Milici, i bira tri (3) člana.

Članak 1104

Neovisni kandidat i njegov zamjenik

Svaki neovisni kandidat za mandat u višećlanoj izbornoj jedinici kandidira se sa zamjenikom na istoj kandidatskoj listi. Zamjenik nema nikojih nadležnosti ili ovlasti, osim u slučaju kad preuzme mandat izabranoga kandidata, sukladno članku 1109.

Članak 1105

Raspodjela mandata u višećclanim izbornim jedinicama

U svakoj izbornoj jedinici mandati se raspodjeljuju na sljedeći način:

- 1) Za svaku politicku stranku, listu neovisnih kandidata i koaliciju sveukupan broj važecih glasova koje je politicka stranka ili koalicija osvojila dijeli se sa 1, 3, 5, 7, 9, 11 itd. sve dok je to potrebno za tu raspodjelu mandata. Brojevi koji se dobiju ovom serijom dijeljenja jesu "kolicnici".
- 2) Broj glasova za neovisnoga kandidata je kolicnik toga kandidata. Kolicnici se redaju od najveceg do najmanjega.

Mandati se dijele redom, pocev od najveceg kolicnika, dok se ne raspodijele svi mandati izborne jedinice za određeno tijelo.

Clanak 1106

Raspodjela kompenzacijskih mandata

Kompenzacijski se mandati raspodjeljuju na sljedeci nacin:

U raspodjeli kompenzacijskih mandata mogu sudjelovati samo politicke stranke i koalicije. Prvo se, primjenom formule utvrđene u clanku 1105, raspodjeljuje sveukupan broj mandata za zakonodavno tijelo koji se dodjeljuju za teritorij određenoga entiteta, umanjen za broj mandata koje su osvojili neovisni kandidati i liste neovisnih kandidata.

Primjenom ovoga postupka, od broja mandata koje je dobila kandidatska lista politicke stranke ili koalicije oduzima se broj mandata koje je ta politicka stranka ili koalicija osvojila postupkom utvrđenim u clanku 1105. Preostali broj je broj kompenzacijskih mandata koji dobiva kandidatska lista

Primjenom postupka iz prethodnoga stavka, ukoliko politicka stranka ili koalicija dobije negativan broj mandata, zadržat ce mandate dobivene u izbornim jedinicama, ali neće dobiti nijedan kompenzacijski mandat. Ako jedna ili više kandidatskih lista dobiju negativan broj mandata, sukladno tome smanjuje se broj mandata koji se raspodjeljuju postupkom iz ovoga clanka, kako bi se sacuvao tocan broj mandata u Zastupnickom domu izabranih s teritorija određenoga entiteta.

Clanak 1107

Dodjela kompenzacijskih mandata

Kompenzacijski mandat koji osvoji politicka stranka ili koalicija sukladno clanku 1106 dodjeljuje se kandidatima te politicke stranke, odnosno koalicije koji nisu izabrani, na takav nacin da se dodjeljuje jedan po jedan mandat, pocevši od vrha liste, dok svi mandati ne budu raspodijeljeni. Ukoliko stranka, odnosno koalicija nije podnijela takvu kandidatsku listu, ili ukoliko na listi nema više nijednoga kandidata koji nije izabran, mandat se dodjeljuje kandidatskoj listi te politicke stranke ili koalicije u izornoj jedinici u kojoj je kolicnik što nije dobio mandat za istu kandidatsku listu veci nego u bilo kojoj drugoj izornoj jedinici.

Clanak 1108

Jednaki kolicnici

Ukoliko prigodom raspodjele u skladu s clancima 1105, 1106 i 1107 budu dobiveni jednaki kolicnici, mandat se dodjeljuje ždrijebanjem.

Mandati koje dobije kandidatska lista raspodjeljuju se prvo medu onim kandidatima s liste koji su dobili najmanje po tri posto (3%) ukupnoga broja važecih glasova što ih je osvojila ta kandidatska lista, i to dodjelom mandata redosljedom od najveceg do najmanjega broja glasova. Ukoliko ima još mandata koji se trebaju dodijeliti kandidatskoj listi, a preostali su kandidati dobili manje od po tri posto (3%) ukupnoga broja važecih glasova koje je ta kandidatska lista dobila, raspodjela mandata medu preostalim kandidatima te kandidatske liste vrši se prema njihovu redosljedu na kandidatskoj listi.

Ukoliko politicka stranka ili koalicija nema na kandidatskoj listi dostatan broj kandidata koji mogu biti izabrani kako bi se popunila mjesta koja su joj dodijeljena, mandat se prenosi na kandidatsku listu te politicke stranke ili koalicije u drugoj izbornoj jedinici postupkom koji je utvrđen u clanku 1107.

Clanak 1109

Prestanak mandata neovisnoga kandidata

Ukoliko mandat neovisnoga kandidata prestane sukladno clanku 111, njegov zamjenik preuzima mandat koji je imao neovisni kandidat. Zamjenik preuzima njegova prava, obveze i odgovornosti i završava mandat neovisnoga kandidata. Ukoliko zamjenik ne može prihvatiti mandat ili ne može ostati do isteka toga mandata iz bilo kojeg razloga koji je utvrđen clankom 111, mandat ostaje upražnjen do sljedecih redovito raspisanih izbora.

Clanak 1110

Prestanak mandata kandidata politicke stranke ili koalicije

Ukoliko mandat kandidata politicke stranke ili koalicije prestane sukladno odredbama clanka 111, mandat se dodjeljuje sljedecem kandidatu s kandidatske liste u istoj izbornoj jedinici sukladno stavku 2 clanka 1108. Ukoliko nema kandidata na kandidatskoj listi te izborne jedinice, mandat se dodjeljuje kandidatskoj listi iste politicke stranke ili koalicije u drugoj izbornoj jedinici, sukladno stavku 3 clanka 1108. Ukoliko nema preostalih kandidata na kandidatskoj listi u bilo kojoj višeclanoj izbornoj jedinici, mandat ostaje upražnjen do sljedecih redovito raspisanih izbora.

Potpoglavlje B
Dom naroda Parlamentarne
skupštine Bosne i Hercegovine

Clanak 1111

Izbor delegata

Delegate iz Federacije Bosne i Hercegovine za Dom naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine biraju izaslanici u Domu naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine iz reda bošnjačkoga i hrvatskoga naroda iz Federacije Bosne i Hercegovine.

Delegate iz Republike Srpske za Dom naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine biraju narodni poslanici Narodne skupštine Republike Srpske iz reda srpskoga naroda iz Republike Srpske.

Clanak 1112

Predlaganje kandidata

Svaka politicka stranka ili koalicija koja je zastupljena u Parlamentu Federacije Bosne i Hercegovine ima pravo predložiti kandidatske liste za izbor delegata iz Federacije u Dom naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine. Pravo predlaganja kandidatskih lista znaci pravo predlaganja liste bošnjačkih kandidata i liste hrvatskih kandidata. Zastupnici iz reda hrvatskoga naroda u Domu naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine glasuju za liste hrvatskih kandidata, a zastupnici iz reda bošnjačkoga naroda u Domu naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine glasuju za liste bošnjačkih kandidata.

Svaka politicka stranka ili koalicija koja je zastupljena u Narodnoj skupštini Republike Srpske ima pravo predložiti listu srpskih kandidata za izbor izaslanika iz Republike Srpske u Dom naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine. Poslanici u Narodnoj skupštini Republike Srpske glasuju za liste srpskih kandidata.

Svaka kandidatska lista mora imati najmanje deset (10) kandidata. Mjesto koje ostane upražnjeno zbog smrti, ostavke ili trajne nesposobnosti zastupnika u Domu naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine popunjava sljedeci kandidat s kandidatske liste iste politicke stranke ili koalicije kao i zastupnik koji je umro, dao ostavku ili je trajno nesposoban za obnašanje funkcije. Ako na toj kandidatskoj listi nema preostalih kandidata, održavaju se dopunski izbori za to upražnjeno mjesto u roku od trideset (30) dana od dana kad je mjesto ostalo upražnjeno.

Pri izboru delegata primjenjuje se formula razmjerne zastupljenosti iz clanka 1105.

Glasovanje se obavlja tajno.

Clanak 1113

Prestanak mandata u nekom drugom tijelu

Ako delegat u Domu naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine istodobno ima i mandat člana Zastupničkoga doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine ili Narodne skupštine Republike Srpske, njegov ili njezin mandat u Zastupničkom domu Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, Parlamentu Federacije Bosne i Hercegovine ili Narodnoj skupštini Republike Srpske prestaje.

(Dopunjeno 6. ožujka 2001. godine)

Clanak 1114

Trajanje mandata

Mandat delegata u Domu naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine traje dvije (2) godine, pod uvjetom da mandat ne prestane ranije zbog raspuštanja Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine.

Ukoliko tijelo koje je imenovalo delegate u Dom naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine bude raspušteno, mandati delegata koje je imenovalo to tijelo prestaju imenovanjem novih izaslanika nakon izbora za tijelo koje je raspušteno.

Clanak 1115

Vrijeme izbora

Izbor delegata u Dom naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine vrši se najkasnije trideset (30) dana nakon izbora za Dom naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine i Narodnu skupštinu Republike Srpske.

(Dopunjeno 11. listopada 2000. godine)

Poglavlje 1200
Potpoglavlje A
Zastupnicki dom
Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine

Članak 1201

Mandat izaslanika

Zastupnicki dom Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine sastoji se od sto cetrdeset (140) zastupnika, koje neposredno biraju biraci što su se registrirali za glasanje na teritoriju Federacije Bosne i Hercegovine. Trajanje mandata zastupnika Zastupnickoga doma Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine utvrdit će Privremeno izborno povjerenstvo.

Stotinu pet (105) zastupnika bira se iz višecanih izbornih jedinica primjenom formule razmjerne zastupljenosti iz članka 1105 *Pravila i propisa*. Trideset pet (35) kompenzacijskih mandata s teritorija Federacije Bosne i Hercegovine kao cjeline dodjeljuje se prema formuli razmjerne zastupljenosti iz članka 1106 *Pravila i propisa*.

Birac ima jedan glasacki listić za mandate razmjerne zastupljenosti u višecanim izbornim jedinicama za koje je registriran. Ovaj se glasacki listić racuna i za raspodjelu kompenzacijskih mandata sukladno članku 1205.

Članak 1202

Raspodjela mandata po višecanim izbornim jedinicama

Stotinu pet (105) mandata iz dvanaest (12) višecanih izbornih jedinica za Zastupnicki dom Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine dodjeljuju se na sljedeći način:

- 1) Izborna jedinica 1 sastoji se od Kantona 1 i bira dvanaest (12) članova.
- 2) Izborna jedinica 2 sastoji se od Kantona 2, dijela Kantona 3 (Gradacac, Granica, Dobož Istok), te biraca Distrikta Brcko koji su se registrirali da glasuju za Federaciju Bosne i Hercegovine, i bira osam (8) članova.
- 3) Izborna jedinica 3 sastoji se od dijela Kantona 3 (Lukavac, Srebrenik, Tuzla i Celic) i bira devet (9) članova.
- 4) Izborna jedinica 4 sastoji se od dijela Kantona 3 (Teocak, Banovici, Živinice, Kalesija, Sapna i Kladanj) i bira šest (6) članova.

- 5) Izborna jedinica 5 sastoji se od dijela Kantona 4 (Doboj Jug, Tešanj, Maglaj, Žepce, Zavidovici, Zenica i Usora) i bira dvanaest (12) članova.
- 6) Izborna jedinica 6 sastoji se od dijela Kantona 4 (Kakanj, Vareš, Olovo, Visoko i Breza) i bira šest (6) članova.
- 7) Izborna jedinica 7 sastoji se od Kantona 5 i dijela Kantona 9 (Novi Grad – Sarajevo, Ilidža, Hadžici i Trnovo) i bira devet (9) članova.
- 8) Izborna jedinica 8 sastoji se od Kantona 6 i bira trinaest (13) članova.
- 9) Izborna jedinica 9 sastoji se od Kantona 7 i bira dvanaest (12) članova.
- 10) Izborna jedinica 10 sastoji se od Kantona 8 i bira četiri (4) člana.
- 11) Izborna jedinica 11 sastoji se od dijela Kantona 9 (Ilijaš, Vogošća, Centar Sarajevo, Stari Grad Sarajevo, Novo Sarajevo) i bira deset (10) članova.
- 12) Izborna jedinica 12 sastoji se od Kantona 10 i bira četiri (4) člana.

Članak 1203

Neovisni kandidati i njihovi zamjenici

Svaki neovisni kandidat za mandat u višeclanjoj izornoj jedinici kandidira se sa zamjenikom na istoj kandidatskoj listi. Zamjenik nema nikojih ovlasti ili nadležnosti, osim u slučaju kad preuzme mandat izabranoga kandidata, sukladno članku 1109 *Pravila i propisa*.

Članak 1204

Raspodjela mandata u višeclanim izbornim jedinicama

U svakoj višeclanjoj izornoj jedinici mandati se raspodjeljuju primjenom formule iz članka 1105 ovih *Pravila i propisa*.

Članak 1205

Raspodjela kompenzacijskih mandata

Kompenzacijski se mandati dodjeljuju prema formuli iz članka 1106 ovih *Pravila i propisa*.

Članak 1206

Dodjela kompenzacijskih mandata

Kompenzacijski mandat koji osvoji politicka stranka ili koalicija sukladno članku 1205 dodjeljuje se kandidatima te politicke stranke, odnosno koalicije koji nisu izabrani, na takav način da se dodjeljuje jedan po jedan mandat, počevši od vrha liste, dok svi mandati ne budu raspodijeljeni. Ukoliko stranka, odnosno koalicija

nije podnijela takvu kandidatsku listu, ili ukoliko na listi nema više nijednoga kandidata koji nije izabran, mandat se dodjeljuje kandidatskoj listi te političke stranke ili koalicije u izornoj jedinici u kojoj je kolicnik što nije dobio mandat za istu kandidatsku listu veci nego u bilo kojoj drugoj izornoj jedinici.

Clanak 1207

Jednaki kolicnici

Ukoliko se prilikom raspodjele sukladno clanku: 1204, 1205 i 1206 ovih *Pravila i propisa* dobiju jednaki kolicnici, mandat se dodjeljuje ždrijebanjem.

Mandati koje kandidatska lista dobije raspodjeljuju se medu kandidatima s liste na nacin utvrden u clanku 1108, stavak 2 ovih *Pravila i propisa*.

Ukoliko politicka stranka ili koalicija nema na kandidatskoj listi dostatno kandidata tako da može popuniti mjesta koja su joj dodijeljena, mandati se prenose na kandidatsku listu te političke stranke ili koalicije u drugoj višeclanoj izornoj jedinici, sukladno postupku iz clanka 1107.

Clanak 1208

Upraznjena mjesta

Ako mandat izabranoga neovisnog kandidata prestane sukladno odredbama clanka 111, upraznjeno se mjesto popunjava na nacin utvrden u clanku 1109.

Ukoliko mandat kandidata političke stranke, liste neovisnih kandidata ili koalicije prestane sukladno odredbama clanka 111, mandat se dodjeljuje na nacin utvrden u clanku 1110.

Potpoglavlje B

Dom naroda Parlamenta Federacije

Bosne i Hercegovine

Clanak 1209

Broj delegata

Kantonalne skupštine biraju osamdeset (80) izaslanika u Dom naroda Federacije Bosne i Hercegovine.

Sveukupan broj mjesta za izaslanike Bošnjake u Domu naroda je trideset (30), za izaslanike Hrvate trideset (30) i za izaslanike iz reda ostalih je dvadeset (20).

Clanak 1210

Nacin izbora

Izaslanici za Dom naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine biraju se iz reda zastupnika u kantonalnim skupštinama.

Clanak 1211

Broj izaslanika iz svakoga kantona

Privremeno izborna povjerenstvo utvrđuje sveukupan broj izaslanika koji će biti izabrani iz svakoga kantona na temelju broja registriranih biraca iz ožujka 2000. godine. Za svaki se kanton broj registriranih biraca dijeli brojevima 1, 3, 5, 7, itd. sve dok je to potrebno za dodjelu. Brojevi koji su rezultat tih dijeljenja predstavljaju kolicnik toga kantona.

Kolicnici svih kantona poredaju se po veličini tako što se najveći kolicnik stavlja na prvo mjesto. Svakom se kantonu dodjeljuju tri izaslanicka mjesta i tri se najveća kolicnika svakoga kantona brišu s liste kolicnika. Preostala mjesta dodjeljuju se kantonima jedno po jedno, i to silaznim redom preostalih kolicnika.

Privremeno izborna povjerenstvo utvrđuje pravila raspodjele mjesta za Bošnjake, Hrvate i Ostale iz svakoga kantona. Ovo će se uraditi tako što će se raspodijeliti mjesta među Bošnjacima, Hrvatima i Ostalima na temelju Popisa pucanstva iz 1991. godine, i tako da ima najmanje po jedan izaslanik iz svake od ovih skupina koja ima najmanje jednoga člana u skupštini toga kantona. Ako se prigodom bilo koje raspodjele iz ovoga članka dobiju jednaki rezultati, o raspodjeli se odlučuje ždrijebanjem.

Clanak 1212

Pravo predlaganja kandidata

Svaka politicka stranka ili koalicija koja je zastupljena u kantonalnoj skupštini, ili skupina od tri člana iste kantonalne skupštine ima pravo predložiti kandidate za izbor izaslanika iz toga kantona u Dom naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine. Svaki kandidat na tim listama izjašnjava se kao Bošnjak, Hrvat ili iz reda Ostalih.

Svaki zastupnik u kantonalnoj skupštini daje jedan glas za jednu listu. Raspodjela mandata između lista vrši se razmjerno broju glasova koji je lista dobila, a primjenom formule razmjerne raspodjele iz članka 1105. Da bi se popunila kvota za Hrvate, Bošnjake i Ostale sukladno odredbama ovoga poglavlja, mjesta se raspodjeljuju na sljedeći način:

1. Mandati se dodjeljuju jedan po jedan listama s najvećim kolicnicima, koji su utvrđeni na temelju formule razmjerne raspodjele. Kad lista osvoji mandat, mandat se dodjeljuje od vrha liste.
2. Ako je u postupku raspodjele mandata lista osvojila mandat, ali kandidat koji treba biti izabran pripada skupini čija je kvota već popunjena, bit će izabran prvi kandidat na istoj listi koji pripada skupini čija kvota još nije popunjena. Ako ta lista nema takvog kandidata, mandat će pripasti listi sa sljedećim najvećim kolicnikom.
3. Ovaj se postupak ponavlja sve dok se sve propisane kvote ne popune. Ako potreban broj mandata koje treba popuniti iz reda Bošnjaka, Hrvata ili Ostalih u datom zakonodavnom tijelu kantona nije popunjen, tada će preostali mandat(i) biti ponovno dodijeljen(i) onom kantonu gdje odgovarajuća skupina ima najveći nedodijeljeni kolicnik prema članku 1211, stavak 3. Ako nema dostatan broj kandidata skupine iz bilo kojeg kantona, mjesta će ostati upražnjena.

Glasovanje se obavlja tajno.

Ako u Domu naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine bude upražnjeno mjesto zbog smrti, ostavke ili trajne nesposobnosti izaslanika, onda se to upražnjeno mjesto popunjava sljedećim kvalificiranim kandidatom sa iste liste na kojoj je bio izaslanik koji je umro, dao ostavku ili je trajno nesposoban. Ako na listi nije preostalo kandidata, onda se mandat dodjeljuje sukladno odredbama ovoga članka.

Članak 1213

Vrijeme izbora

Izbor izaslanika za Dom naroda Federacije Bosne i Hercegovine vrši se čim se sazove kantonalna skupština - nakon izbora za kantonalne skupštine.

Članak 1214

Trajanje mandata

Mandat izaslanika u Domu naroda Federacije Bosne i Hercegovine traje dvije (2) godine, pod uvjetom da mandat ne prestane ranije.

Ako kantonalna skupština bude raspuštena, onda će mandati izaslanika koje je imenovala ta kantonalna skupština prestati nakon imenovanja novih izaslanika od strane novoizabranih članova kantonalne skupštine - nakon novih izbora.

(Dopunjeno 11. listopada 2000. godine)

Poglavlje 1300

Narodna skupština Republike Srpske

Clanak 1301

Broj mandata poslanika

Narodna skupština Republike Srpske sastoji se od osamdeset tri (83) narodna poslanika, koje neposredno biraju biraci registrirani za glasovanje u Republici Srpskoj. Šezdeset dva (62) poslanika bira se iz višecanih izbornih jedinica primjenom formule razmjerne zastupljenosti iz clanka 1105 ovih *Pravila i propisa*. Dvadeset jedan (21) kompenzacijski mandat iz Republike Srpske kao cjeline dodjeljuje se sukladno formuli razmjerne zastupljenosti iz clanka 1106 ovih *Pravila i propisa*.

Birac ima jedan glasacki listic za mandate razmjerne zastupljenosti u višecanoj izbornoj jedinici za koju je birac registriran. Ovaj se glasacki listic racuna i za raspodjelu kompenzacijskih mandata sukladno clanku 1305 ovih *Pravila i propisa*.

Trajanje mandata poslanika Narodne skupštine Republike Srpske utvrdit ce Privremeno izorno povjerenstvo.

Clanak 1302

Raspodjela mandata po višecanim izbornim jedinicama

Šezdeset dva (62) mandata iz šest (6) višecanih izbornih jedinica za Narodnu skupštinu Republike Srpske dodjeljuju se na sljedeci nacin:

- 1) Izborna jedinica 1 sastoji se od opcina: Bosanska Krupa / Krupa na Uni, Bosanski Novi / Novi Grad, Bosanska Dubica / Kozarska Dubica, Prijedor, Bosanska Gradiska / Gradiska, Laktaši, Srbac, Prnjavor, Sanski Most / Srpski Sanski Most i Kostajnica, i bira trinaest (13) clanova.
- 2) Izborna jedinica 2 sastoji se od opcina: Bosanski Petrovac / Petrovac, Banja Luka, Celinac, Drvar / Srpski Drvar, Kljuc / Ribnik, Mrkonjic Grad, Jajce / Jezero, Skender Vakuf / Kneževno, Kotor-Varoš, Šipovo i Kupres / Srpski Kupres, i bira dvanaest (12) clanova.
- 3) Izborna jedinica 3 sastoji se od opcina: Derventa, Bosanski Brod / Srpski Brod, Odžak / Vukosavlje, Modrica, Doboj, Gracanica / Petrovo, i Teslic i bira deset (10) clanova.
- 4) Izborna jedinica 4 sastoji se od opcina: Bosanski Šamac / Šamac, Orašje / Srpsko Orašje, Gradacac / Pelagicevo, Bijeljina, Lopare, Ugljevik i biraca Distrikta Brcko koji su registrirani da glasuju za Republiku Srpsku, i bira osam (8) clanova.
- 5) Izborna jedinica 5 sastoji se od opcina: Kalesija / Osmaci, Zvornik, Šekovici, Vlasenica, Bratunac, Srebrenica, Sokolac, Han Pijesak, Ilidža / Srpska Ilidža, Stari

Grad / Srpski Stari Grad, Novo Sarajevo / Srpsko Novo Sarajevo, Trnovo (RS), Pale (RS), Rogatica i Milici, i bira dvanaest (12) članova.

- 6) Izborna jedinica 6 sastoji se od općina: Višegrad, Mostar / Srpski Mostar, Nevesinje, Kalinovik, Gacko, Foca / Srbinje, Goražde / Srpsko Goražde, Cajnice, Rudo, Stolac / Berkovici, Ljubinje, Bileća i Trebinje, i bira sedam (7) članova.

Članak 1303

Neovisni kandidati i njihovi zamjenici

Svaki neovisni kandidat za mandat u višec članov izbornoj jedinici kandidira se sa zamjenikom na istoj kandidatskoj listi. Zamjenik nema nikojih nadležnosti ili ovlasti, osim u slučaju kad preuzme mandat izabranoga kandidata, sukladno članku 1109 ovih *Pravila i propisa*.

Članak 1304

Raspodjela mandata u višec članov izbornim jedinicama

U svakoj se višec članov izbornoj jedinici mandati raspodjeljuju primjenom formule iz članka 1105.

Članak 1305

Raspodjela kompenzacijskih mandata

Kompenzacijski se mandati raspodjeljuju primjenom formule iz članka 1106.

Članak 1306

Dodjela kompenzacijskih mandata

Kompenzacijski mandat koji osvoji politička stranka ili koalicija sukladno članku 1305 dodjeljuje se kandidatima te političke stranke, odnosno koalicije koji nisu izabrani, na takav način da se dodjeljuje jedan po jedan mandat, počevši od vrha liste, dok svi mandati ne budu raspodijeljeni. Ukoliko stranka, odnosno koalicija nije podnijela takvu kandidatsku listu, ili ukoliko na listi nema više nijednoga kandidata koji nije izabran, mandat se dodjeljuje kandidatskoj listi te političke stranke ili koalicije u izbornoj jedinici u kojoj je kolicnik što nije dobio mandat za istu kandidatsku listu veći nego u bilo kojoj drugoj izbornoj jedinici.

Članak 1307

Jednaki kolicnici

Ukoliko prigodom raspodjele, sukladno članku: 1304, 1305 i 1306 budu dobiveni jednaki kolicnici, mandat se dodjeljuje ždrijebanjem.

Mandati koje dobije kandidatska lista raspodjeljuju se među kandidatima s te liste na način utvrđen u članku 1108, stavak 2.

Ukoliko politicka stranka ili koalicija nema na kandidatskoj listi dostatan broj kandidata, tako da može popuniti mjesta koja su joj dodijeljena, mandat se prenosi na kandidatsku listu te politicke stranke ili koalicije u drugoj višeclanoj izornoj jedinici postupkom koji je utvrden u clanku 1107 ovih *Pravila i propisa*.

Clanak 1308

Upražnjeno mjesto

Ako mandat izabranoga neovisnog kandidata prestane sukladno odredbama clanka 111, upražnjeno se mjesto popunjava na nacin utvrden u clanku 1109.

Ako mandat kandidata politicke stranke, liste neovisnih kandidata ili koalicije prestane sukladno odredbama clanka 111, mandat se dodjeljuje na nacin utvrden clankom 1110.

Poglavlje 1400 Kantonalne skupštine

Članak 1401

Razmjerna zastupljenost i trajanje mandata

Mandati za kantonalne skupštine dodjeljuju se sustavom razmjerne zastupljenosti, sukladno odredbama članka 1404.

Trajanje mandata u kantonalnim skupštinama utvrdit će Privremeno izborno povjerenstvo.

Članak 1402

Broj zastupnika

Broj je zastupnika kantonalne skupštine sljedeći:

- 1) između dvadeset (20) i dvadeset pet (25) zastupnika - za kantone s brojem registriranih birača manjim od sedamdeset pet tisuća (75.000);
- 2) između dvadeset pet (25) i trideset (30) zastupnika - za kantone s brojem registriranih birača između sedamdeset pet tisuća (75.000) i dvjesto tisuća (200.000);
- 3) između trideset (30) i trideset pet (35) zastupnika - za kantone s brojem registriranih birača većim od dvjesto tisuća (200.000).

Članak 1403

Kandidiranje za izbore

Politička stranka, koalicija, neovisni kandidat ili lista neovisnih kandidata koje je ovjerilo Privremeno izborno povjerenstvo mogu se kandidirati na izborima za mandate koji se dodjeljuju sukladno odredbama ovoga poglavlja.

Članak 1404

Raspodjela mandata

Izbori za kantonalnu skupštinu vrše se sukladno članku 1110.

Ukoliko je političkoj stranci, koaliciji ili listi neovisnih kandidata dodijeljen broj mandata koji je jednak broju kandidata na njihovoj kandidatskoj listi, a pri tome je ostalo još mandata koji se trebaju dodijeliti, preostali kolicnici te političke stranke, koalicije ili liste neovisnih kandidata se zanemaruju u raspodjeli preostalih mandata. Ukoliko je mandat dodijeljen neovisnom kandidatu, preostali kolicnici toga neovisnog kandidata zanemaruju se pri raspodjeli preostalih mandata.

Ukoliko se dobiju jednaki kolicnici, mandat se dodjeljuje ždrijebanjem.

Mandati koje je osvojila kandidatska lista raspodjeljuju se najprije među onim kandidatima s te liste koji su dobili najmanje po tri posto (3%) ukupnoga broja važećih glasova koje je ta kandidatska lista dobila, i to dodjelom mandata redoslijedom od najvećega do najmanjega broja glasova. Ukoliko je pri tome ostalo još mandata koji se trebaju dodijeliti kandidatskoj listi, a preostali kandidati su dobili manje od po tri posto (3%) ukupnoga broja važećih glasova koje je ta lista dobila, raspodjela mandata među preostalim kandidatima s kandidatske liste vrši se prema njihovu redoslijedu na listi.

Članak 1405

Upraznjeno mjesto

Ukoliko mandat kandidata s kandidatske liste političke stranke, koalicije ili neovisnih kandidata prestane sukladno članku 111, mandat se dodjeljuje sljedećem kandidatu, sukladno članku 1404, stavak 4. Ukoliko mandat neovisnoga kandidata koji se nije kandidirao na listi neovisnih kandidata prestane sukladno članku 111, mandat ostaje upražnjen.

Članak 1406

Izbor predsjednika kantona

Predsjednik se kantona bira iz kantonalne skupštine većinom glasova ukupnoga broja zastupnika u kantonalnoj skupštini. Svaki zastupnik u kantonalnoj skupštini može predložiti kandidata za funkciju predsjednika kantona. Ukoliko kandidat ne dobije većinu glasova ukupnoga broja zastupnika, provodi se drugi krug izbora. Ako nijedan kandidat ponovno ne dobije većinu glasova ukupnoga broja zastupnika, provodi se treći krug izbora. U trećem krugu izbora bit će izabran kandidat koji dobije najveći broj glasova. Ukoliko dva ili više kandidata dobiju jednak broj glasova, najmlađi od kandidata koji su dobili jednak broj glasova bit će izabran za predsjednika kantona.

Odredbe članka 1406, koji se odnosi na izbor predsjednika kantona, ne primjenjuju se na Kanton 6 i Kanton 7.

Poglavlje 1500

Ponovni i naknadni izbori

Članak 1501

Ponovni izbori

Ponovni se izbori provode na temelju kandidatskih lista i izvoda iz Središnjega birackog popisa što su rabljeni na poništenim izborima. Ovi se izbori provode na dan koji odredi Privremeno izborna povjerenstvo, a najkasnije cetrnaest (14) dana od dana poništenja izbora.

Članak 1502

Naknadni izbori

Naknadni se izbori provode ako u nekoj izbornoj jedinici ili birackom mjestu glasovanje nije obavljeno onoga dana koji je bio određen za glasovanje.

Naknadne izbore raspisuje Privremeno izborna povjerenstvo.

Naknadni se izbori u pravilu provode u roku od sedam (7) dana, a najkasnije trideset (30) dana od dana koji je bio određen za glasovanje na redovitim izborima.

Poglavlje 1600 Financiranje kampanje

Clanak 1601

Obveza podnošenja finansijskih izvješća

Politicka stranka, koalicija, lista neovisnih kandidata i neovisni kandidat koji sudjeluju na izborima za tijela vlasti Bosne i Hercegovine na svim razinama obvezni su, uz prijavu za ovjeru sudjelovanja na izborima, Privremenom izbornom povjerenstvu podnijeti i finansijsko izvješće za razdoblje koje pocinje tri mjeseca prije dana podnošenja prijave za ovjeru. U roku od trideset (30) dana od dana kad Privremeno izborni povjerenstvo objavi izborne rezultate, Privremenom izbornom povjerenstvu treba podnijeti i finansijsko izvješće za razdoblje od dana podnošenja prijave za ovjeru za izbore do dana ovjere izbornih rezultata. Ova izvješća sadrže podatke o:

- 1) raspoloživoj gotovini;
- 2) svim prihodima i rashodima zasnovanim na: članarini, donacijama iz inozemstva, doprinosima fizickih i pravnih lica, doprinosima u obliku robe i usluga (u daljnjem tekstu: "doprinosi u naturi"), prihodima na vlastitu imovinu i poduzetnicke aktivnosti, kreditima, pozajmicama, donacijama, olakšicama, povratu novca, ostalim materijalnim troškovima i ostalim izvorima prihoda za razdoblje izvješćivanja koje odredi Privremeno izborni povjerenstvo;
- 3) identitetu osobe ili izvoru uplate i doprinosu u naturi, kao i o identitetu osobe koja je zaprimila takvu uplatu što premašuje iznos od tisuću (1.000) KM, zajedno s nadnevkom i iznosom te uplate;
- 4) sveukupnom iznosu svih dospjelih dugovanja i sveukupnom iznosu isplata na sljedećim osnovama: izravni troškovi za politicku kampanju, materijalni troškovi, troškovi koji su u svezi s poduzetnickom aktivnosti i ostali troškovi; i
- 5) iznosu i vrsti neizmirenih dugova i obveza koje podnositelj izvješća duguje ili potražuje, a u slučaju ako su takovi dugovi i obveze izmireni za manji iznos od njihova prijavljenog iznosa ili vrijednosti, i izjavu koja se odnosi na okolnosti i uvjete pod kojima su takovi dugovi ili obveze otpisani.

Sve ovjerene politicke stranke i politicke stranke koje su članice ovjerenih koalicija predaju preslik svog periodicnog finansijskog izvješća u Tajništvo Privremenoga izbornog povjerenstva do 1. kolovoza 2000. godine.

Clanak 1602

Izvešća i dodatna izvješća

Privremeno izborno povjerenstvo bliže utvrđuje sadržaj, oblik, način i druge pojedinosti izvješća.

Svi podnositelji izvješća moraju podnijeti i dodatna izvješća koja Privremeno izborno povjerenstvo zahtijeva.

Clanak 1603

Ovlaštena osoba

Svaka politička stranka, koalicija ili lista neovisnih kandidata imenuje ovlaštenu osobu koja je odgovorna za podnošenje izvješća i vodenje knjiga i koja je ovlaštena da kontaktira s Privremenim izbornim povjerenstvom.

Podnositelji izvješća obavještavaju Privremeno izborno povjerenstvo o imenovanju ovlaštene osobe iz stavka 1 ovoga članka u roku od tri (3) dana od njezina imenovanja, a u slučaju bilo koje promjene njezina statusa, obvezni su obavijestiti Privremeno izborno povjerenstvo u roku od tri (3) dana.

Ovlaštena osoba potpisuje sva izvješća i odgovorna je za vodenje evidencije u svezi sa izvješćima. Na zahtjev Privremenoga izbornog povjerenstva, ovlaštena osoba dostavlja izvješća na uvid.

Clanak 1604

Podnošenje izvješća neovisnoga kandidata

Neovisni je kandidat neposredno odgovoran za podnošenje izvješća Privremenom izbornom povjerenstvu.

Clanak 1605

Javnost financijskih izvješća

Privremeno izborno povjerenstvo sva izvješća stavlja na raspolaganje javnosti i poduzima odgovarajuće mjere kako bi osiguralo da svi građani imaju pristup podacima koje sadrže izvješća.

Clanak 1606

Zabrana korištenja javnim fondovima

Korištenje javnim fondovima u svrhu kampanje strogo je zabranjeno političkim strankama, koalicijama, listi neovisnih kandidata, neovisnim kandidatima ili kandidatima. U smislu ovoga članka, javni fondovi uključuju fondove poduzetaca čiji je više od dvadeset pet posto (25%) kapitala u državnom vlasništvu i/ili čiji je se više od dvadeset pet posto (25%) godišnjeg poslovanja financira iz proračuna vlade:

Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i Hercegovine, Republike Srpske, ili bilo kojeg kantona, općine ili grada.

Jedan ili više novčanih transfera koje javno poduzeće izvrši političkoj stranci u razdoblju koje počinje sto (100) dana prije izbora i traje do trideset (30) dana nakon izbora smatra se doprinosom u svrhu kampanje, čime se krši stavak jedan ovoga članka.

Sve institucije ovlaštene za platni promet na teritoriju Bosne i Hercegovine obvezne su pružiti pomoć Privremenom izbornom povjerenstvu u provedbi odredaba ovoga članka. Ova pomoć uključuje zabranu novčanih transfera kojima se krši gornji stavak.

Sve institucije ovlaštene za platni promet obvezne su Privremenom izbornom povjerenstvu dati na uvid sve novčane transfere koje javno poduzeće izvrši političkoj stranci u razdoblju koje počinje sto (100) dana prije izbora i traje do trideset (30) dana nakon izbora. Stavljanje na uvid ovih transfera vrši se u skladu s direktivom Privremenoga izbornog povjerenstva.

Posredni novčani transfer koji se izvrši iz javnog poduzeća političkoj stranci putem jednog ili više posrednika, s namjerom da se izbjegne primjena odredaba ovoga članka, sankcionira se isto kao da je taj novčani transfer bio izvršen neposredno stranci.

(dopunjeno 25. srpnja 2000. godine)

Članak 1607

Doprinosi OESS-a

OESS-u je zabranjeno davati novčanu potporu za kampanji političkih stranaka, koalicija, lista neovisnih kandidata i neovisnih kandidata.

OESS-u će biti dopušteno dati potporu za kampanju političkih stranaka, koalicija, lista neovisnih kandidata i neovisnih kandidata u obliku nenovčane pomoći.

Političke stranke, koalicije, liste neovisnih kandidata i neovisni kandidati koji podupiru multietnicnost bilo putem multietničke platforme ili multietničkih kandidatskih lista imaju prednost prigodom pružanja nenovčane pomoći u mjeri u kojoj je OESS bude osiguravao.

Clanak 1608

Izjava o imovinskom stanju

Kad se podnese kandidatska lista Privremenom izbornom povjerenstvu, svaki kandidat za izbornu funkciju na razini Bosne i Hercegovine ili na razini entiteta podnosi Privremenom izbornom povjerenstvu potpisanu izjavu o svojem sveukupnom imovinskom stanju. Podaci se upisuju na poseban obrazac, koji utvrdi Privremeno izorno povjerenstvo, i koji treba sadržavati sljedece podatke u svezi s kandidatom:

- 1) sadašnje prihode i izvore prihoda, uključujući sve prihode, place, dobit od imovine, doprinose iz clanka 1601 ovih *Pravila i propisa*, uplate i druge zarade ostvarene u Bosni i Hercegovini i u inozemstvu u razdoblju od proteklih dvanaest (12) mjeseci;
- 2) imovinu, uključujući novac, racune u banci, poslovnu dokumentaciju, dionice, vrijednosne papire, obveznice, nekretnine, osobnu imovinu, stanarsko pravo i drugu imovinu i dobra u vrijednosti preko pet tisuca (5.000) KM, u Bosni i Hercegovini i u inozemstvu.
- 3) rashode i druge obveze, uključujući sva dugovanja, obveze, mjenice, kredite i jamstva za takve obveze u Bosni i Hercegovini i u inozemstvu.

Izjava treba sadržavati podatke o imovinskom stanju kandidata i clanova njihove uže obitelji: brasnoga druga, djece i clanova kucanstva prema kojima kandidat ima zakonitu obvezu izdržavanja.

Clanak 1609

Rok za podnošenje izjave o imovinskom stanju

Kandidati izabrani na bilo kojoj razini vlasti, osim razine Bosne i Hercegovine i razine entiteta, obvezni su, u roku od trideset (30) dana od dana potvrde mandata, na posebnom obrascu, koji odobri Privremeno izorno povjerenstvo, podnijeti tom Povjerenstvu potpisanu izjavu o imovinskom stanju sukladno clanku 1608. Ukoliko izabrani kandidat ne podnese potpisanu izjavu do utvrdenoga roka, njemu prestaje mandat.

Clanak 1610

Javnost podataka

Privremeno izorno povjerenstvo omogucava da obrasci koji sadrže izjave o ukupnom imovinskom stanju budu dostupni javnosti. Privremeno izorno povjerenstvo nije odgovorno za prigovore koji se odnose na podatke sadržane u obrascu.

Privremeno izorno povjerenstvo donosi naputke kojima se preciznije određuje izgled i nacin popunjavanja obrazaca iz clanka 1608 i clanka 1609 ovoga poglavlja.

Clanak 1611

Ogranicenje potrošnje za izbornu kampanju

Privremeno izborno povjerenstvo objavljuje devedeset (90) dana prije dana održavanja izbora broj biraca upisanih u Središnji biracki popis za svaki izborni krug. Nijedna politicka stranka, koalicija, lista neovisnih kandidata ili neovisni kandidat ne smiju za potrebe izborne kampanje potrošiti više od jedne (1) KM po biracu u svakom izbornom krugu uzimajući u obzir broj biraca koji je objavilo Privremeno izborno povjerenstvo.

Pod jednim izbornim krugom, u smislu prethodnoga stavka, podrazumijevaju se: općinski izbori, kantonalni izbori, izbori za Narodnu skupštinu Republike Srpske, izbori za predsjednika i dopredsjednika Republike Srpske, izbori za Zastupnicki dom Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine, izbori za Predstavnicki dom Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine.

Clanak 1612

Podnošenje dodatnih finansijskih izvješća

Svaki kandidat koji dobije mandat na izborima utvrđenim u clanku 101, ili kandidat koji je posredno izabran obvezan je podnijeti dodatno finansijsko izvješće. Dodatna se izvješća podnose Privremenom izbornom povjerenstvu.

Poglavlje 1700 Mediji

Clanak 1701

Informiranje o izborima

Svi elektronski mediji obvezni su besplatno objavljivati priopćenja i informacije izbornih povjerenstava sukladno njihovim uputama, s ciljem informiranja biraca o svim aspektima izbornoga procesa - u skladu s naputcima Privremenoga izbornog povjerenstva.

Clanak 1702

Ispitivanje javnoga mnijenja

U razdoblju od sedamdeset dva (72) sata prije otvaranja birackih mjesta pa do završetka glasovanja neće se objavljivati rezultati ispitivanja javnoga mnijenja u svezi sa glasovanjem i izborima.

Clanak 1703

Neovisno povjerenstvo za medije

Svi elektronski mediji kao i tisak u Bosni i Hercegovini obvezni su se držati Kodeksa o medijskim pravilima u izbornom razdoblju Neovisnoga povjerenstva za medije.

Poglavlje 1800

Izborni promatraci

Clanak 1801

Opce odredbe

Predstavnici medunarodnih promatraca, udruga gradana, politickih stranaka, koalicija, lista neovisnih kandidata i neovisnih kandidata mogu promatrati sve izborne radnje u Bosni i Hercegovini, pod uvjetom da se akreditiraju sukladno ovom poglavlju.

Promatraci imaju pristup svim relevantnim dokumentima, javnim sastancima izbornih povjerenstava, središtima za registraciju biraca, birackim mjestima, Koordinacijskom središtu za glasovanje poštom, kao i središtu za prebrojavanje glasova za koje su akreditirani.

Clanak 1802

Pravila ponašanja za promatrace

Promatraci ce tijekom promatranja izbornih aktivnosti biti neovisni i politicki neutralni. Promatraci se nece na bilo koji nacin miješati u izborne radnje i poštovat ce tajnost glasovanja. Udruge gradana, politicke stranke, koalicije, liste neovisnih kandidata i neovisni kandidati mogu imati samo po dva (2) promatraca istodobno na javnom sastanku izbornoga povjerenstva, središtu za registraciju biraca, Glavnom središtu za prebrojavanje glasova ili birackom mjestu.

Tijekom promatranja izbornih djelatnosti promatraci ce nositi službene akreditacije, a nece nositi bilo koja obilježja ili oznake koji ih povezuju s određenom politickom strankom, koalicijom, listom neovisnih kandidata ili neovisnim kandidatom.

Promatraci promatraju izborni proces sukladno odredbama *Pravila i propisa* Privremenoga izbornog povjerenstva i držat ce se zakona Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske.

Clanak 1803

Akreditiranje medunarodnih promatraca

Privremeno izorno povjerenstvo akreditira i izdaje akreditacijske iskaznice medunarodnim promatracima. Privremeno izorno povjerenstvo donosi upute kojima se utvrđuju kriteriji i postupak podnošenja zahtjeva za akreditiranje medunarodnih promatraca.

Članak 1804

Akreditiranje udruga građana

Privremeno izborno povjerenstvo akreditira i izdaje akreditacijske iskaznice udrugama građana. Privremeno izborno povjerenstvo donosi propise kojima se utvrđuju kriteriji za akreditiranje udruga građana i raspodjelu akreditacijskih iskaznica. Zahtjev za dobivanje akreditacije treba sadržavati izjavu, koju je potpisao ovlašteni predstavnik udruge građana, da udругu nije osnovala i da je ne sponzorira ovjerena politička stranka, koalicija, lista neovisnih kandidata ili neovisni kandidat, te da udругa nije uključena u bilo koje radnje u ime ovjerene političke stranke, kolicije, liste neovisnih kandidata ili neovisnoga kandidata.

Članak 1805

Akreditiranje promatrača iz političkih stranaka

Ovlašteno izborno povjerenstvo akreditira ovjerenu političku stranku, koaliciju, listu neovisnih kandidata ili neovisnoga kandidata kao promatrače u izbornoj jedinici u kojoj se ta politička stranka, koalicija, lista neovisnih kandidata ili neovisni kandidat kandidiraju.

Privremeno izborno povjerenstvo akreditira promatrače koji će promatrati rad Privremenoga izbornog povjerenstva i Glavnoga središta za prebrojavanje glasova.

Opcinsko izborno povjerenstvo izdaje akreditacijske iskaznice promatračima koji će promatrati rad općinskoga izbornog povjerenstva, središta za registraciju birača i birackih mjesta iz njegova djelokruga.

Politička stranka, koalicija, lista neovisnih kandidata ili neovisni kandidat podnose popis imena i jedinstvene matične brojeve predloženih promatrača ovlaštenom izbornom povjerenstvu.

Članak 1806

Izgled i način upotrebe akreditacijske iskaznice

Privremeno izborno povjerenstvo donosi propise o izgledu akreditacijske iskaznice i načinu na koji će je promatrač rabiti.

Članak 1807

Rok za podnošenje zahtjeva za akreditaciju

Privremeno izborno povjerenstvo utvrđuje rok za podnošenje zahtjeva za akreditaciju promatrača.

Clanak 1808

Odbijanje zahtjeva za akreditaciju

Promatrac kome je općinsko izborno povjerenstvo odbilo izdati akreditaciju može podnijeti prigovor Privremenom izbornom povjerenstvu.

Clanak 1809

Prigovori u svezi sa povredama odredaba *Pravila i Propisa*

Promatrac može ovlaštenom izbornom povjerenstvu ili Izbornom prizivnom potpovjerenstvu podnijeti prigovor u svezi s bilo kojom povredom odredaba *Pravila i propisa*.

Prigovori u svezi sa središtima za registraciju biraca ili birackim mjestima evidentiraju se u knjigu središta za registraciju biraca ili knjigu birackoga mjesta, kao i u druge evidencije izbornih djelatnosti.